

**ИЗВЕШТАЈ
О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ
НАМЕНЕ РЕВИТАЛИЗАЦИЈЕ КАНАЛА БЕГЕЈ
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ:

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ
И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР

Владимир Галић

**ИЗВЕШТАЈ
О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ
НАМЕНЕ РЕВИТАЛИЗАЦИЈЕ КАНАЛА БЕГЕЈ
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

ОБРАЂИВАЧ:

ЈП „ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ“ НОВИ САД

Е - 2616/1

ОДГОВОРНО ЛИЦЕ

др Тамара Зеленовић Васиљевић

ДИРЕКТОР

Предраг Кнежевић, дипл.правник

Нови Сад, 2020. године

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА:

др Тамара Зеленовић Васиљевић

Стручни тим:

мр Владимир Пихлер, дипл.инж.арх.
Иван Тамаш, дипл.пр.планер-мастер
мр Драгана Дунчић, дипл.пр.
Зоран Кордић, дипл.инж.саоб.
Зорица Санадер, дипл.инж.елек.
Наташа Медић, дипл.инж.пејз.арх
др Тамара Зеленовић Васиљевић
Тања Топо, маст.инж.зашт.жив.сред.
Теодора Томин Рутар, дипл.правник
Милко Бошњачић, мастер дипл.инж.геод.
Далибор Јурица, дипл.инж.геод.
Дејан Илић, грађ.техн.
Драгана Матовић, оператер
Душко Ђоковић, копирант

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	2
1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА..	2
2. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И	
СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	3
2.1. ПРАВНИ ОСНОВ	3
2.2. ПЛАНСКИ ОСНОВ И ПОВОД ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	5
2.2.1. Смернице из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10)	5
2.2.2. Смернице из Регионалног просторног плана Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 22/11)	6
2.3. ПЛАНСКИ И ТЕХНИЧКИ ДОКУМЕНТИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	7
2.3.1. Смернице из Просторног плана подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу ДП првог реда бр. 24.....	8
2.4. СМЕРНИЦЕ ИЗ ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА	9
2.4.1. Уредба о утврђивању водопривредне основе Републике Србије	9
2.4.2. Стратегија управљања водама на територији Републике Србије	9
2.4.3. Стратегија развоја водног саобраћаја Републике Србије од 2015. до 2025. године („Службени гласник РС”, број 3/15)	9
2.4.4. Национални програм заштите животне средине	9
3. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	10
3.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	10
3.2. ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	12
3.3. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА	12
4. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	13
4.1. САДРЖАЈ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	13
4.2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	16
4.2.1. Општи циљеви Просторног плана	16
4.2.2. Посебни циљеви Просторног плана	17
5. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ	
ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	19
5.1. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ.....	19
5.1.1. Природни услови.....	19
5.1.1.1. Геолошке и геоморфолошке карактеристике	19
5.1.1.2. Хидрографске и хидролошке карактеристике.....	19
5.1.1.3. Климатске карактеристике.....	24
5.1.1.4. Педолошке карактеристике.....	25
5.1.1.5. Сеизмичке карактеристике	25
5.1.2. Природне вредности	26
5.1.2.1. Природна добра	26
5.1.2.2. Природни ресурси	27
5.1.3. Карактер предела	28
5.1.4. Културна добра	28
5.2. СТАНОВНИШТВО.....	29
5.2.1. Мрежа и функције насеља	30
5.2.2. Јавне службе	30
5.2.3. Привреда.....	30
5.2.4. Инфраструктура	30
5.2.4.1. Саобраћајна инфраструктура	30
5.2.4.2. Водна инфраструктура	31
5.2.4.3. Енергетска инфраструктура	31
5.2.4.4. Електронска комуникациона инфраструктура	32
5.2.5. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације	32
6. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ	
БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ И РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ	
ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА	
ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ	33

7. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА (НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА).....	41
8. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА	41
II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА	43
1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	43
2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	43
3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА	44
III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	46
1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	46
2. ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ РЕШЕЊА СА АСПЕКТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	46
3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И ОГРАНИЧАВАЊА НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА.....	49
3.1. ОПШТЕ МЕРЕ У ТОКУ ИЗГРАДЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ ОБЈЕКТА.....	49
3.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА	49
3.3. МЕРЕ ЗАШТИТЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА	57
3.3.1. Заштита археолошких локалитета	57
3.3.2. Заштита добара под претходном заштитом	57
3.4. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ.....	58
3.5. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ТЕХНИЧКО ТЕХНОЛОШКИХ НЕСРЕЂА, ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И ОДБРАНА	60
3.6. НАЧИН НА КОЈИ СУ ВРЕДНОВАНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ УТИЦАЈА.....	61
3.7. ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА, КУМУЛАТИВНА И СИНЕРГЕТСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА ПЛАНА	63
IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	66
1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....	67
1.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА У НАДЛЕЖНОСТИ ЛОКАЛНИХ САМОУПРАВА У ОКВИРУ ЦЕЛИНЕ 1	67
1.2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ОДГОВАРАЈУЋЕ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ У ОКВИРУ ЦЕЛИНЕ 2 НАКОН ИСКОРИШЋЕЊА СВИХ КАПАЦИТЕТА ДЕПЕНИЈЕ.....	67
2. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА	67
3. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	68
V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	69
1. ОПИС ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	69
2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	70
3. ЗАКОНСКИ ОКВИР	72
4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА	73
5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА.....	74
VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	74
1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ	74
2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	76
VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА.....	77
VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	77
IX ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	78

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
РЕВИТАЛИЗАЦИЈЕ КАНАЛА БЕГЕЈ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

СПИСАК ТАБЕЛА И СЛИКА

ТАБЕЛЕ

Табела 1: ЈЛС са припадајућим катастарским општинама у обухвату Просторног плана	12
Табела 2. Укупан број становника у подручју које гравитира обухвату Просторног плана	29
Табела 3. Места узорковања седимента	34
Табела 4. Места узорковања	38
Табела 5. Приказ седимента по класама.....	39
Табела 6. Приказ количина и класе седимента по деоницама и по деловима профила	39
Табела 7. Преглед Посебних циљева стратешке процене и индикатора заштите животне средине релевантних за подручје Просторног плана	44
Табела 8. Веза између фаза израде Плана и Стратешке процене утицаја	44
Табела 9. Компатибилност циљева Просторног плана и СПУ	45
Табела 10. Процена утицаја сектора Просторног плана у односу на циљеве стратешке процене утицаја у односу на варијантна решења	48
Табела 11. Вероватноћа настанка утицаја	61
Табела 12. Интензитет и значај утицаја	61
Табела 13. Просторне размере утицаја.....	61
Табела 14. Карактеристике утицаја у фази измуљивања Канала и других објеката и активности који су саставни део планских решења	62
Табела 15. Карактеристике утицаја у фази Плана након завршетка радова на измуљивања Канала и у фази експлоатације других објеката и активности који су саставни део планских решења	62
Табела 16. Планска решења у Нацрту плана обухваћена проценом утицаја	63
Табела 17. Вредновање карактеристика утицаја планских решења.....	64
Табела 18. Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката	65

СЛИКЕ

Слика 1. Обухват Просторног плана.....	11
Слика 2. Локација Канала Бегеј и реке Бегеј.....	20
Слика 3. Географски положај хидро-техничких објеката	20
Слика 4. Део канала Бегеј (Клек – румунска граница)	21
Слика 5. Систем слива Бегеј – Тамиш	22
Слика 6. Профил Канала Бегеј	22
Слика 7. Хидрографска карта Војводине (1987 ХС ДТД - Нови Сад)	23
Слика 8. Хидролошка карта Војводине (положај ширег обухвата Просторног плана).....	24
Слика 9. Педолошка карта (положај обухвата Просторног плана)	25
Слика 10. Сеизмолошка карта (положај обухвата Просторног плана).....	26
Слика 11. Добра под претходном заштитом	29
Слика 12. Садржај кадмијума у седименту Канала Бегеј	35
Слика 13. Садржај бакра у седименту Канала Бегеј	35
Слика 14. Садржај хрома у седименту Канала Бегеј	35
Слика 15. Садржај цинка у седименту Канала Бегеј.....	36
Слика 16. Садржај никла у седименту Канала Бегеј.....	36
Слика 17. Садржај олова у седименту Канала Бегеј.....	36
Слика 18. Садржај арсена у седименту Канала Бегеј	37
Слика 19. Садржај живе у седименту Канала Бегеј.....	37
Слика 20. Количине седимента према класама	39
Слика 21. Могућности управљања измуљеним седиментима Канала Бегеј	53
Слика 22. Локације лансирних (противградних) станица.....	60

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Изради Просторног плана подручја посебне намене ревитализације Канала Бегеј (у даљем тексту: **Просторни план**) приступило се на основу Покрајинске скупштинске одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене ревитализације Канала Бегеј („Службени лист АПВ”, број 18/17).

Носилац израде Просторног плана је Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине из Новог Сада.

Паралелно са израдом Просторног плана подручја посебне намене ревитализације Канала Бегеј (у даљем тексту: **Стратешка процена**).

Обрађивач Просторног плана и Стратешке процене је Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине” из Новог Сада.

Основни циљ за израду Просторног плана је стварање услова за ревитализацију Канала Бегеј, што подразумева измуљење седимента од границе са Румунијом до Хидрочвора Клек, ради унапређења пловности и унапређења еколошких параметара, чиме ће се постићи квалитет воде у складу са европским стандардима, остваривање довољног протицаја којим би се обезбедила вода за пиће, индустрију, очување биодиверзитета на простору обухвата Просторног плана, а посебно уз Канал Бегеј.

Просторним планом се ствара плански основ за његово директно спровођење издавањем локацијских услова и садржаће детаљну разраду за саобраћајницу на насипу (радно-инспекциона и бициклистичка стаза) и локације за изградњу депоније седимента и приступне саобраћајнице. Просторни план је основ за формирање грађевинских парцела за јавну намену, решавање својинских односа, даљу израду техничке документације и прибављање дозвола у складу са Законом о планирању и изградњи.

На основу Закона, а ради упознавања јавности са општим циљевима и сврхом израде Просторног плана, могућим решењима за развој подручја посебне намене и ефектима планирања, приступило се изради материјала за рани јавни увид. Рани јавни увид је одржан у периоду од 16.07.2017. до 30.07.2017. године у Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине, а био је доступан јавности у аналогном и дигиталном облику у просторијама органа јединица локалне самоуправе надлежног за послове просторног планирања и урбанизма и у дигиталном облику на званичној интернет адреси Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине. Јавна презентација материјала за израду Просторног плана одржана је у Житишту, дана 20.07.2017. године, на којој су присуствовали представници заинтересованих институција и органа. Након завршеног раног јавног увида Носилац израде Просторног плана је упутио захтеве за услове институцијама и органима на републичком, покрајинском и локалном нивоу.

Просторни план је заснован на планској и израђеној техничкој документацији (Претходна студија оправданости и Генерални пројекат) и другој доступној документацији, као и важећим планским и развојним документима у Републици Србији. Припрема остале техничке документације ће се одвијати паралелно са израдом Просторног плана. Саставни део Просторног плана чини и Стратешка процена утицаја Просторног плана на животну средину.

Генерални пројекат представља основу за одређење посебне намене и дефинисање планских решења овог Просторног плана, чијом израдом ће се створити просторни услови за ревитализацију Канала Бегеј, што подразумева имуљавање и остваривање задовољавајућег протицаја и побољшање квалитета воде, стварање услова за омогућавање водног саобраћаја у каналу у складу са домаћим и европским стандардима, као и депоновање и ремедијација седимента.

Посебна намена Просторног плана, саобраћајница на насипу (бициклистичка стаза) и локација депоније за одлагање седимента са приступном саобраћајницом је дефинисана и детаљном разрадом са елементима за директно спровођење.

Просторни план је израђен у GIS ESRI технологији (ArcGIS 10x) што омогућава поређење података из планских докумената за дати простор и података из различитих области, као и једноставну размену података. За квалитетну анализу неопходно је располагати великим бројем података и због тога је она извршена у ГИС технологији, која пружа могућност интегрисања просторних и података из других области (катастарских, демографских, климатских, геолошких, еколошких и др.), као и њихову визуелизацију. Такође, анализа омогућује и формирање Географског информационог система за простор обухваћен Просторним планом и спровођење планских решења и њихово праћење.

Имајући у виду специфичност основне теме планског документа, концепцију планског решења и планирану диманику спровођења пројектних решења, Просторним планом се дефинише временски хоризонт од 10 година према стратешким решењима којима се усмерава просторни развој планског подручја.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Непосредан повод за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја је обавеза произашла из Одлуке о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене ревитализације Канала Бегеј на животну средину („Службени лист АПВ“, број 18/17).

Стратешком проценом су, на основу мултидисциплинарног начина рада, вредновани и процењени могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом Просторног плана и дат је предлог мера за смањење негативних утицаја на животну средину.

Стратешка процена утицаја на животну средину представља инструмент којим се стварају услови за оптималну заштиту животне средине у процесу просторног планирања и представља свеобухватан, комплексан и јединствен поступак.

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10) дефинисани су принципи: одрживог развоја, социјалне прихватљивости, економске оправданости и еколошке одрживости у смислу полазних основа просторног планирања. Одредбама члана 4. овог закона утврђена су начела стратешке процене:

- Одрживог развоја;
- Интегралности;
- Предострожности;
- Хијерархије и координације;
- Јавности.

На тај начин обезбеђује се оквир за усклађивање техно-економских, друштвених и природних система у целокупном развоју, укључујући и просторни развој. На принципима економичности користе се природне и створене вредности, с циљем да се очува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације.

То се постиже разматрањем и укључивањем кључних аспеката животне средине у припрему и усвајање планова, пројеката и програма, утврђивањем услова за очување природних и створених вредности.

Укључивањем услова заштите животне средине у Просторни план кроз инструмент стратешке процене, даје се обавезујући - интегрални оквир заштите, реализацијом кроз одговарајуће међусекторске планове, програме и пројекте. У превентивном смислу, свака активност је планирана, односно свако планско решење је дефинисано с циљем да се спрече или смање негативни утицаји, обезбеди рационално коришћење ресурса, а ризик од акцидената и негативних утицаја на људе сведе на минимум.

У складу са законским одредбама, Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину структурално обрађује:

- (1) Полазне основе стратешке процене (амбијентални оквир за обављање стратешке процене);
- (2) Циљеве и индикаторе (аналитички и циљни оквир за анализу и дијагнозу стања, дефинисања проблема и проналажења решења);

- (3) Стратешку процену утицаја (стратешка процена утицаја на животну средину у ужем смислу - дефинисање матричног оквира процене);
- (4) Смернице за ниже хијерархијске нивое (утврђивање смерница, стратешког и хијерархијског оквира за обављање процена утицаја у току спровођења Просторног плана);
- (5) Програм праћења стања животне средине (мониторинг - оквир за праћење спровођења Плана, односно очекиваних ефеката, стварних утицаја и новог стања на планском подручју);
- (6) Коришћену методологију и тешкоће у изради (концептуални и методолошки оквир коришћен у току израде стратешке процене, односно објективне тешкоће које су утицале на стратешку процену);
- (7) Начин одлучивања (оквир у коме су доношене одлуке, односно учешће јавности у поступку стратешке процене);
- (8) Закључна разматрања и напомене (синтезни оквир стратешке процене са визијом за спровођење и унапређења стратешке процене).

Као основно опредељење, испоштоване су одреднице просторно - планске документације вишег реда.

За потребе израде Просторног плана коришћена је и релевантна планска, информациона и техничка документација, као и подаци добијени од надлежних органа и институција.

2. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

2.1. ПРАВНИ ОСНОВ

Плански основ за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја је Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене ревитализације Канала Бегеј на животну средину.

Просторно планска решења и решења Стратешке процене су усклађена и са прописима, који посредно или непосредно регулишу ову област:

- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др. закон и 9/20);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, број 32/19);
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16 и 95/18-др. закон);
- Закон о култури („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 13/16, 30/16-исправка и 6/20);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11-др. закон, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон и 6/20);
- Закон о регионалном развоју („Службени гласник РС“, бр. 51/09, 30/10 и 89/15-др. закон);
- Закон о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 129/07, 18/16, 47/18 и 9/20-др. закон);
- Закон о државном премеру и катастру („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 18/10, 65/13, 15/15-УС, 96/15, 113/17-др. закон, 27/18-др. закон и 9/20-др. закон);
- Закон о поступку уписа у катастар непокретности и водова („Службени гласник РС“, број 41/18, 95/18, 31/19 и 15/20);
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 129/07, 83/14-др. закон, 101/16 и 47/18);
- Закон о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС“, бр. 99/09 и 67/12-УС);
- Закон о јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 42/91, 71/94 и 79/05-др. закон и 83/14-др. закон);
- Закон о експропријацији („Службени гласник РС“, бр. 53/95, 23/01-СУС, „Службени лист СРЈ“, број 16/01-СУС и „Службени гласник РС“ број 20/09 и 55/13-УС);
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 62/06, 65/08-др. закон, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18-др. закон);
- Закон о сточарству („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 93/12 и 14/16);
- Закон о ветеринарству („Службени гласник РС“, бр. 91/05, 30/10, 93/12 и 17/19-др. закон);
- Закон о добробити животиња („Службени гласник РС“, број 41/09);
- Закон о дивљачи и ловству („Службени гласник РС“, број 18/10 и 95/18-др. закон);

- Закон о шумама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 89/15 и 95/18-др. закон);
- Закон о шумама („Службени гласник РС“ бр. 46/91, 83/92, 53/93-др. закон, 54/93, 60/93-исправка, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредби чл. 9. до 20.);
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“, број 128/14 и 95/18-др. закон);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 46/91, 53/93, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредаба чл. 81. до 96.);
- Закон о туризму („Службени гласник РС“, број 17/19);
- Закон о угоститељству („Службени гласник РС“, број 17/19);
- Закон о спорту („Службени гласник РС“, број 10/16);
- Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, број 101/15 и 95/18-др. закон);
- Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Румуније о сарадњи у области одрживог управљања прекограничним водама („Службени гласник РС-Међународни уговори“, број 4/20);
- Закон о потврђивању Европског споразума о главним унутрашњим водним путевима од међународног значаја (AGN) („Службени гласник РС-Међународни уговори“, број 13/13);
- Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС“, 73/10, 121/12, 18/15, 96/15-др. закон, 92/16, 104/16-др. закон, 113/17-др. закон, 41/18, 95/18-др. закон и 37/19-др. закон и 9/20);
- Закон о путевима („Службени гласник РС“, број 41/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13-УС, 55/14, 96/15-др. закон, 9/16-УС, 24/18, 41/18, 41/18-др. Закон, 87/18 и 23/19);
- Закон о железници („Службени гласник РС“, број 41/18);
- Закон о безбедности и интероперабилности железнице („Службени гласник РС“, бр. 104/13, 66/15-др. закон, 92/15 и 113/17, престао да важи осим члана 78. став 1. тачка 5) подтачка (1));
- Закон о интероперабилности железничког система („Службени гласник РС“, број 41/18, осим одредаба члана 11. ст. 6. и 7, члана 15. став 2, члана 17. став 19. тачка 1), члана 19. ст. 5. и 6, члана 20. став 2, члана 30. став 4. и члана 33. које се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14 и 95/18-др. закон);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 57/11, 80/11-исправка, 93/12 и 124/12, престао да важи осим одредаба члана 13. став 1. тачка 6) и став 2. у делу који се односи на тачку 6) и члан 14. став 2.);
- Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18-др. закон);
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 25/15);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15);
- Закон о здравственој заштити („Службени гласник РС“, бр. 25/19, осим одредбе члана 115. став 1. тачка 2) овог закона, која се примењује истеком 36 месеци од дана ступања на снагу овог закона);
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС“, број 36/09);
- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 14/16 и 95/18-др. закон);
- Закон о биоцидним производима („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 92/11 и 25/15);
- Закон о хемикалијама („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15);
- Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника („Службени гласник РС“, број 104/09);
- Закон о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима („Службени гласник РС“ бр. 44/77, 45/85 и 18/89 и „Службени гласник РС“, бр. 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 -др. закон и 54/15 - др. закон; престао да важи у делу којим се уређује област запаљивих и горивних течности и запаљивих гасова);

- Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, број 87/18);
- Закон о транспорту опасног терета („Службени гласник РС”, број 88/10, чл. 37. које настављају да се примењују на транспорт опасног терета у ваздушном саобраћају, чл. 66-73, члана 84. став 1. тачка 17) и тач. 24)-32) и став 2, члана 87. став 1. тачка 3) и тач. 11)-21) и став 2, као и члана 89. тачка 20) и тач. 34)-53);
- Закон о транспорту опасне робе („Службени гласник РС”, бр. 104/16, 83/18, 95/18-др. закон и 10/19-др. закон);
- Закон о одбрани („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 88/09-др. закон, 104/09-др. закон, 10/15 и 36/18);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС”, бр. 111/09, 20/15, 87/18 и 87/18-др. закон);
- Закон о одбрани од града („Службени гласник РС”, број 54/15);
- Уредба о класификацији вода („Службени гласник РС”, број 5/68);
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, бр. 67/11, 48/12 и 1/16);
- Уредба о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, број 102/10);
- Уредба о режимима заштите („Службени гласник РС”, број 31/12);
- Уредба о утврђивању локација метеоролошких и хидролошких станица државних мрежа и заштитних зона у околини тих станица, као и врсте ограничења која се могу увести у заштитним зонама („Службени гласник РС”, број 34/13);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, број 50/12) и др.

Извештај о стратешкој процени представља саставни део документационе основе Просторног плана.

2.2. ПЛАНСКИ ОСНОВ И ПОВОД ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

При изради Просторног плана уважене су обавезе, услови и смернице из планова вишег реда:

- Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10) и
- Регионалног просторног плана Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 22/11).

Такође, сагледани су и плански документи од значаја за израду предметног простора:

- Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу ДП првог реда бр. 24 („Службени лист АПВ”, број 19/17).

2.2.1. Смернице из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10)

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10), (у даљем тексту: ПП РС) планирана је сарадња са околним земљама на успостављању регионалне политике у области вода; доградња, реконструкција и ревитализација ХС ДТД; унапређење и развој речног транспорта рехабилитацијом унутрашњих пловних путева са обезбеђењем чишћења, продубљивања, сигнализације и одржавања, реконструкцијом и изградњом. Преко пловног Бегеја пружа се могућност директног повезивања са гравитационим подручјем Темишвара у Румунији.

Концепција развоја и заштите биодиверзитета Републике Србије ће се заснивати на: заштити биодиверзитета кроз систем заштите природе у оквиру заштићених природних добара; заштити и великог броја појединачних дивљих биљних и животињских врста; успостављању тзв. „еколошких мрежа”; идентификацији подручја која представљају станишта од међународног значаја за поједине таксоне, васкуларне биљке, птице и дневне лептире.

У области саобраћајне инфраструктуре, ПП РС је утврдио саобраћајне капацитете који се односе на простор у обухвату Просторног плана.

У оквиру концепта путног (друмског) саобраћаја планиране су одређене активности на путним правцима: (реализација реконструкције и изградње) на постојећем државном путу (М-7) I реда Нови Сад - Зрењанин и активности на реализацији изградње планираног државног пута I реда од Зрењанина до државне границе према Темишвару.

Планска решења обухватају активности на путним правцима и путној инфраструктури регионалног (или више регионалног) значаја и могу представљати приоритетну активност у оквиру тих територијалних целина уз сагласност надлежних републичких институција.

Активности на одређеном путном правцу, подразумевају скуп различитих планских и пројектних решења и извођења грађевинских радова на рехабилитацији и реконструкцији, доградњи и изградњи, на појединим деоницама утврђеног путног правца (или на целокупној дужини), у циљу подизања нивоа квалитета саобраћајнице и подизања нивоа саобраћајне услуге, у складу са утврђеним рангом пута.

Сви делови мреже унутрашњих пловних путева у Србији су директно или индиректно ослоњени на Дунав, који као стратешки правац треба да постане стетиште највећих транспортних токова Србије. Унапређење и развој речног транспорта треба планирати рехабилитацијом унутрашњих водних путева са обезбеђењем чишћења, продубљивања, сигнализације и одржавања, реконструкцијом, изградњом и модернизацијом лука, изградњом и увођењем речног информационог система и изградњом марина на дунавској пловној мрежи.

Поред овога треба радити на развоју наутичког туризма у Републици Србији како на каналима ДТД тако и на међународним пловним путевима, планирањем марина и наутичко туристичких центара. У склопу обухвата Просторног плана налази се и део пловних путева уз канал ОКМ ХС ДТД, Банатска Паланка – Нови Бечеј и пловног Бегеја.

ПП РС идентификовано је да су водотоци Стари и пловни Бегеј по квалитету воде, а на основу извршених анализа квалитета воде, водотоци ван квалитета, те спадају у најзагађеније водотоке у Републици. Такође истакнут је и прекогранични утицај, односно чињеница да загађење вода Бегеја долази из Румуније.

Основни циљ је заштита и унапређење животне средине као основа уравнотеженог развоја, коришћења и уређења простора Републике Србије - заустављање даље деградације, превентивна заштита од свих планираних активности које могу угрозити постојећи квалитет природне и животне средине, уз санацију и ревитализацију угрожених подручја.

2.2.2. Смернице из Регионалног просторног плана Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 22/11)

Приоритет реализације радова у системима за **уређење водних токова** везује се за циљеве, односно функције регулационих грађевина, радова и објеката. При томе се као меродавни хидролошко-хидраулички утицај за статичко и динамичко димензионисање грађевине и објеката усвајају утицаји који се јављају у дијапазону од најмањег до „меродавног” протицаја велике воде.

Када су у питању радови, регулационе грађевине и објекти који се изводе у склопу обезбеђења прописаних услова за пловидбу на међународном пловном путу, онда се такви радови сврставају у први приоритет, а на осталим постојећим пловним путевима у други приоритет. Радови на формирању нових пловних путева се сврставају у трећи приоритет.

Билатерална и мултилатерална сарадња у домену заштите од поплава и уређења водотока на транзитним и границом пресеченим водотокима мора се одвијати у складу са релевантним конвенцијама и уговорима.

Код уређења водотока кроз насељена места треба имати у виду естетске, функционалне, комуналне и друге захтеве везане за коришћење вода.

При изради конкретних пројеката за заштиту од поплава и леда, и уређење водних токова који дотичу из суседних земаља, мора се узети у обзир и досадашњи и евентуални будући измењени хидролошко-хидраулички режим тих водних токова, односно одсуство реализације већ планираних мера.

Саобраћајну мрежу државних путева на предметном подручју потребно је третирати као јединствен систем, у којој приоритет на државним путевима има транзит (измештање транзитног саобраћаја из насељених места).

У складу с тим предвиђене су активности на:

- реализацији реконструкције и изградње постојећег државног пута (М-7) I реда Нови Сад - Зрењанин и активности на реализацији изградње планираног државног пута I реда од Зрењанина до државне границе према Темишвару.

Предвиђене су активности на изградњи-реконструкцији појединих делова постојеће путне мреже, као и активности на планираном путном правцу регионалног значаја Војвода Степа - Српски Итебеј - Крајишник, после 2015. године, у смислу изградње и доградње.

У РПП АПВ је дефинисана национална **бициклическа стаза** уз канал Банатска Паланка - Нови Бечеј и уз пловни Бегеј до границе са Румунијом. За развој бициклическог саобраћаја посебно су погодна подручја у заштићеним природним целинама као што су специјални резервати природе.

Водни саобраћај је присутан преко пловног пута канала ОКМ ХС ДТД Банатска Паланка - Нови Бечеј, пловног Бегеја (преводница Клек – граница са Румунијом). Унапређење и развој речног транспорта треба планирати рехабилитацијом унутрашњих водних путева са обезбеђењем чишћења, продубљивања, сигнализације и одржавања, реконструкцијом, изградњом и модернизацијом лука, изградњом и увођењем речног информационог система и изградњом марина на дунавској пловној мрежи. Поред овога треба радити на развоју наутичког туризма у Републици Србији како на каналима ДТД планирањем марина и наутичко туристичких центара.

Канал Бегеј је утврђени **еколошки коридор** од међународног значаја и део је еколошке мреже Републике Србије.

Коридори националне еколошке мреже који испуњавају критеријуме Директиве о заштити природних станишта и дивље фауне и флоре (Директива о стаништима) на основу које се идентификују и штите тзв. посебна подручја очувања (*Special Areas of Conservation-SACs*) и Директиве о заштити птица (Директива о птицама), на основу које се идентификују и штите тзв. подручја под посебном заштитом (*Special Protection Areas-SPAs*), заједно са еколошки значајним подручјима, предложиле се за европску еколошку мрежу NATURA 2000 до дана приступања Републике Србије Европској унији.

У погледу **заштите животне средине** водотоци Стари и Пловни Бегеј, на основу вишегодишњег испитивања квалитета воде, идентификовани су као водотоци у којима је квалитет воде „ван класе“. Такође, Пловни Бегеј, од Румунске границе до преводнице Клек и Бегеј (ток кроз Зрењанин до бране код Стајићева) идентификовани су као најугроженији водотоци у Војводини.

Просторном диференцијацијом животне средине водоток Пловни Бегеј спада у подручја са локалитетима деградиране животне средине (локалитети са прекорачењем граничних вредности загађивања, урбана подручја, подручја отворених копова лигнита, јаловишта, регионалне депоније, термоелектране, коридори аутопутева, водотоци IV „ван класе“) са негативним утицајима на човека, биљни и животињски свет и квалитет живота.

2.3. ПЛАНСКИ И ТЕХНИЧКИ ДОКУМЕНТИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

У обухвату Просторног плана налазе се и плански документи од значаја за израду предметног простора различитог нивоа, а од утицаја су на израду предметног плана.

Просторни планови подручја посебне намене који се делом налазе на овом простору су:

- Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу ДП првог реда бр. 24 („Службени лист АПВ“, број 19/17).

За израду Просторног плана релевантна су и два планска документа локалне самоуправе Зрењанин и Житиште:

- Просторни план Града Зрењанина („Службени лист града Зрењанина“, бр. 11/11 и 32/15);
- Просторни план општине Житиште („Службени лист општине Житиште“, број 17/11).

Техничка документација

Приликом израде Просторног плана коришћена је техничка документација:

- Претходна студија оправданости измуљивања, депоновања и ремедијације седимента Пловног Бегеја од државне границе до хидрочвора Клек, Факултет техничких наука, Центар за хидротехнику и геодезију, Нови Сад, јул 2019.;
- Генерални пројекат измуљивања, депоновања и ремедијације седимента Пловног Бегеја од државне границе до хидрочвора Клек, Факултет техничких наука, Центар за хидротехнику и геодезију, Нови Сад, јул 2019.;
- Студија о карактеризацији седимента за потребе израде пројектно-техничке документације за измуљење Пловног Бегеја, Департаман за хемију, биохемију и заштиту животне средине, Природно-математички факултет, Универзитет у Новом Саду, Нови Сад, јун 2018.;
- Студија изводљивости ревитализације Канала Бегеј - Универзитет у Новом Саду, Факултет техничких наука, Центар за хидротехнику и геодезију, Нови Сад, фебруар 2016. године.;
- Студија изводљивости „Реконструкција и рехабилитација канала Бегеј” – Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој, АП Војводина, Република Србија, Нови Сад, јун 2004. године.;
- Пројекат за грађевинску дозволу- Двонаменска стаза дуж канала Бегеј од границе Румунија-Србија до хидро чвора Клек-на територији општине Житиште, Е-П/1357-1, АД „ВОЈВОДИНАПРОЈЕКТ”, НОВИ САД, 2019. година.;
- Пројекат за грађевинску дозволу- Двонаменска стаза дуж канала Бегеј од границе Румунија-Србија до хидро чвора Клек-на територији општине Зрењанин, Е-П/1357-2, АД „ВОЈВОДИНАПРОЈЕКТ”, НОВИ САД, 2019. година.

Претходна студија оправданости измуљивања, депоновања и ремедијације седимента Пловног Бегеја од државне границе до хидрочвора Клек и Генерални пројекат измуљивања, депоновања и ремедијације седимента Пловног Бегеја од државне границе до хидрочвора Клек су били на Ревизионој комисији за стручну контролу техничке документације објеката од значаја за Републику који се граде на територији АП Војводине дана 24.12.2019. године, о чему је сачињен Извештај број 143-351-542/2019-04. У закључку Извештаја констатовано је да се на основу прегледане техничке документације сматра да је Претходна студија оправданости са Генералним пројектом измуљивања, депоновања и ремедијације седимента Пловног Бегеја од државне границе до хидрочвора Клек израђена у складу са пројектним задатком и да испуњава услове прописане Законом и да се може прихватити и приступити даљој изради техничке документације, студији оправданости и идејном пројекту.

Основни циљ Генералног пројекта је сагледавање ресурсних и просторних могућности и ограничења изградње објеката и извођења радова, са задатком да се кроз поступке вредновања усвоји генерална концепција, макролокација и просторна диспозиција објекта, утврде основне функционалне, технолошке и техничке карактеристике објекта и радова. У генералном пројекту је приказана анализа више варијантних решења, као и избор оптималне варијанте на основу анализираних услова реализације пројекта, везано за оправданост измуљивања, депоновања и ремедијације седимента Канала Бегеј.

2.3.1. Смернице из Просторног плана подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу ДП првог реда бр. 24

Концепција развоја планског подручја заснована је на сагледавању и међусобном усклађивању интереса локалног, регионалног и републичког нивоа.

У фокусу концепције налази се планирана мрежа саобраћајне инфраструктуре, пре свега путне, ослоњене на државни пут I реда бр. 24, чијом се реализацијом значајно повећава ниво приступачности локалних самоуправа у обухвату Просторног плана и стичу неопходни претходни инфраструктурни услови за повећање његове конкурентности.

Основна планска решења мреже коридора на основном путном правцу државног пута I реда бр. 24 (Суботица – Зрењанин – Ковин), као и правила уређења и грађења из овог Плана ће се примењивати и у делу преклапања са Просторним планом.

2.4. СМЕРНИЦЕ ИЗ ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА

2.4.1. Уредба о утврђивању водопривредне основе Републике Србије („Службени гласник РС”, број 11/02)

Радови на уређењу корита водотока усмераваће се пре свега на обезбеђење стабилности и функционисања линијских система за заштиту од поплава (насипе), а затим на уређење водотока за пловидбу и друге намене, као и на уређење мањих водотока кроз насеља.

Домаћи пловни путеви укључиће се у европску мрежу уз модернизацију флоте, пристаништа и других пратећих објеката. Истовремено са уређењем пловне мреже, неопходно је санирати и ревитализовати постојећу пловидбену инфраструктуру, у циљу њеног рационалног функционисања.

2.4.2. Стратегија управљања водама на територији Републике Србије („Службени гласник РС”, број 3/17)

Уређење водотока представљаће и у наредном периоду неопходну активност за очување стабилности и спречавање деформације речног корита, обезбеђење потребне пропусне моћи корита, потребних димензија водног пута, као и услова за рационално коришћење вода за различите намене (водоснабдевање, наводњавање, хидроенергетика, рекреација и др.). Уређење речног корита мора се вршити уз најмање хидроморфолошке промене корита и најмање утицаја на акватичне и приобалне екосистеме, што подразумева координирану активност сектора вода, животне средине и речног саобраћаја.

Експлоатација речног наноса из корита водотока се сме вршити само ако је то у функцији обезбеђења пропусне моћи водотока, у пројектованим габаритима и са прописаном динамиком.

Уређење водотока, изградњом регулационих објеката и извођењем радова у кориту водотока, мора се вршити уз што већи степен усклађености хидротехничких (обезбеђена пропусна моћ корита за воду, лед и нанос) и еколошких (очување и заштита биодиверзитета) услова.

2.4.3. Стратегија развоја водног саобраћаја Републике Србије од 2015. до 2025. године („Службени гласник РС”, број 3/15)

Стратегијом развоја водног саобраћаја Републике Србије од 2015. до 2025. године - канали ХС ДТД су у погледу водног режима од изузетног значаја за одрживи развој овог подручја, у погледу водног режима. Развојни планови унапређења водног саобраћаја на каналској мрежи ХС ДТД обухватају израду пројеката нових типова пловила тежишно намењених за пловидбу каналском мрежом и водотоковима у трећој категорији водног пута. На каналима ХС ДТД потребна је ревитализација угрожених деоница загађеним муљем (Врбас, Зрењанин).

Стратешки циљеви су следећи:

- унапређење пловних путева у Републици Србији у складу са новом инфраструктурном политиком ЕУ, TENT мрежом и AGN;
- препознати погодности речних и каналских водотокова у промоцији и развоју рекреативне науке у Републици Србији, како са становишта развоја туризма, тако и са становишта ширења заједништва, културе и еколошке свести;
- очување повољног стања еколошки значајних подручја и унапређивање нарушеног стања делова еколошке мреже коју чине еколошки значајна подручја, еколошки коридори од међународног значаја за заштиту у Републици Србији.

2.4.4. Национални програм заштите животне средине („Службени гласник РС”, број 12/10)

Национални програм заштите животне средине представља средство за решавање приоритетних проблема у области животне средине у земљи, а уједно доприноси придруживању Србије Европској унији. Обухвата циљеве подељене у три групе:

- краткорочни циљеви (период од 2010. до 2014. године);
- континуиране циљеве (период од 2010. до 2019. године);
- средњорочне циљеве (период од 2015. до 2019. године).

Средњорочни циљеви обухватају између осталог пројекте са тачке гледишта смањења загађења (нпр. смањење загађења у пловним водотоковима, управљање канализационим муљем).

3. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

3.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Подручје обухваћено границом Просторног плана, обухвата делове територија следећих јединица локалних самоуправа (детаљније приказано у Табели 1.):

- Град Зрењанин: катастарске општине Зрењанин 3, Јанков Мост и Клек;
- Општина Житиште: катастарске општине Житиште, Бегејци, Нови Итебеј и Српски Итебеј.

Обухват је прилагођен концепцији просторног развоја подручја посебне намене и зоне утицаја на посебну намену. У складу са Законом о планирању и изградњи и планским решењима, прелиминарни обухват дефинисан Одлуком о изради Просторног плана је коригован на начин који је приказан у Просторном плану (Прегледна карта „Граница Просторног плана са подручјем посебне намене“).

Опис границе Просторног плана

Опис границе обухвата Просторног плана почиње на тремеђи катастарских парцела број 6035/2, 10840 и 10825 у катастарској општини Српски Итебеј. Након ове тремеђе граница иде у правцу југоистока пратећи источну међу катастарске парцеле 10825, а потом се ломи и иде у правцу југозапада пратећи јужну међу катастарске парцеле 10825 до четворомеђе катастарских парцела број 10825 и 8857 у катастарској општини Српски Итебеј и катастарских парцела број 3952/1 и 3956 у катастарској општини Нови Итебеј.

Од ове четворомеђе граница се ломи и иде у правцу југоистока пратећи источну међу катастарске парцеле број 3952/1 у катастарској општини Српски Итебеј, у дужини од око 62,0 м, а потом се ломи и иде у правцу југозапада секући катастарске парцеле број 3952/1 и 3952/2, и даље се ломи и иде у правцу северозапада пратећи југозападне међе катастарских парцела број 3952/2 и 3956 до тремеђе катастарских парцела број 3956, 3955/1 и 3955/2.

Након ове тремеђе граница се ломи и иде у правцу југозапада пратећи јужну међу катастарске парцеле број 3955/2 до четворомеђе катастарских парцела број 3955/2 и 3954 у катастарској општини Нови Итебеј и катастарских парцела број 7387 и 7562 у катастарској општини Бегејци.

Од ове четворомеђе граница наставља у правцу југозапада пратећи јужну међу катастарске парцеле број 7387 до тремеђе катастарских парцела број 7387 у катастарској општини Бегејци и катастарских парцела број 4072 и 4076 у катастарској општини Житиште.

Након ове тремеђе граница наставља у правцу југозапада пратећи јужну међу катастарских парцела број 4072, 4075, 4074 и 4073, до четворомеђе катастарских парцела број 4073 и 4072 у катастарској општини Житиште и катастарских парцела број 1609 и 1102 у катастарској општини Клек.

Од ове четворомеђе граница наставља у правцу југозапада пратећи југоисточну међу катастарске парцеле број 1609, потом обухвата парцелу 1584, наставља у правцу југа источном међом катастарских парцела број 1609 и 1610, потом сече катастарску парцелу број 1610 и иде до тремеђе катастарске парцеле број 1610 у катастарској општини Клек и катастарских парцела број 3001 и 2996 у катастарској општини Зрењанин 3. Након ове тремеђе граница иде у правцу југа пратећи источну међу катастарске парцеле број 3001 до тремеђе катастарских парцела број 3001, 3014 и 3000.

Од ове тремеђе граница се ломи и иде у правцу југозапада секући катастарске парцеле број 3001 и 5030, а потом се ломи и иде у правцу запада и југозапада пратећи јужну међу катастарске парцеле број 5030 до четворомеђе катастарских парцела број 5030, 5031, 3024 и 2068.

Након ове четворомеђе граница се ломи и иде у правцу запада пратећи јужну међу катастарских парцела број 5030, 2068, 2061, 2060 и 5203, до тремеђе катастарских парцела број 5203, 5192 и 2059.

Од ове тремеђе граница се ломи и иде у правцу североистока пратећи северозападну међу катастарских парцела број 5203, 2058/1, потом се ломи и прати северну и североисточну међу катастарских парцела број 2058/1, 2060 и 2057, до тремеђе катастарских парцела број 2056, 2057 и 2072.

Након ове тремеђе граница се ломи и иде у правцу југоистока секући катастарске парцеле број 2072, 2067 и 2066, потом се ломи и иде у правцу севера пратећи западну међу катастарских парцела број 2068, 1126 и секући катастарске парцеле број 5029 у катастарској општини Зрењанин 3 и катастарску парцелу 3612 у катастарској општини Јанков Мост и долази до тремеђе катастарских парцела број 3612, 2008 и 3613 у катастарској општини Јанков Мост.

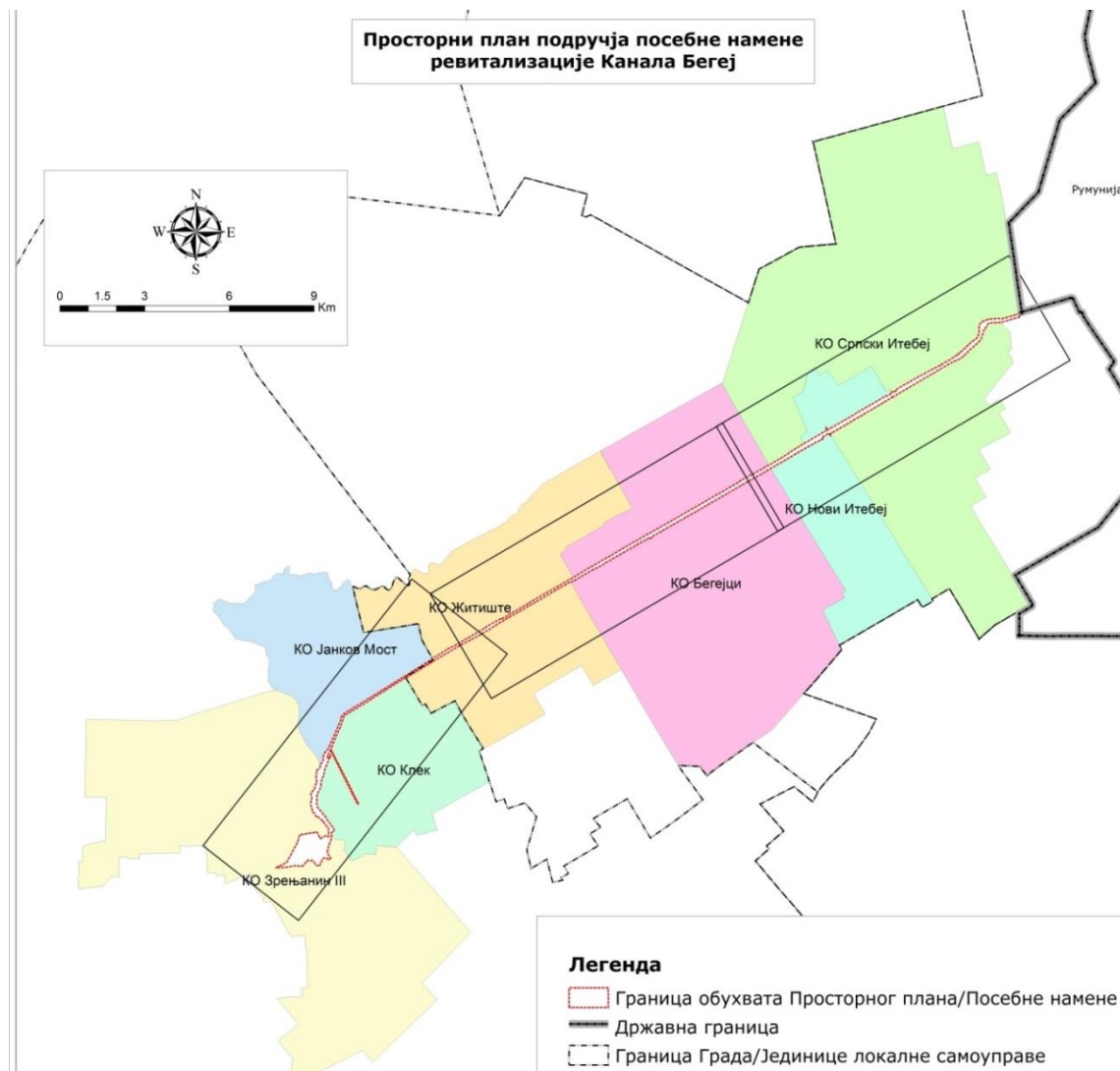
Од ове тромеђе граница иде у правцу севера пратећи западну међу катастарских парцела број 3613, 3614, 3615 и 3598 до тромеђе катастарских парцела број 3598 у катастарској општини Јанков Мост и катастарских парцела број 4052 и 4062 у катастарској општини Житиште.

Након ове тромеђе граница се ломи и иде у правцу североистока пратећи северозападну међу катастарских парцела број 4062, 4063, 4064, 4061, 4066, 4067, 4068 и 4067, до четворомеђе катастарских парцела број 4067 у катастарској општини Житиште и катастарских парцела број 7803, 7411 и 7385 у катастарској општини Бегејци.

Од ове тромеђе граница иде у правцу североистока пратећи североисточну међу катастарских парцела број 7385, до четворомеђе катастарских парцела број 7385 и 3494 у катастарској општини Бегејци и катастарске парцеле број 10805 у катастарској општини Нови Итебеј и 3957/1 у катастарској општини Нови Итебеј и катастарске парцеле 10805 у катастарској општини Српски Итебеј. Након ове четворомеђе граница наставља у правцу североистока пратећи северозападну међу катастарске парцеле број 3957/1 у катастарској општини Нови Итебеј, потом се ломи и иде у правцу северозапада пратећи југозападну међу катастарске парцеле број 1216 у дужини од око 94,0 m, потом сече катастарску парцелу број 1216 и лемећи се долази до тромеђе катастарских парцела број 1216 и 1208 у катастарској општини Нови Итебеј и катастарске парцеле број 10825 у катастарској општини Српски Итебеј.

Од ове тромеђе граница иде у правцу североистока пратећи северозападну међу катастарске парцеле број 10825, до тромеђе катастарских парцела број 6035/2, 10840 и 10825 у катастарској општини Српски Итебеј, почетне тачке описа.

Површина подручја обухваћеног границом обухвата Просторног плана износи 558,95 ha (5,59 km²).

Слика 1. Обухват Просторног плана

Табела 1: ЈЛС са припадајућим катастарским општинама у обухвату Просторног плана

Р. бр.	ЈЛС	Катастарска општина
1.	Зрењанин-град	Зрењанин 3, Јанков Мост, Клек
2.	Житиште	Житиште, Бегејци, Нови Итебеј, Српски Итебеј

3.2. ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Граница обухвата Просторног плана је и граница подручја посебне намене, те се у том смислу као граница подручја посебне намене примењује граница описана у тачки 1.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

3.3. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА

Унутар обухвата Просторног плана, који је описан у тачки 1.1. „Обухват и опис граница Просторног плана“, издвојене су **две целине**:

Подручје Канала са обалним водним земљиштем

Опис границе просторне целине *Подручје Канала са обалним водним земљиштем* почиње на тремеђи катастарских парцела број 6035/2, 10840 и 10825 у катастарској општини Српски Итебеј. Након ове тремеђе граница иде у правцу југоистока пратећи источну међу катастарске парцеле 10825, а потом се ломи и иде у правцу југозапада пратећи јужну међу катастарске парцеле 10825 до четворомеђе катастарских парцела број 10825 и 8857 у катастарској општини Српски Итебеј и катастарских парцела број 3952/1 и 3956 у катастарској општини Нови Итебеј.

Од ове четворомеђе граница се ломи и иде у правцу југоистока пратећи источну међу катастарске парцеле број 3952/1 у катастарској општини Српски Итебеј, у дужини од око 62,0 м, а потом се ломи и иде у правцу југозапада секући катастарске парцеле број 3952/1 и 3952/2, и даље се ломи и иде у правцу северозапада пратећи југозападне међе катастарских парцела број 3952/2 и 3956 до тремеђе катастарских парцела број 3956, 3955/1 и 3955/2.

Након ове тремеђе граница се ломи и иде у правцу југозапада пратећи јужну међу катастарске парцеле број 3955/2 до четворомеђе катастарских парцела број 3955/2 и 3954 у катастарској општини Нови Итебеј и катастарских парцела број 7387 и 7562 у катастарској општини Бегејци. Од ове четворомеђе граница наставља у правцу југозапада пратећи јужну међу катастарске парцеле број 7387 до тремеђе катастарских парцела број 7387 у катастарској општини Бегејци и катастарских парцела број 4072 и 4076 у катастарској општини Житиште.

Након ове тремеђе граница наставља у правцу југозапада пратећи јужну међу катастарских парцела број 4072, 4075, 4074 и 4073, до четворомеђе катастарских парцела број 4073 и 4072 у катастарској општини Житиште и катастарских парцела број 1609 и 1102 у катастарској општини Клек.

Од ове четворомеђе граница наставља у правцу југозапада пратећи југоисточну међу катастарске парцеле број 1609, потом обухвата парцелу 1584, наставља у правцу југа источном међом катастарских парцела број 1609 и 1610, потом сече катастарску парцелу број 1610 и иде до тремеђе катастарске парцеле број 1610 у катастарској општини Клек и катастарских парцела број 3001 и 2996 у катастарској општини Зрењанин 3.

Након ове тремеђе граница иде у правцу југа пратећи источну међу катастарске парцеле број 3001 до тремеђе катастарских парцела број 3001, 3014 и 3000.

Од ове тремеђе граница се ломи и иде у правцу југозапада секући катастарске парцеле број 3001 и 5030, а потом се ломи и иде у правцу запада и југозапада пратећи јужну међу катастарске парцеле број 5030 до четворомеђе катастарских парцела број 5030, 5031, 3024 и 2068.

Након ове четворомеђе граница се ломи и иде у правцу запада пратећи јужну међу катастарских парцела број 5030, 2068, потом се ломи и иде у правцу севера пратећи западну међу катастарских парцела број 2068, 1126 и секући катастарске парцеле број 5029 у катастарској општини Зрењанин 3 и катастарску парцелу 3612 у катастарској општини Јанков Мост и долази до тремеђе катастарских парцела број 3612, 2008 и 3613 у катастарској општини Јанков Мост.

Од ове тремеђе граница иде у правцу севера пратећи западну међу катастарских парцела број 3613, 3614, 3615 и 3598 до тремеђе катастарских парцела број 3598 у катастарској општини Јанков Мост и катастарских парцела број 4052 и 4062 у катастарској општини Житиште.

Након ове тромеђе граница се ломи и иде у правцу североистока пратећи северозападну међу катастарских парцела број 4062, 4063, 4064, 4061, 4066, 4067, 4068 и 4067, до четворомеђе катастарских парцела број 4067 у катастарској општини Житиште и катастарских парцела број 7803, 7411 и 7385 у катастарској општини Бегејци.

Од ове тромеђе граница иде у правцу североистока пратећи североисточну међу катастарских парцела број 7385, до четворомеђе катастарских парцела број 7385 и 3494 у катастарској општини Бегејци и катастарске парцеле број 10805 у катастарској општини Нови Итебеј и 3957/1 у катастарској општини Нови Итебеј и катастарске парцеле 10805 у катастарској општини Српски Итебеј.

Након ове четворомеђе граница наставља у правцу североистока пратећи северозападну међу катастарске парцеле број 3957/1 у катастарској општини Нови Итебеј, потом се ломи и иде у правцу северозапада пратећи југозападну међу катастарске парцеле број 1216 у дужини од око 94,0 m, потом сече катастарску парцелу број 1216 и лемећи се долази до тромеђе катастарских парцела број 1216 и 1208 у катастарској општини Нови Итебеј и катастарске парцеле број 10825 у катастарској општини Српски Итебеј.

Од ове тромеђе граница иде у правцу североистока пратећи северозападну међу катастарске парцеле број 10825, до тромеђе катастарских парцела број 6035/2, 10840 и 10825 у катастарској општини Српски Итебеј, почетне тачке описа.

Површина просторне целине *Подручја Канала са обалним водним земљиштем* износи 445,31 ha (4,45 km²).

1. Комплекс депоније за одлагање и третман седиментног материјала са приступним саобраћајницама

Опис границе просторне целине *Комплекс депоније за одлагање и третман седиментног материјала и са приступним саобраћајницама* почиње на тромеђи катастарских парцела број 2056, 2057 и 2072 у катастарској општини Зрењанин 3. Од ове тромеђе граница иде у правцу југоистока секући катастарске парцеле број 2072, 2067 и 2066, а потом се ломи и иде у правцу југа пратећи западну међу катастарске парцеле број 2068 до четворомеђе катастарских парцела број 2068, 3024, 3038 и 2061.

Након ове четворомеђе граница се ломи и иде у правцу запада пратећи јужну међу катастарских парцела број 2061, 2060 и 5203, до тромеђе катастарских парцела број 5203, 5192 и 2059.

Од ове тромеђе граница се ломи и иде у правцу североистока пратећи северозападну међу катастарских парцела број 5203 и 2058/1, потом се ломи и прати северну и североисточну међу катастарских парцела број 2058/1, 2060 и 2057, до тромеђе катастарских парцела број 2056, 2057 и 2072, почетне тачке описа.

Површина просторне целине *Комплекс депоније за одлагање и третман седиментног материјала и са приступним саобраћајницама* износи 113,64 ha (1,14 km²).

4. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

4.1. САДРЖАЈ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Садржина Просторног плана дефинисана је Законом о планирању и изградњи и Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања.

Просторни план се састоји од текстуалног и графичког дела.

У наставку је дат преглед поглавља која Просторни план структурално садржи, као и преглед графичких прилога на којима су приказана планска решења:

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ОПИС ГРАНИЦА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ГРАНИЦА ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1.2. ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.3. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА

2. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ПЛАНОВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА

2.1.1. Смернице из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020 год. („Службени гласник РС“, број 88/10)

2.1.2. Смернице из Регионалног просторног плана Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11)

2.2. ПЛАНСКИ И ТЕХНИЧКИ ДОКУМЕНТИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.2.1. Смернице из Просторног плана подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу ДП првог реда бр. 24 Суботица-Зрењанин-Ковин („Службени лист АПВ“, број 19/17)

2.2.2. Техничка документација

2.3. СМЕРНИЦЕ ИЗ ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА

2.3.1. Уредба о утврђивању водопривредне основе Републике Србије

2.3.2. Стратегија управљања водама на територији Републике Србије

2.3.3. Стратегија развоја водног саобраћаја Републике Србије од 2015. до 2025. године

2.3.4. Национални програм заштите животне средине

2.3.5. Стратегија одрживог развоја Града Зрењанина за период од 2014. године до 2020. године

2.3.6. Стратегија одрживог развоја општине Житиште за период од 2014. године до 2020. године

3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

3.1. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

3.1.1. Природни услови

3.1.1.1. Геоморфолошке и геолошке карактеристике

3.1.1.2. Хидрографске и хидролошке карактеристике

3.1.1.3. Климатске карактеристике

3.1.1.4. Педолошке карактеристике

3.1.1.5. Сеизмичке карактеристике

3.1.2. Природне вредности

3.1.2.1. Природна добра

3.1.2.2. Природни ресурси

3.1.3. Карактер предела

3.1.4. Културна добра

3.1.5. Становништво

3.1.6. Мрежа и функције насеља

3.1.7. Јавне службе

3.1.8. Привреда

3.1.9. Инфраструктура

3.1.9.1. Саобраћајна инфраструктура

3.1.9.2. Водна инфраструктура

3.1.9.3. Енергетска инфраструктура

3.1.9.4. Електронска комуникациона инфраструктура

3.1.10. Стање животне средине

3.1.11. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације

3.2. УПОТРЕБА ЗЕМЉИШТА

3.3. ОСНОВНА ОГРАНИЧЕЊА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

3.4. SWOT АНАЛИЗА

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2.1. ЗАШТИТА И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ

2.1.1. Заштићена подручја

2.1.2. Заштита и коришћење природних ресурса

2.2. ЗАШТИТА ВРЕДНОСТИ КАРАКТЕРА ПРЕДЕЛА

2.3. КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ

2.4. СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА

2.5. ПРИВРЕДА

2.6. ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

2.7. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

3. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

4. РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ И МЕЋУОДНОСИ СА ОКРУЖЕЊЕМ

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СА УТИЦАЈЕМ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ

1. УТИЦАЈ НА ПРИРОДУ, ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ

1.1. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

1.2. ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

1.2.1. Станишта заштићених и строго заштићених врста

1.2.2. Еколошки коридори

1.3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

1.3.1. Заштита археолошких локалитета

1.3.2. Заштита добара под претходном заштитом

1.4. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

1.5. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ

1.6. ЗАШТИТА ОД ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИХ НЕСРЕЋА, ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И ОДБРАНА

2. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСКО-СОЦИЈАЛНЕ И ЕКОНОМСКЕ АСПЕКТЕ ФУНКЦИОНИСАЊА НАСЕЉА

3. ОДНОС ПРЕМА ДРУГИМ ТЕХНИЧКИМ СИСТЕМИМА

3.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

3.2. ВОДНА И КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

3.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

3.3.1. Електроенергетска инфраструктура

3.3.2. Термоенергетска инфраструктура

3.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

4. НАМЕНА ПОВРШИНА И БИЛАНС ПОВРШИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

IV ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА

1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПО ПРОСТОРНИМ ЦЕЛИНАМА

1.2. ПЛАНИРАНЕ ПОВРШИНЕ ЈАВНЕ НАМЕНЕ У ПОСЕБНОЈ НАМЕНИ ЗА КОЈЕ СЕ УТВРЂУЈЕ ЈАВНИ ИНТЕРЕС

1.3. РЕГУЛАЦИЈА И НИВЕЛАЦИЈА

1.4. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.4.1. Саобраћајна инфраструктура

1.4.2. Водна инфраструктура

1.4.3. Енергетска инфраструктура

1.4.3.1. Електроенергетска инфраструктура

1.4.3.2. Термоенергетска инфраструктура

1.4.3.3. Коришћење обновљивих извора енергије

1.4.3.4. Правила грађења у оквиру површина за експлоатацију минералних сировина

1.4.4. Електронска комуникациона инфраструктура

1.5. ПРАВИЛА ЗА ПОДИЗАЊЕ ЗАШТИТНИХ ПОЈАСЕВА ЗЕЛЕНИЛА И УРЕЂЕЊЕ ЗЕЛЕНИХ ПОВРШИНА НА ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.5.1. Правила за подизање заштитних појасева зеленила

1.5.2. Уређење зелених површина

1.5.2.1. Уређење зелених површина у оквиру просторне Целине 1: Подручје Канала са обалним водним земљиштем и двоенаменском стазом

1.6. СТЕПЕН КОМУНАЛНЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА ПО ЦЕЛИНАМА КОЈИ ЈЕ ПОТРЕБАН ЗА ИЗДАВАЊЕ ЛОКАЦИЈСКЕ И ГРАЂЕВИНСКЕ ДОЗВОЛЕ

1.7. УСЛОВИ И МЕРЕ КОЈИМА СЕ ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ ЧИНЕ ПРИСТУПАЧНИМ ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.1. ОПШТА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ - ЦЕЛИНА 1

2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ - ЦЕЛИНА 2

2.3.1. Комплекс депоније за одлагање и третман седиментног материјала

2.3.2. Приступне саобраћајнице

2.4. КРИТЕРИЈУМИ КОЈИМА СЕ УТВРЂУЈЕ ЗАБРАНА ГРАЂЕЊА НА ОДРЕЂЕНОМ ПРОСТОРУ ИЛИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ОБЈЕКТА

2.4.1. Заштитни појас јавних путева

2.4.2. Зоне заштите изворишта водоснабдевања

2.4.3. Зоне заштите водних објеката

2.4.4. Зона заштите електроенергетских објеката

2.4.5. Зона заштите коридора електронских комуникационих система веза

2.4.6. Зона заштите термоенергетске инфраструктуре

2.4.7. Зона заштите око противградних станица

2.4.8. Зона заштите еколошког коридора са заштитним зонама

V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПЛАНА

2.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.1.1. Смернице за израду планских докумената у надлежности локалних самоуправа у оквиру

Целине 1

2.1.2. Смернице за израду одговарајуће планске документације у оквиру Целине 2 након искоришћења свих капацитета депоније

3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Број	Рефералне карте	
0.0	Прегледна карта - Граница Просторног плана са подручјем посебне намене	1:25 000
1.1. - 1.3.	Посебна намена простора	1:10 000
2.1. - 2.3.	Инфраструктурни системи, природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара	1:10 000
3.1. - 3.3.	Спровођење плана	1:10 000
4.1. - 4.9.	Детаљна разрада двоенаменске стазе дуж Канала Бегеј од границе Румуније-Србија до Хидрочвора Клек и бициклистичке стазе до насеља Клек	1:2 500
4а	Детаљна разрада депоније за одлагање и третман седиментног материјала и приступних саобраћаница	1:2 500

4.2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

4.2.1. Општи циљеви Просторног плана

У складу са анализом постојећег стања, **општи циљ** израде Просторног плана је: **ревитализација Канала Бегеј, чиме ће се постићи квалитет воде у складу са европским стандардима, остваривање довољног протицаја којим би се обезбедила вода за пиће, индустрију, очување биодиверзитета на простору обухвата, а посебно уз Канал Бегеј, што подразумева обезбеђење одговарајућих еколошких услова у поступку ревитализације овог канала.**

Примарни циљ радова на измуљењу је уклањање муља са дна канала који је на појединим деоницама контаминиран, у складу са основним принципима одрживог развоја, ради обезбеђења свих услова здраве животне средине.

Секундарни аспект односи се на поновно активирање пловидбе са циљем употребе далеко еколошки безбеднијег начина превоза добара бродом у односу на транспорт путевима.

Према PIANC¹ класификацији, Канал Бегеј се може сврстати у II класу водних путева. У складу са овом класификацијом, користе се величине брода предвиђене за ову класу за одређивање одговарајућих попречних димензија водног пута за профил Канала. Пошто се утврди профил, може да се израчуна запремина материјала који треба да се уклони.

Терцијарни аспект подразумева стварање једне потпуно нове функције у овом делу региона а то је успостављање еколошког начина превоза бициклима све од града Зрењанина до границе са Румунијом чиме ће се повезати шест места: град Зрењанин, Клек, Житиште, Торак, Нови Итебеј и Српски Итебеј. С обзиром на 150.000 становника и чињеницу да је Војводина један од европских региона у којем је број становника који користе бицикл изузетно велик идеја изградње ове стазе је више него оправдана.

1 PIANC (Permanent International Association of Navigation Congresses)

4.2.2. Посебни циљеви Просторног плана

Заштита природних добара и биодиверзитета

- Дефинисање еколошког коридора Канала Бегеј (део Хидросистема ДТД) као еколошког коридора од значаја и еколошког коридора Панонског биогеографског региона;
- повезивање регионалних и локалних еколошких коридора, заштићених подручја и евидентираних станишта заштићених и строго заштићених врста од националног и међународног значаја са еколошким коридором Бегеј;
- формирање и очување проходности еколошког коридора Канала Бегеј;
- заштита, очување и унапређење природних вредности и одрживо коришћење природних ресурса;
- благовремено спречавање активности и делатности које могу проузроковати негативне последице у природи;
- обнова нарушених делова природе и природног диверзитета канала;
- спровођење мера (конзервације, санације-ревитализације и рекултивације, и др.) и режима заштите и мониторинга стања заштићених подручја, уз стално праћење стања и промена у природи и
- смањивање губитка и притисака на биодиверзитет.

Воде и водно земљиште

- Интегрално управљање водама, као скуп мера и активности усмерених на одржавање и унапређење водног режима, обезбеђивање потребних количина вода захтеваног квалитета за различите намене, заштиту вода од загађивања и заштиту од штетног дејства вода;
- осигурање заштите и унапређење квалитета вода до нивоа несметаног коришћења вода за предвиђене намене, као и заштита и унапређење животне средине уопште и побољшање квалитета живљења људи;
- заштита квантитативних одлика вода кроз рационално захватање подземних и површинских вода у сливу, што подразумева експлоатацију само динамичких резерви воде, односно експлоатацију обновљивих количина воде;
- заштита подземних вода од антропогених утицаја, што подразумева низ мера и активности којима би се пратила и оцењивала изложеност деградацији система површинских и подземних вода по сливовима, организованим и сталним праћењем појава и активности (мониторинг);
- одржавање водног земљишта потребног за редовну употребу водних објеката у јавној својини, одређивање начина коришћења водног земљишта и коришћење водног земљишта.

Пољопривредно земљиште

- Очување пољопривредног земљишта, као ненадокнадивог природног ресурса, од пренамене у непољопривредне сврхе;
- заштита пољопривредног земљишта од свих облика деградација и загађења изазваних деловањем антропогеног фактора;
- пажљиво газдовање при обради земљишта, са циљем умањења деловања свих врста ерозије, од којих је најизраженија еолска;
- прилагођавање сетвене структуре производним потенцијалима пољопривредног земљишта;
- искоришћење свих потенцијала пољопривредног земљишта за могућност органске производње.

Шуме

- Очување, заштита и унапређење постојећих шума, посебно шума у заштићеном подручју, ради очувања и заштите популација дивљих врста;
- повећање површина под шумама и формирање заштитних појасева зеленила у складу са условима заштите природе;
- уколико је то могуће, поступно превођење појаса топола и врба непосредно уз Бегеј у блиско-природну шумску вегетацију, у складу са савременим принципима газдовања шумама и
- замена вегетације која је уклоњена током активности на ревитализацији канала Бегеј, аутохтоном вегетацијом, ради стабилизације тла и очувања станишта дивље флоре и фауне.

Минерални и енергетски ресурси

Истраживање и одржива експлоатација постојећих минералних сировина и енергетских ресурса, у складу са важећим законским прописима и условима надлежних институција.

Заштита вредности карактера предела

- Очување, уређење и одрживо коришћење наслеђених геолошких, геоморфолошких и хидрографских карактеристика, важних обележја подручја, која доприносе одрживости постојеће структуре подручја, као једног од основних обележја карактера предела;
- осигурање заштите и унапређење квалитета вода до нивоа несметаног коришћења вода за предвиђене намене, као и заштита и унапређење животне средине;
- очување и поспешивање фактора који утичу на регулацију природних карактеристика еколошког коридора.

Културно наслеђе

- Брз и ефикасан рад на појачаној заштити непокретних културних добара, са стварањем нове саобраћајне, комуналне и туристичке инфраструктуре;
- ревитализацију запуштених и напуштених места и објеката за које постоји интерес, уз спречавање губљења аутентичности културних вредности;
- идентификацију културног наслеђа као туристичког потенцијала;
- израда пројеката санације и ревитализације старих устава и бродских преводница са локалним карактеристикама;
- унапређен приступ значају и презентацији археолошких локалитета.

Становништво и насеља

- Испоштовати све мере заштите животне средине приликом процеса измуљавања и транспорта контаминираних наноса из Канала и свести на минимум могућност негативног утицаја депонованог муља на околна насеља и становништво.

Привреда

- Побољшање опште доступности и мобилности људи и робе кроз ревитализацију Пловног Бегеја;
- остваривање довољног протицаја воде за задовољење потреба постојеће и потенцијалне индустрије у непосредној близини обухвата Просторног плана;
- успостављање пловидбе на Каналу Бегеј и изградња бициклистичке стазе дуж самог Канала Бегеј (развој циклотуризма и унапређење туристичких капацитета).

Инфраструктурни системи

- стварање услова за изградњу и одржавање линијских инфраструктурних објеката;
- стварање услова за изградњу и одржавање бродоградилишта, као и лука, пристаништа, пловног пута и других објеката у складу са законом којим се уређује пловидба;
- стварање услова за развој саобраћајних капацитета заснованих на европским стандардима тј. стратешким принципима одрживог развоја животне средине, омогућавање пловности канала и укључивање канала у мрежу пловних путева;
- стварање услова за развој саобраћајних капацитета немоторног саобраћаја – циклостазе уз водоток и укључивање у мрежу националних и међународних циклостазе коридора;
- сигурно и поуздано снабдевање електричном енергијом уважавајући принципе енергетске ефикасности;
- обезбеђивање услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетске делатности у потрошњи енергије;
- супституција електричне енергије за добијање топлотне енергије обновљивим изворима енергије;
- сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима кроз технолошку модернизацију енергетских објеката;
- рационализација потрошње енергије;
- смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину;

- стимулисање примене нових технологија производње енергије које доприносе рационалном коришћењу, штедни енергије, заштити вода и животне средине, унапређењу природних добара и биодиверзитета, као и коришћењу обновљивих извора енергије;
- модернизација и ревитализација постојећих објеката и система за експлоатацију, прераду и транспорт минералних сировина, а која нису у супротности са циљевима заштите и унапређење природних добара и биодиверзитета;
- обезбеђење електронске комуникационе инфраструктуре за примену и коришћење мултимедијалних сервиса.

Заштита животне средине

- Заштита, унапређење и рационално коришћење постојећих природних вредности и природних ресурса, посебно вода, подземних вода, ваздуха и земљишта;
- безбедно измуљаванье, прерада и одлагање муља, односно отпада Канала уз примену посебних мера заштите у свакој фази радова;
- контрола и мониторинг комплекса - простора за привремено/трајно одлагање отпадног муља у складу са утврђеним карактером отпада, а на основу перманентног мониторинга квалитета измуљеног материјала током извођења радова;
- контрола квалитета подземних вода и земљишта на локалитету простора за привремено складиштење отпада;
- безбедан транспорт отпадног материјала до локалитета депоније за привремено/трајно одлагање отпада, односно, уколико се покаже да отпад поседује карактеристике опасног отпада, до места трајне диспозиције у складу са АДР споразумом, а у складу са Законом о превозу опасног терета.

5. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

5.1. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

5.1.1. Природни услови

5.1.1.1. Геолошке и геоморфолошке карактеристике

Рељеф на ширем простору обухвата Просторног плана представља равничарско земљиште са незнатним висинским разликама. Издвајају се две геоморфолошке целине: итебејска депресија и лесна тераса. У оквиру итебејске депресије се издвајају удубљења, напуштени меандри (четири напуштена меандра Бегеја) и издужена лесно-пешчана греда (3-4 m изнад итебејске депресије). Лесна тераса је заравњена и према итебејској депресији благо се спушта. Састављена је од сувоземног, барског и преталоженог леса и на њеној површини се јављају мањи рељефни облици представљени депресијама и узвишењима.

Шири део предметног поља истраживања изграђен је од алувијалних седимената фације поводње и фације корита. Геолошку грађу терена на коме се предвиђају радови чине алувијални седименти квартара. У оквиру алувијалних седимената се може издвојити фација корита (пескови и песковите прашине) у подини, и фације поводња (прашине, песковите прашине и прашинасте глине) у повлати.

Анализом коришћене постојеће геолошке документације, као и истражним радовима, дошло се до сазнања да је терен на коме се налази предметна локација сврстан у стабилне делове терена. Предметно подручје истраживања налази се дуж Пловног канала Бегеј.

На насипу нису уочене зоне нестабилности, у виду појава клизишта које би директно угрозиле функционалност насипа и његову даљу експлоатацију.

Закључак је да је терен у природним условима, као и у условима досадашње изграђености стабилан и да нема препрека за изградњу и експлоатацију објекта.

5.1.1.2. Хидрографске и хидролошке карактеристике

Подручје Просторног плана припада сливу Дунава и водном подручју Бачка и Банат. Богато је водама које се јављају у виду подземних и површинских. Подземне воде се јављају у виду фреатских и артешких вода. Површинске воде чине Канал Бегеј, Стари Бегеј, баре, мочваре и велики број канала који служе за одводњавање.

Током протеклих векова Канал Бегеј је представљао важан пловни пут између реке Дунав у Војводини, у североисточном делу Србије и града Тамишвара у округу Тамиш, Румунија. Он и даље врши важну функцију у водном режиму система Бегеј-Тамиш, који покрива велики део Баната.

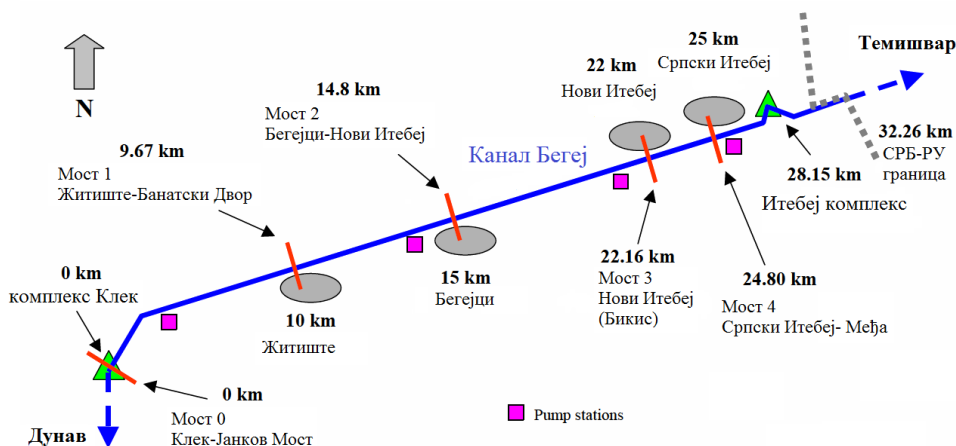
Канал Бегеј и река Бегеј се налазе у Банату, који се протеже од источног дела Панонске низије до југозападних падина Карпата све до реке Тисе, прелазећи границе Србије, Румуније и Мађарске. Укупна дужина Канала Бегеј и реке Бегеј је 240 km. Канал је дуг 120 km, од чега се 45 km налази у Румунији, а преосталих 75 km у Србији (слика 2.). Његова просечна дубина је око 2,50 m, ширина око 30 m и просечан проток од 10 до 25 m³/s. Канал Бегеј чини границу између Србије и Румуније у дужини од 2,10 km.

Слика 2. Локација Канала Бегеј и реке Бегеј

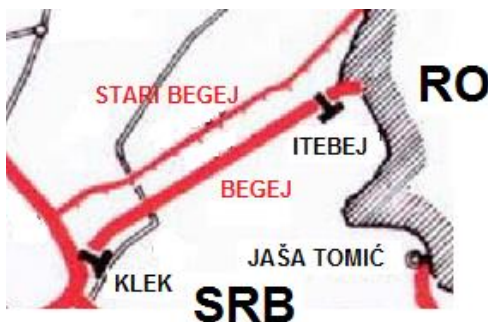
У делу Канала Бегеја од Клека до румунске границе налазе се следећи хидро-технички објекти (слика 3.):

- две преводнице и уставе (изграђене 1910-1912. године)
 - Клек (укључујући и додатну комору изграђену током шездесетих година прошлог века);
 - Српски Итебеј.
- четири друмска моста који повезују насеља:
 - Житиште-Банатски Двор;
 - Бегејци- Нови Итебеј;
 - Нови Итебеј (Бикиш);
 - Српски Итебеј-Међа..
- четири пумпне станице које се налазе на обали Бегеја.

Слика 3. Географски положај хидро-техничких објеката

Канал Бегеј се протеже од границе Румуније и Србије до преводнице са уставом у близини Клека, у дужини од 32,26 km (слика 4). Северно од Канала Бегеј се налази Стари Бегеј.

Слика 4. Део канала Бегеј (Клек – румунска граница)

Режими протицаја Реке Бегеј и Канала Бегеј су одређени регионалним падавинама и снегом који углавном падају у периоду од новембра до друге половине априла месеца.

Закон из 1902. године прописивао је да током периода високих вода Пловни Бегеј може да прихвати максимални протицај од $100 \text{ m}^3/\text{s}$.

Године 1955. постигнут је споразум између бивше Републике Југославије и Румуније којим је утврђен максимални дозвољени протицај кроз Пловни Бегеј од $83,50 \text{ m}^3/\text{s}$. Када би се постигао овај протицај заустављао би се доток воде у Канал, а преводнице код Клека, Итебеја, С. Михаља и С. Мартина би се подешавале како би спустиле водостај у Каналу. Србија и Румунија су се такође сагласиле да ће током зимских месеци (од 25. децембра до 21. марта) потпуно спустити уставе како би се омогућио несметан проток леда и потенцијално већи протицај. Овај процес траје 5 дана.

Према Правилнику о одржавању водног режима у Пловном Бегеју, сваке године у периоду од 20. децембра до 20. марта, устава Српски Итебеј и устава Клек се држе потпуно отворене и на тај начин се успоставља успорен режим течења са диригованим котама горње воде на уставама и нивои воде у каналу зависе искључиво од дотицаја из Румуније. На устави Клек, горња вода се одржава од 77,50 mАНВ до 77,70 mАНВ, а на устави Српски Итебеј, горња вода се одржава од 80,00 mАНВ до 80,20 mАНВ.

устава Српски Итебеј и устава Клек се држе потпуно отворене и омогућавају пролазак великих вода и леда. У том периоду, успоставља се природни режим течења

Карактеристични водостаји Пловног Бегеја у периоду природног режима су:

профил Хидрочвор Клек

- максимални водостај	77,20 mАНВ
- минимални водостај	74,20 mАНВ
- уобичајени водостај	74,40 - 74,60 mАНВ

профил Хидрочвор Српски Итебеј

- максимални водостај	81,03 mАНВ
- минимални водостај	77,60 mАНВ
- уобичајени водостај	77,80 - 78,20 mАНВ

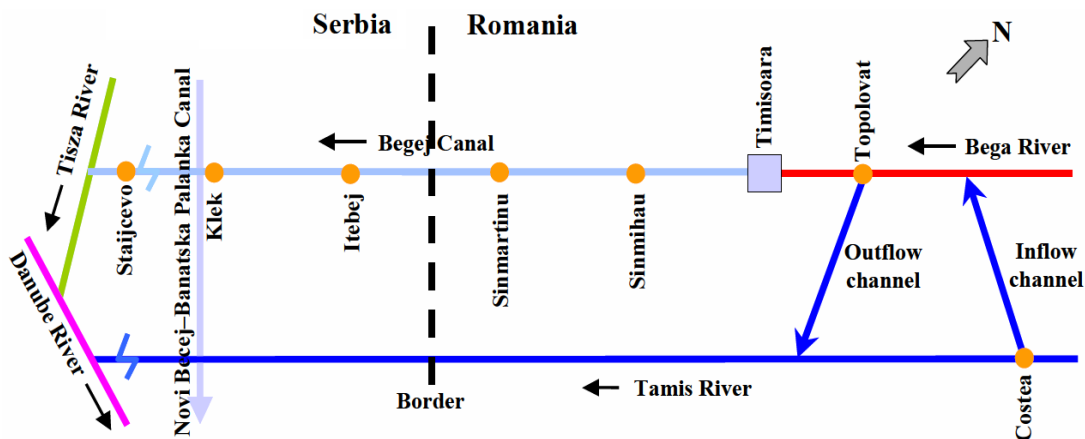
Канал Пловни Бегеј својим габаритима спада у II категорију пловних путева и омогућава пловидбу пловила до 1,80 m газа. Димензије пловила су ограничене габаритима преводница Клек и Српски Итебеј – максимална дужина пловила је 67,00 m, максимална ширина пловила је 9,40 m.

Просечни протицаји у Пловном Бегеју су били између $10 \text{ m}^3/\text{s}$ и $25 \text{ m}^3/\text{s}$, уз просечну брзину водотока од $0,50 \text{ m/s}$. Да би се спречило да вода постане стајаћа вода минимални протицај је одржаван на $5,00 \text{ m}^3/\text{s}$. Последње деценије двадесетог века два пута су забележени екстремно високи протицаји од приближно $70,00 \text{ m}^3/\text{s}$.

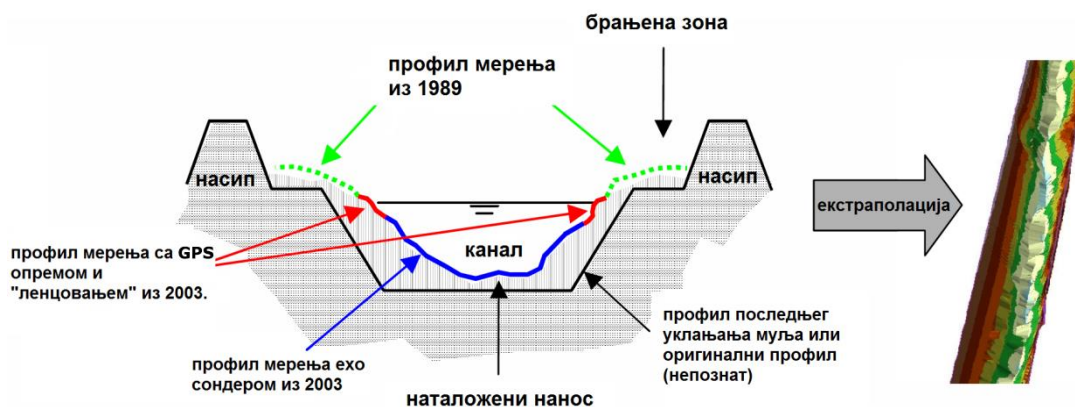
Канал Пловни Бегеј и канал Банатска Паланка – Нови Бечеј су реципијенти сувишних вода са хидромелиорационих сливова која се транспортује преко мреже мелиорационих канала и црпних станица. Иако је режим вода и протицај у каналу Пловни Бегеј и каналу Банатска Паланка – Нови Бечеј диригован путем устава, они зависе од општег хидролошког стања на Тиси и Тамишу.

Протицаји и водостаји Пловног Бегеја (и канала Бегеј) се регулишу путем устава Итебеј водом из Румуније, при чему је ниво воде утврђен међудржавним уговором. Устава Клек-Итебеј одржава успорени ниво воде на Пловном Бегеју, од Итебеја до Клека. Уставом у Стајићеву, одржава се успорен пловни ниво воде Бегеја на подручју Града Зрењанина.

Канал Банатска Паланка – Нови Бечеј се напаја водом из Тисе, а проток се диригује уставом у Новом Бечеју (слика 5).

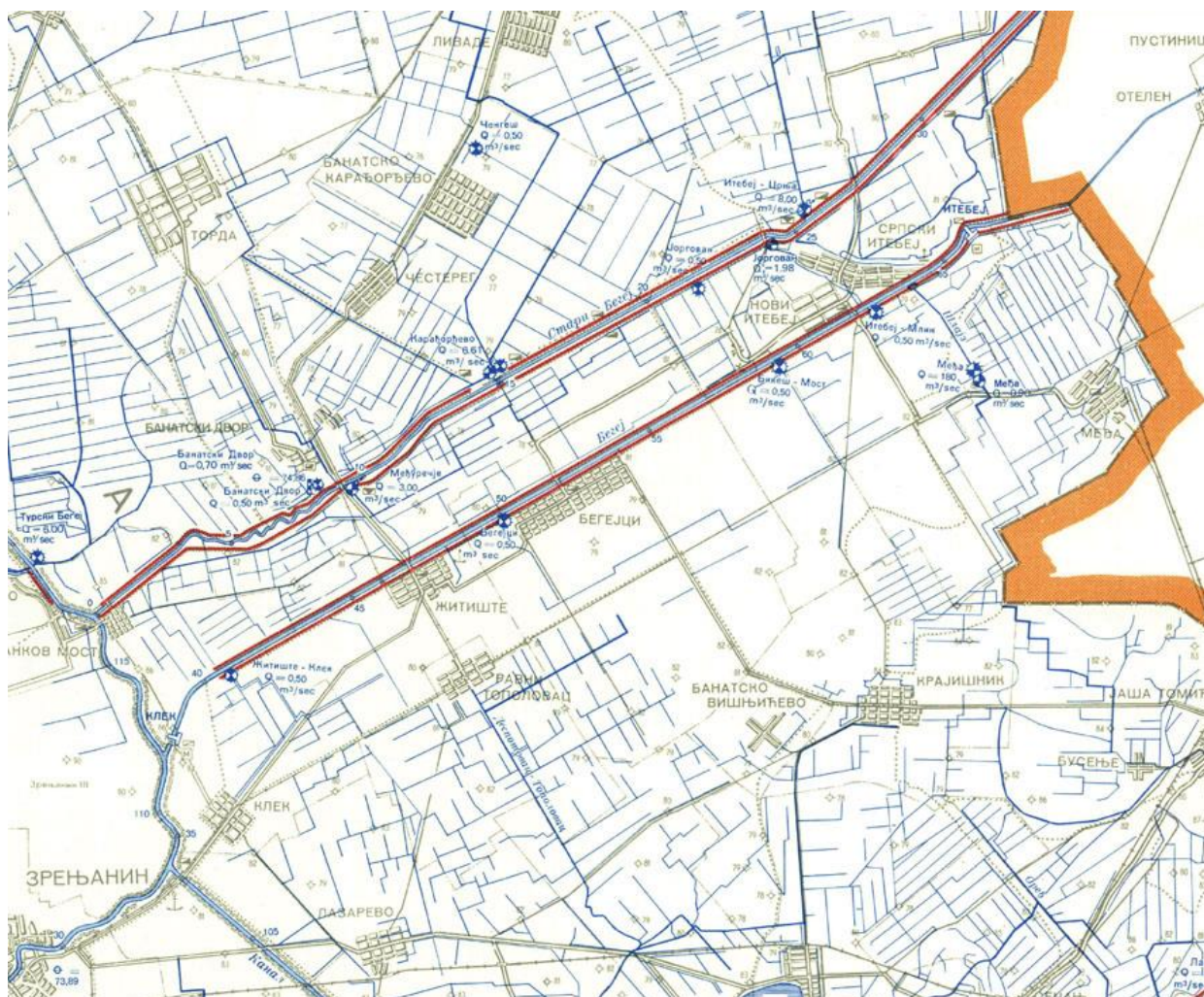

Слика 5. Систем слива Бегеј – Тамиш

Слика 6. Профил Канала Бегеј

Каналска мрежа и сливна подручја. Подручју обухвата Просторног плана гравитира изграђена мелиоративна каналска мрежа која функционише у склопу Хидросистема Дунав–Тиса–Дунав (ХС ДТД). Функција мелиорационих канала је углавном одводњавање и њихова хидролошка карактеристика зависи од климатских чинилаца. Део мелиорационих канала се користи двонаменски, за одводњавање и наводњавање. ХС ДТД је у погледу регулације водног режима од немерљивог значаја за одрживи развој овог дела Републике Србије. Пловни Бегеј је истовремено у свим фазама своје изградње пројектован као јединствени водни пут, интегрисан у водотокове река Дунав и Тиса на подручју Војводине. Укупна дужина пловне мреже је око 600 km, од којих је категоризацијом државних водних путева извршеном 2013. године, у Va категорији 13,10 km, а у III категорији 289,80 km. Од 17 укупно изграђених бродских преводница, 12 је у габаритима 85 x 12 x 3 (укључујући и преводницу Брана на Тиси) и све су у функцији. Подручје Просторног плана захвата неколико система за одводњавање од којих се неки налазе у потпуности, а неки само делом у обухвату Просторног плана. Сувишне воде са подручја се пребацују преко великог броја црпних станица.

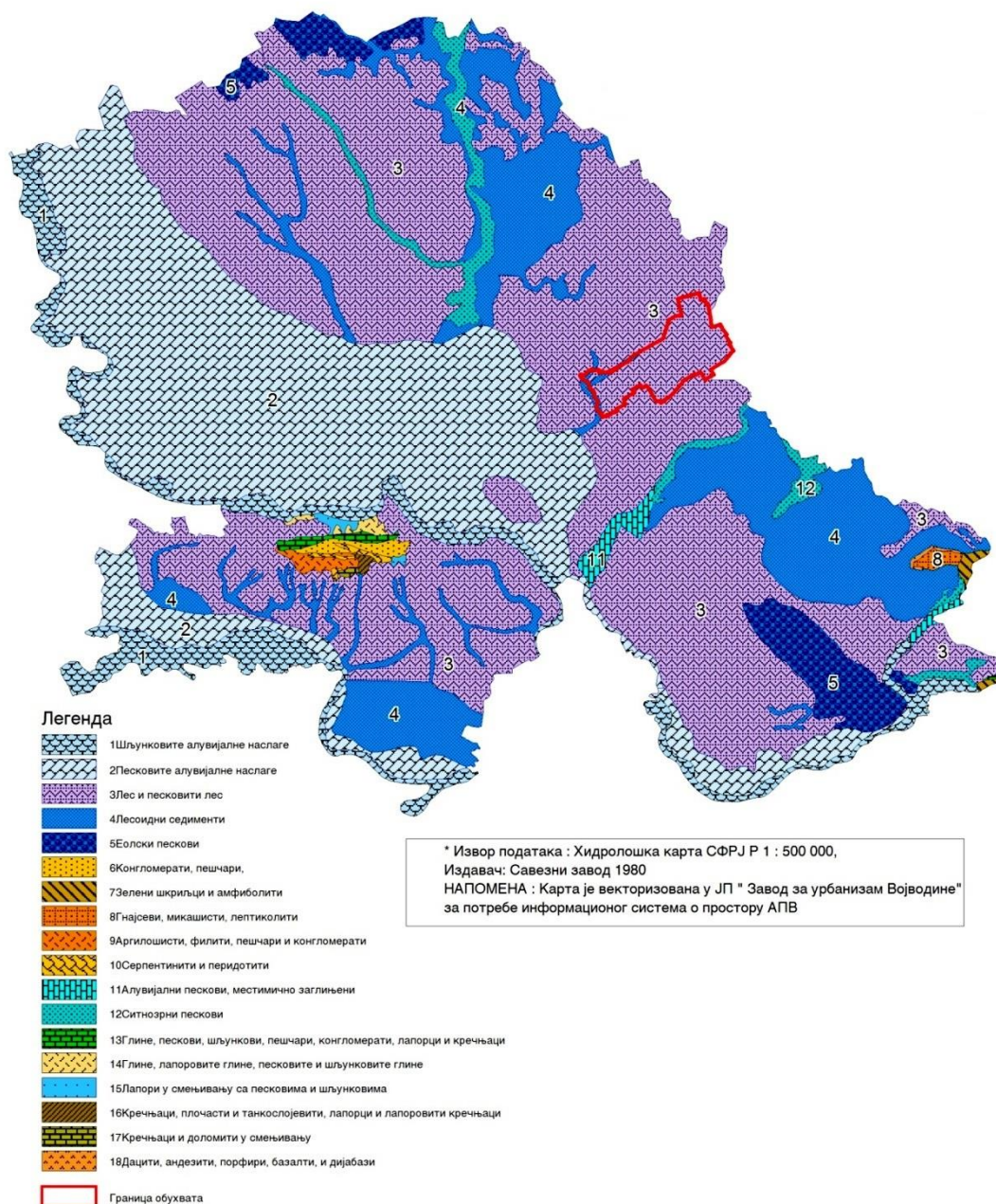

Слика 7. Хидрографска карта Војводине (1987 ХС ДТД - Нови Сад)

Хидрогеолошке одлике терена

Хидрогеолошке одлике терена зависе од више специфичних елемената као што су геолошка грађа, литолошки састав, па и геоморфолошке карактеристике. На подручју Просторног плана, до дубине истраживања, заступљене су квартарне творевине. Са хидрогеолошког аспекта, квартарне творевине, припадају слабо до средње водопропусним срединама (алувијални седименти) у којима је формирана стална издан.

Ниво подземне воде, као и појава подземне воде је констатована свим истражним бушотинама на дубинама од око 2 m до 7 m од површине терена, на прелазу из седимената поводња ка седиментима корита. Дубине појаве подземне воде варирају у односу на коту круне насипа, и дубину појаве седимената корита.

Слика 8. Хидролошка карта Војводине (положај ширег обухвата Просторног плана)

5.1.1.3. Климатске карактеристике

За разматрање климатских елемената коришћени су подаци са метеоролошке станице у Зрењанину, за период 1981-2010. године.

Средња годишња температура ваздуха у посматраном периоду износила је 11,5°C. Најтоплији месец је јули са просечном температуром од 22,2°C, а најхладнији јануар са просечном температуром од 0,1°C.

Просечна средње годишња максимална температура ваздуха је 17 °C највише у августу 28,8 °C и јулу 28,6 °C , док је просечна средње годишња минимална температура ваздуха 6.7 °C, најнижа у децембру- 1,3 и јануару -2,9 °C. Апсолутно максимална температура ваздуха забележена је у јулу са 42,9 °C, док је апсолутно минимална температура ваздуха, у датом периоду, забележена у јануару са -27,3 °C. Средње годишњи број мразних дана износи 79, највише у јануару 21.

Средња годишња *релативна влажност* у анализираном периоду износила је 73%. Највећа је у децембру 86% и јануару 85% када има највише магле и ниских облака, а најсувљи месеци су јули и август 66%.

Просечна годишња количина *падавина* у посматраном периоду износи 583,2 mm. Највећа количина падавина забележена је у јуну 88,8 mm док су њене најниже вредности забележене у фебруару 30 mm. Највише падавина се излучи у току лета у просеку 64,7 mm, док остала годишња доба имају приближно исту количину падавина: пролеће 45,3 mm, јесен 47,3 mm и зима 37,1 mm. Поред атмосферских падавина у виду кише, током зимских месеци излучи се одређена количина падавина у облику снега, просечно годишње 22 дана, док укупан просечан годишњи број дана са снежним покривачем износи 31 дан. Највише дана под снегом имају јануар и фебруар, просечно 6 дана.

Средња годишња *инсолација* (осунчаност) износила је 2101,4 часова. Највиша је у јулу 291,5 часа, а најмања у децембру 58,3 часова.

У анализираном периоду средња годишња вредност *облачности* износила је 56%. Највећа облачност је у децембру 73%, а најмања у августу 37%.

Анализа просечних годишњих честина *ветрова* на посматраном подручју показује да је доминантан југоисточни ветар - кошава, са честином од 119‰. Други по учесталости је северозападни, док најређе дува североисточни ветар (21‰). Тишине се ретко јављају, у просеку 77‰. Када су у питању брзине ветрова, оне се обично подударају са честинама, па тако највећу брзину има југоисточни ветар од 3,2 m/s, а најмању североисточни ветар са 1,3 m/s.

Узимајући у обзир све наведене климатске факторе, може се закључити да посматрано подручје припада умереној климатској зони са јаче израженим континенталним карактеристикама.

5.1.1.4. Педолошке карактеристике

Земљиште у ширем обухвату Просторног плана има хетероген педолошки састав (слика 9), међу којима се истичу површине под черноземом, ливадским црницама, ритским црницама и слатинастим земљиштима.

Черноземи су у погледу производних особина најквалитетнија земљишта, на којима се постижу највиши приноси.

Будући да у самом обухвату Просторног плана не постоје могућности за пољопривредне активности, педолошке карактеристике нису од пресудне важности за само посматрано подручје, али пружају добре предуслове за пољопривредну производњу у непосредном окружењу.

Слика 9. Педолошка карта (положај обухвата Просторног плана)

5.1.1.5. Сеизмичке карактеристике

Према карти сеизмичког хазарда (слика 10) може се закључити да је подручје источног Баната најтресније у АП Војводини. На основу сеизмичке рејонизације Републике Србије за повратни период од 475 година, подручје обухваћено Просторним планом се налази у зони са могућим интензитетом потреса од VIII-IX степени сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98).

Предметна локација, на олеатама макросеизмичког интензитета земљотреса, налази се у зони од $6,0^\circ$ до $7,0^\circ$ MSK – 64 (Medvedev-Sponheuer-Karnik) скале. Вредност хоризонталног убрзања осциловања тла обухвата три различите зоне, које се крећу у распонима: $0,04g < \text{Асс} < 0,06g$, $0,06g < \text{Асс} < 0,8g$ и $0,08g < \text{Асс} < 0,10g$. Све вредности су за референтни период од 200 до 500 година. Утицај земљотреса на објекат зависи од квалитета терена и његовог адекватног фундирања, спектралног састава осцилација тла насталих под утицајем сеизмичких таласа предметног потреса, као и динамичког одзива конструктивног система датог објекта.

Слика 10. Сеизмолошка карта (положај обухвата Просторног плана)

Наведени степен интензитета представља основни степен сеизмичког интензитета везан за средње услове тла. Релативна корекција основног степена сеизмичности може се извршити на основу инжењерскогеолошких, хидрогеолошких, геолошко-тектонских и геоморфолошких својстава тла, и то у теренима изграђених претежно од прашинасто-глиновито-песковитих седимената, постоји могућност повећања основног степена сеизмичности до 1° MCS (што би укупно износило 7° - 8° MCS).

5.1.2. Природне вредности

5.1.2.1. Природна добра

У обухвату Просторног плана налазе се следеће просторне целине од значаја за очување биолошке разноврсности: станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја и еколошки коридор.

Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја:

- ЖИТОЗ и називом: „Слатине код Јанковог моста“ и
- ЖИТО4а и називом: „Дубоке слатине“.

Еколошки коридор Канал Бегеј је део Хидросистема ДТД.

Услед смањеног протока Канала Бегеј, до кога ја дошло услед његовог замуљења, измењеног карактера дна, измењене хидраулике и морфологије канала, смањен је диверзитет станишта. Смањење протока је довело до инвазије водених биљака на спорим воденим површинама, повећања релативног богатства уведених врста риба са широким толеранцијама на станишта и смањења општег стања приобалног дрвећа, које је узроковано и смањењем нивоа подземних вода.

У овако измењеним условима неаутохтоне врсте се боље прилагођавају од аутохтоних врста. Разноликост и богатство воденог живог света (риба и бескичмењака) је релативно ниска на простору испод обе преводнице.

Смањена брзина водене струје у летњим условима, доводи до цветања алги, а потенцијално може доћи до проблема са развојем цијано бактерија током сушних периода.

С обзиром на то, да еколошки коридори омогућавају комуникацију између заштићених подручја и/или станишта заштићених и строго заштићених врста, формирање и очување проходности еколошког коридора Канала Бегеј, који треба да преузме неке функције природне вегетације, је од приоритетног значаја за дугорочни опстанак биодиверзитета ширег региона.

5.1.2.2. Природни ресурси

Воде и водно земљиште

Водно земљиште, у смислу Закона о водама, јесте земљиште на коме стално или повремено има воде, због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Водно земљиште текуће воде, у смислу овог закона, јесте корито за велику воду и приобално земљиште. Водно земљиште стајаће воде, у смислу овог закона, јесте корито и појас земљишта уз корито стајаће воде, до највишег забележеног водостаја.

Водно земљиште обухвата и напуштено корито и пешчани и шљунчани спруд који вода повремено плави и земљиште које вода плави услед радова у простору (преграђивања текућих вода, експлоатације минералних сировина и слично).

Приобално земљиште, у смислу овог закона, јесте појас земљишта непосредно уз корито за велику воду водотока који служи одржавању заштитних објеката и корита за велику воду и обављању других активности које се односе на управљање водама.

Воде и водно земљиште у обухвату Просторног плана чине Канал Бегеј, део Канала Банатска Паланка – Нови Бечеј, као и водни објекти у служби водопривреде (насип, уставе, преводнице, црпне станице и др.). У обухвату Просторног плана налазе се канали који припадају Хидросистему ДТД:

- Канал Пловни Бегеј целом дужином свог тока кроз Србију, од km 0+000 до границе са Румунијом;
- Канал Банатска Паланка – Нови Бечеј од km 109+099 до km 112+138.

Водни објекти у обухвату Просторног плана, који припадају Хидросистему ДТД, су Хидрочвор Клек и Хидрочвор Српски Итебеј и састоје се од бродске преводнице и уставе.

Пољопривредно земљиште

Земљиште које је намењено пољопривредној производњи, или се може привести овој намени је најзаступљеније у окружењу објеката и простора обухваћених Просторним планом.

Ораничне површине су доминантна категорија, док су све остале категорије заступљене неупоредиво мање.

Значајан удео чернозема, као врхунског пољопривредног земљишта представља драгоцен производни ресурс. Ливадска црница је такође доста заступљена на предметном подручју, а по својим производним потенцијалима врло мало заостаје за черноземом, док је ритска црница земљиште добре плодности, али неповољних физичких карактеристика, па захтева додатне агротехничке мере. Једино се за слатинаста земљишта може рећи да су и производно и на сваки други начин, својим физичким и хемијским особинама врло лимитирана за обраду и коришћење у сврху земљорадње.

Хетерогени, али у суштини квалитетни педолошки састав земљишта, пружа могућности гајења широког спектра биљних култура, али ће ово бити значајно за земљиште у непосредном окружењу, а не у обухвату Просторног плана.

У самом обухвату Просторног плана, део земљиште чија је првобитна намена била пољопривредна-пашњачка, биће пренамењено у одлагалиште измуљеног материјала и по завршетку реализације пројекта, бити рекултивисано и претворено у зелене површине.

Шуме

Шуме и појединачно растиње на простору обухвата Просторног плана су у највећој мери заступљени уз ток Канала Бегеј и каналску мрежу. У непосредној близини Канала Бегеј, заступљена је шумска вегетација коју чине врба и топола.

У насељима, која тангирају обухват Просторног плана су заступљене уређене зелене површине.

Минералне сировине

У обухвату Просторног плана, налазе се одобрени истражни, експлоатациони и простори са овереним резервама минералних сировина.

У обухвату Просторног плана налазе се лежишта подземних вода са овереним билансним резервама - лежиште изворишта „Victoria Logistic” д.о.о. (бунар БС-1) у Српском Итебеју, лежишта Pt1-1 и Pt2-2 слободног гаса са овереним билансним резервама на гасном пољу Бегејци и лежишта K2+Bd-1, Pt1-1, Pt1-4 и Pt1-5 нафте и гаса са овереним билансним резервама на нафтно-гасном пољу Итебеј.

Обновљиви извори енергије

У ширем обухвату Просторног плана постоје потенцијали извора обновљиве енергије, али за сада не постоји организовано коришћење овог ресурса.

5.1.3. Карактер предела

Подручје Канала Бегеј се пружа централним делом Баната који карактерише типичан елувијални (флувио-барски) рељеф Панонске низије, а који је под антропогеним утицајем претворен у типичан аграрни предео.

Основне карактеристике предела Канала Бегеј представљају одраз култивисања територије у пољопривредне сврхе, које је примарно подразумевало уређење и контролисање водног режима ширег подручја. Ове активности су значајно утицале на смањење предеоног диверзитета иницијално формираног динамиком водотока пре каналисања и регулисања. Обрађене површине ораница са развијеном каналском мрежом чине матрицу предела, унутар којег су смештена острва урбанизованих површина насеља (Житиште, Торак, Нови Итебеј и Српски Итебеј), повезана коридорима саобраћајница и Каналом Бегеј. Канал Бегеј је имао кључну улогу у формирању насеља. Структура насеља је компактна уз тенденцију ширења дуж коридора саобраћајница.

У оквиру утицајног подручја на обухват Просторног плана, у фрагментима се уочавају остаци предеоних елемената који сведоче о геоморфолошкој и вегетацијској прошлости Панонске низије. То су мање површине ливада, пашњака, мочвара, трстика и дубоких слатина. У мањем делу су присутне и геоморфолошке карактеристике алувијалне равни и то уз ток Старог Бегеја.

Диверзитету карактера предела ширег подручја доприносе и значајне водене површине рибењака и посебно, агрошумске површине монокултура које се налазе преко и уз одбрамбени насип Канала Бегеј.

Сагледавајући вредности карактера предела овог подручја, у контексту посебне намене која се дефинише овим Просторним планом, неопходно је истаћи Канал Бегеј и хидро-техничке објекте изграђене на њему, као важан део културног и историјског наслеђа Баната и Аутономне Покрајине Војводине.

Како Канал Бегеј нема значај који је кроз време имао и који му по функцији припада, поједини објекти градитељског наслеђа уз њега изгубили су своју примарну функцију, трајно се променили или нестали. Због тога, интегрална (интегративна) заштита каналске мреже у Банату претпоставља важан елемент очувања вредности карактера територије коју Канал Бегеј одређује и којом је сам одређен.

5.1.4. Културна добра

У обухвату Просторног плана евидентирана су два археолошка локалитета и три добра под претходном заштитом²:

Археолошки локалитети

- Локалитет Старо село - откривени налази из бронзаног и гвозденог доба, као и средњег века, к.п. 1789 и 4072 КО Житиште;
- Локалитет Рибењак - налази из сарматског периода, к.п. 10825 КО Српски Итебеј.

2 Завод за заштиту споменика културе Зрењанин - Посебни услови, подаци и документација од значаја за израду Просторног плана подручја посебне намене ревитализације Канала Бегеј, број I-35-4/20 од 29.05.2020. године

Добра под претходном заштитом

- Хидротехнички комплекс „Клек“ - Комплекс зграда са старом уставом, бродском преводницом и мостом на пловном Бегеју, к.п. 643/2, 1609 и 1610 КО Клек и к.п. 3613 и 3614 КО Јанков Мост;
- Хидротехнички комплекс „Српски Итебеј“ - Комплекс зграда са старом уставом и бродском преводницом на пловном Бегеју, к.п. 10825, 10826, 10827/1, 10827/2, 10828/1, 10828/2, 10829 и 10830 КО Српски Итебеј;
- Капела „Водице“ посвећена Светој Петки, потес „Трновица“, к.п. 10825 КО Српски Итебеј.

Преводница и устава „Клек“

Управна зграда „Српски Итебеј“

Капела „Водице“

Слика 11. Добра под претходном заштитом

Старе уставе и бродске преводнице на Каналу Бегеј представљају значајан пример хидротехничке архитектуре. Изграђене су у периоду од 1910-1914. године, заједно са пратећим објектима: управне и техничке зграде, магацини са радионицама, стамбени објекти за раднике и др. Уставе су у функцији и редовно се одржавају, док су остали објекти, уколико остану без адекватне функције и заштите, изложени убрзаном пропадању.

Један од приоритета у наредном периоду је адекватна заштита и ревитализација ових културних добара и њихово интегрисање у простор посебне намене.

Археолошки локалитети у обухвату Просторног плана, као и у окружењу, недовољно су истражени и нису до сада презентовани посетиоцима.

5.2. СТАНОВНИШТВО

У подручје, које гравитира обухвату Просторног плана, улазе делови територија Града Зрењанина и општине Житиште. Обе јединице локалне самоуправе се налазе у Средњебанатској области.

Према Попису становништва 2011. године, простор који гравитира обухвату Просторног плана настањује 11546 становника у шест насеља, односно 0,6% укупног броја становника АП Војводине.

Табела 2. Укупан број становника у подручју које гравитира обухвату Просторног плана

ЈЛС	Насеље	Бр. становника 1991	Бр. становника 2002	Бр. становника 2011	Индекс 2011/2002	Бр. домаћинства 2011
Град Зрењанин	Јанков Мост	736	636	530	83,3	206
	Клек	2681	2959	2706	91,4	853
Житиште	Житиште	3033	3242	2903	89,5	1003
	Нови Итебеј	1480	1315	1147	87,2	442
	Српски Итебеј	2812	2405	1969	81,9	770
	Торак	3250	2850	2291	80,4	850
Укупно		13992	13408	11546	86,0	3124
АП Војводина		1970195	2031992	1931809	95,1	696157

У поменутом подручју присутна је депопулација, која је заступљена на целој територији АП Војводине. Присутно је континуирано опадање броја становника, од 13992 становника 1991. године, преко 13408 становника 2002. године до 11546 становника 2011. године. Број становника се смањио за 2396 становника, а посматрајући период између два пописа, од 2002. до 2011. године број становника је мањи за 1862 становника, односно 16%.

5.2.1. Мрежа и функције насеља

У простору који гравитира обухвату Просторног плана се налази Житиште као општински центар и Српски Итебеј, Нови Итебеј, Торак и Клек који имају карактер локалних заједница са развијеним централним функцијама. Насеља припадају територији Града Зрењанина (Јанков мост и Клек) и општине Житиште (Житиште, Нови Итебеј, Српски Итебеј и Торак) који припадају функционалном урбаном подручју Зрењанина, који је центар националног значаја. У оквиру посебне намене Просторног плана не налази се ниједно насеље.

5.2.2. Јавне службе

Постојећа покривеност и заступљеност јавних служби задовољава потребе становништва узимајући у обзир величину и карактер насеља.

У насељеним местима заступљене су све неопходне јавне службе од месних канцеларија, предшколских и школских установа, домова здравља, домова културе, библиотека и пошта, до здравствених установа, апотека, ветеринарских станица и спортско-рекреативних садржаја.

5.2.3. Привреда

У непосредној близини обухвата Просторног плана се издваја Житиште као општински центар, док су остала насеља руралног карактера. Структура привреде је монофункционална, уз пољопривреду као носиоца развоја и основну привредну грану.

Такође, треба напоменути да се у близини обухвата Просторног плана налази Зрењанин, који као привредни центар, представља центар концентрације индустрије и услужних делатности. Посматрајући привредну основу и индустријску традицију, као и повољне инфраструктурне услове Зрењанин има потенцијал за убрзани привредни развој. Из тог разлога, утицај активности Града Зрењанина на предметни простор не може и не треба да се занемари.

Недостатак саобраћајне везе, као што је пловни пут Канала Бегеј, показао се у претходном периоду као озбиљна и велика препрека развоју туризма, мобилности са једне локације на другу, нових бизниса и др. Ефикасан транспортни систем, односно пловни Бегеј, пружа економске могућности и користи које резултирају позитивним ефектима као што су боља доступност са једног на друго место и додатне инвестиције.

5.2.4. Инфраструктура

5.2.4.1. Саобраћајна инфраструктура

У обухвату Просторног плана егзистирају следећи видови саобраћаја: путни – друмски и водни. Путни - друмски саобраћај је основни вид саобраћаја у оквиру овог простора и својим капацитетима задовољава већину захтева за путничким и робним превозом, док се водни саобраћај користи само повремено, при превозу путника и масовних роба у транзиту.

Путни - друмски саобраћај омогућује доступност и комуникацију предметног простора са окружењем и субрегионима.

Основни саобраћајни капацитети предметног простора у домену путног - друмског саобраћаја су:

- **Државни пут 16 реда бр.12/М-7**, Суботица - Сомбор – Озаци - Бачка Паланка - Нови Сад - Зрењанин - Житиште - Нова Црња - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Српска Црња);
- **Државни пут IIа реда бр.104/Р-123, Р-123.4**, Нови Кнежевац - Банатско Аранђелово - Мокрин - Кикинда - Војвода Степа - Српски Итебеј - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Међа);
- **Државни пут IIа реда бр.118/Р-123**, Житиште - Торак - Српски Итебеј.

Систем општинских путева који егзистирају у обухвату Просторног плана (Град Зрењанин и општина Житиште) су различитог степена изграђености и омогућују доступност овом простору из свих праваца, са везама на државну путну мрежу вишег (ДП бр.104/ Р-123, Р-123.4, ДП бр.118/Р-123) и високог ранга (ДП бр.12/М-7).

У непосредном окружењу обухвата Просторног плана, налазе се и некатегорисани путеви (приступни и атарски путеви), који су радијалног облика и повезују насеља и садржаје ван грађевинског подручја.

Водни саобраћај је заступљен преко пловног канала ОКМ ХС ДТД, Банатска Паланка – Нови Бечеј и Канала Бегеј са релативно скромним просторно и инфраструктурно прихватно - манипулативним и превозним капацитетима (товариште на каналу ОКМ ХС ДТД код Клека).

Водоток Канал Бегеј је категорисан као пловни водоток (II категорија), у смислу транспорта нема велики значај (замуљеност и неодговарајући пловни габарити), али се користити у спортске и рекреативне сврхе малим пловилима (мања пловила - чамци).

Немоторни саобраћај је заступљен преко бициклических коридора националног ранга. Национални цикло коридори се налазе уз канале ОКМ ХС ДТД Банатска Паланка – Нови Бечеј (деоница од ~ km 118 до ~ km 110) и Канала Бегеј (преводница Клек – граница са Румунијом km 0 до ~ km 32).

На основу саобраћајних анализа може се закључити да **саобраћајна инфраструктура** (путно-друмски и водни саобраћај) у оквиру овог простора даје добре основе за надоградњу, реконструкцију, чиме би се омогућио брз и лак приступ овом подручју из више праваца, на нивоу високог комфора и саобраћајне услуге, као и брзе и лаке комуникације у оквиру овог простора.

5.2.4.2. Водна инфраструктура

У насељеним местима Града Зрењанина, која гравитирају обухвату Просторног плана, евидентан је лош квалитет постојећих дистрибутивних система, а квалитет воде за пиће не одговара стандардима воде за пиће.

Квалитет постојеће канализационе мреже је лош, евидентна је недовољна развијеност фекалне канализационе мреже и неодговарајући квалитет ефлуента који озбиљно и већ дуготрајно угрожава квалитет крајњег реципијента – Канала Бегеј. Стање каналске мреже није на задовољавајућем нивоу.

Проценат површина под системима за наводњавање на овом подручју је мали и на нивоу је покрајинског просека.

Све се више увиђа неопходност увођења наводњавања у савремену пољопривредну производњу што захтева ревитализацију постојећих и изградњу нових система за наводњавање.

За заштиту подручја од великих вода у водотоцима изграђен је насип дуж леве и десне обале Канала Бегеј.

Становништво и мањи део индустрије, на територији општине Житиште, снабдевају се водом за пиће захватањем подземних вода из основног водоносног комплекса. Укупна просечна експлоатација подземних вода на територији општине процењена је на око 35,5 л/с. Што се квалитета подземних вода тиче, забележен је повећан садржај гвожђа, и органске материје у сировој води.

Канализација отпадних вода није изграђена ни у једном од насеља општине. Евакуација отпадних вода у насељима општине се и даље врши преко непрописно изведених септичких јама, чиме се непосредно угрожава животна средина и здравље људи.

Одвођење атмосферских вода у насељима решено је отвореним каналима положеним уз уличне саобраћајнице са уливом у најближе реципијенте, водотоке, депресије на периферији насеља или непосредно у мелиоративне канале. Канали углавном не врше своју функцију због неодржавања, па су неретко засути и тада постају „упојни канали“.

5.2.4.3. Енергетска инфраструктура

Електроенергетска инфраструктура

Снабдевање електричном енергијом корисника на подручју Просторног плана врши се из трансформаторске станице 110/35 kV „Зрењанин 1“, инсталисане снаге 2x31,5 MVA лоциране у Зрењанину и трансформаторске станице 110/20 kV „Бегејци“, инсталисане снаге 1x20 MVA, лоциране у насељу Торак.

Снабдевање електричном енергијом постојећих корисника се врши преко дистрибутивних трансформаторских станица 10(20)/0,4 kV и дистрибутивна мрежа 10(20) kV и 1 kV која је претежно грађена надземно.

Надземна 10(20) kV мрежа се на више места укршта са Каналом Бегеј и налази се у близини канала. Ова мрежа може да представља ограничење за реализацију планираних активности, како у процесу измуљења, тако и остваривању пловности Канала Бегеј. Електроенергетску мрежу, дистрибутивног система електричне енергије је потребно ускладити за несметано и безбедно функционисање, како електроенергетског система, тако и радова на измуљењу и пловности Канала Бегеј.

Траса далековода 110 kV преносне мреже, бр.1143/1 ТС Бегејци-ТС Нова Црња и бр.192 ТС Зрењанин 2-ТС Бегејци укршта се са Каналом Бегеј, као и надземни водови средњенапонског дистрибутивног система 20 kV.

У близини обухвата Просторног плана налазе се трасе далековода:

- 220 kV бр.254/2 ПРП Ковачица-ТС Зрењанин 2;
- 110 kV бр.1006 ТС Зрењанин 2 - ТС Зрењанин 4;
- 110 kV бр.1007 ТС Зрењанин 1-ТО Зрењанин 2;
- 110 kV бр.142/4 ТС Зрењанин 2 – ТС Зрењанин 1.

Термоенергетска инфраструктура

На предметном простору изграђена је транспортна (притиска већег од 16bar), као и дистрибутивна (притиска до 16bar) гасоводна мрежа. Гасификована су сва насељена места која гравитирају обухвату Просторног плана: Нови Итебеј и Српски Итебеј, Торак и Житиште.

Изграђени су следећи важни транспортни и дистрибутивни гасоводи:

- доводни гасовод ДГ 02-01 СГС Бегејци-ГМРС Међа - пречник DN200;
- транспортни гасовод МГ-01 - пречник DN300;
- транспортни гасовод РГ01-03 ГРЧ Елемир-ГМРС Зрењанин - пречник DN200.

Од великог економског значаја за овај простор, имају нафтно гасно поље у експлоатацији Итебеј и гасно поље Житиште, која малим делом улазе у обухват Просторног плана.

5.2.4.4. Електронска комуникациона инфраструктура

На подручју које гравитира обухвату Просторног плана развој електронског комуникационог система се реализује у складу са Генералним плановима електронске комуникационе мреже надлежних предузећа. Изграђени су нови капацитети уз главне, као и саобраћајне правце нижег ранга све до општинских. Као главни медиј, поред постојећих спојних кабловских веза и РР система, коришћен је оптички кабл. У протеклом периоду су обезбеђени савремени дигитални комутациони системи, чиме је постигнуто знатно повећање капацитета мреже, обезбеђење високог квалитета, поузданости и расположивости, као и увођење савремених електронских комуникационих услуга (широкопојасни сервис).

Подручје Просторног плана припада конзумном подручју комутационог чвора Зрењанин. Као медиј преноса користе се оптички каблови изграђени у коридорима саобраћајница.

Подручје Просторног плана је потпуно покривено сигнаlima мобилне телефоније и радиодифузним системом путем радио-релејних репетитора и емисионих радио-станица Црвени Чот и Кикинда.

5.2.5. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације

Заштита од елементарних непогода подразумева планирање простора у односу на појаве могућег ризика везано за подручје Просторног плана, као и прописивање мера заштите за ограничавање последица ризика који могу имати карактер елементарне непогоде. Подручје обухваћено Просторним планом може бити угрожено од: земљотреса, поплава, пожара, метеоролошких појава: атмосферско пражњење и атмосферске падавине (киша, град, суша), олујни ветар, ерупције нафте и гаса као и техничко-технолошких несрећа/акцидената.

Према карти сеизмичког хазарда за повратни период од 475 година, подручје у обухвату Просторног плана се налази у зони где је могућ земљотрес јачине од VIII-IX степени сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98). У односу на структуру и тип објекта, дефинисане су класе повредивости, односно очекиване деформације објеката. На основу интензитета и очекиваних последица земљотреса, сматра се да ће се за VIII степен манифестовати „штетан земљотрес“, а за IX степен „разоран земљотрес“.

Највећи део посматраног подручја је од *поплава* заштићен одбрамбеним насипима, као и планским коришћењем постојећих водних објеката и каналске мреже ХС ДТД.

Одвођење атмосферских вода у насељима која гравитирају обухвату Просторног плана се врши отвореним каналима положеним уз уличне саобраћајнице са уливом у најближе реципијенте, водотоке, депресије. Главни реципијент за атмосферске воде је водоток Бегеј.

Настајање *пожара*, који могу попримити карактер елементарне непогоде, не може се искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите.

Могућност настанка пожара је већа у насељеним местима у окружењу, која имају развијенију привреду, већу густину насељености, производне објекте и складишта робе и материјала са веома високим пожарним оптерећењем и сл. Могућа појава пожара је и на пољопривредном земљишту у окружењу, због држања запаљивих пољопривредних усева у летњим месецима.

Појава *града* је чешћа и интензивнија у летњем периоду, а штете се највише одражавају на пољопривредне културе које су у том периоду и најосетљивије.

Преовлађујући *ветар* на овом простору дува из југоисточног правца (кошава), који може да достигне орканску брзину, те постоји ризик од јављања штете проузрокован овим олујним ветром. Други по учесталости је северозападни ветар. Ови ветрови утичу на органски и неоргански свет као и на многе људске делатности како непосредно тако и посредно (на приносе у пољопривреди, количину падавина, испаравање тла и биљака, наносе штету, психофизичко стање људи кроз повећану или смањену активност и сл.).

Опасностима од *ерупције нафте и гаса* највише је угрожен простор око нафтно-гасних поља у експлоатацији „Житиште“ и „Итебеј“, као и других која тангирају или малим делом улазе у обухват Просторног плана.

6. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ И РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ

Квалитет животне средине на ширем подручју Просторног плана је у значајној мери деградиран услед вишедеценијског негативног антропогеног утицаја, који се посебно огледа у нерационалном коришћењу природних ресурса, посебно перманентном загађивању Канала Бегеј.

С тим у вези, настало је загађење овог водотока, које је у складу са основним принципима одрживог развоја неопходно ревитализовати и довести у задовољавајуће стање.

Досадашња испитивања квалитета седимента Канала Бегеј указала су на присуство неколико метала из групе токсичних метала и то у концентрацијама које овај седимент сврставају у класу загађених. Током 2003. године Природно-математички факултетиз Новог Сада је за Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој, у оквиру израде „Студије изводљивости за реконструкцију и рехабилитацију Канала Бегеј“, спровео истраживање које је обухватило укупно 25 узорак седимента на деоници Клек - Итебеј. Резултати испитивања су показали да су концентрације кадмијума, бакра, цинка, а у појединим случајевима и олова и никла одредиле класу седимента као 4, што значи да се радило о изузетно загађеним седиментима за које је обавезна ремедијација. Највеће загађење лоцирано је око Клека и након 10 km, а посебно од 19 km од Клека, па све до локације након бране Итебеј.

Током августа месеца 2018. године извршено је узорковање седимента профила Канала Бегеј. Будући да је обала канала углавном зарасла у трску, која ће такође бити уклоњена у случају измуљивања, осим седимента узоркована је и трска и анализиран садржај метала у подземном (корену) и надземном (стабљици/листовима) делу.

Укупно је узето 77 узорака седимента за процену хоризонталне и вертикалне дистрибуције полутаната и 28 узорака вегетације. За седимент је извршена анализа свих узорака на параметре који су дефинисани Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“, број 50/2012) (у даљем тексту: Уредба). За узорке вегетације извршена је анализа на садржај тешких метала (Zn, Cd, Cr, Cu, Ni и Pb) и арсена (As).

Такође, узорковано је земљиште на четири локалитета ради одређивања природног фона за метале. Такође, у узорцима земљишта су анализирани и исте групе органских полутаната као и у седименту.

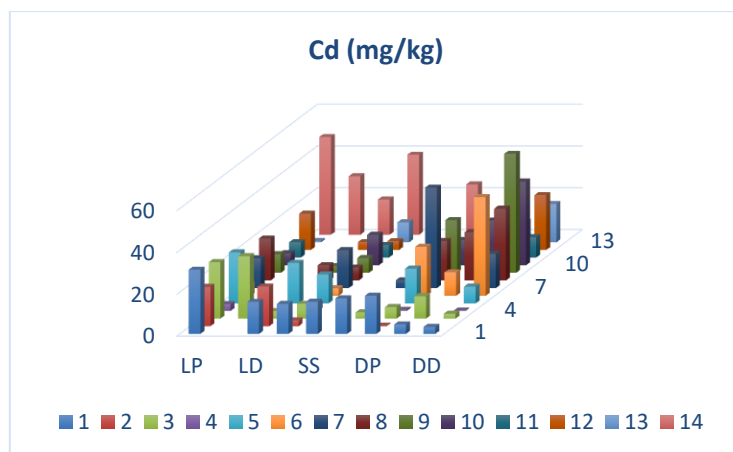
Табела 3. Места узорковања седимента

Р.бр.	Стационажа (км од Клека)	Локалитет
1	0	Преводница Клек
2	3.644	Базен Житиште-Клек, преводница/пумпна станица Житиште-Клек
3	6.919	Базен Житиште-Клек, преводница Равни брег
4	8.528	Базен Житиште-Клек, преводница Житиште
5	10.358	Базен Бегејци, преводница Житиште
6	13.358	Базен Бегејци, преводница Бегејци I
7	15.447	Базен Бегејци, преводница Бегејци II
8	16.867	Базен Јоргован: преводница Бегејци
9	21.800	Базен Бегејци, пумпна станица Бикиш-Мост
10	24.500	Базен Бегејци, пумпна станица Итебеј-Млин-лева обала
11	26.650	Базен Бегејци и базен Међа; пумпна станица/преводница Вођица-лева обала
12	28.850	После преводнице Итебеј
13	29.380	У близини границе са Румунијом

Процена квалитета седимента вршена је у складу са Уредбом.

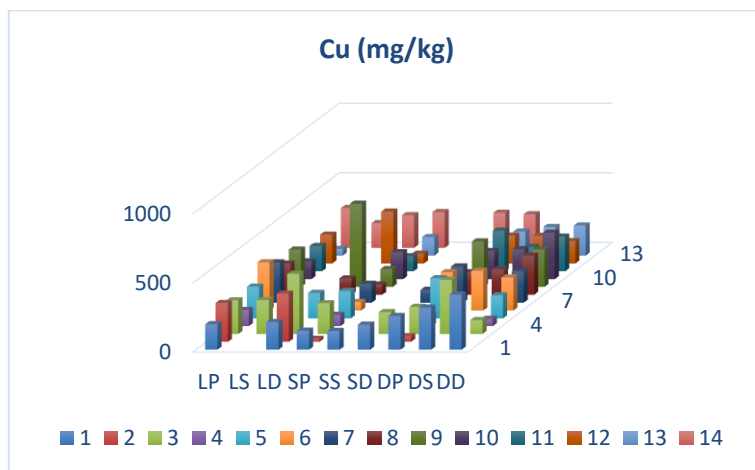
Тешки метали су изузетно важна група полутаната због токсичности коју могу да испоље на живи свет и опстанка у околини услед немогућности биолошке разградње. У свом биогеохемијском циклусу они могу мењати оксидациона стања и појављивати се у виду различитих соли (растворних и нерастворних) и комплексних једињења која могу и не морају да испоље токсично деловање. Једном успостављено равнотежно стање није стално стање, већ може бити поремећено у зависности од услова средине (pH, редокс потенцијала, доступности органских лиганата и др.).

Кадмијум. Концентрација кадмијума се кретала од мање од 1 mg/mg до чак 57 mg/mg (слика 12.). Концентрација кадмијума је генерално висока јер је чак око 50% анализираних узорака класификован као знатно загађен (класа 4), док је додатних 5% узорака сврстано у класу 3. Повишене концентрације су присутне у седименту на свим испитиваним профилима, осим на профилу 4 где ниједан полутант није одређен у концентрацији која би седимент окарактерисала као загађен. Присуство кадмијума у високим концентрацијама захтева контролисано измуљивање и депоновање/ремедијацију.

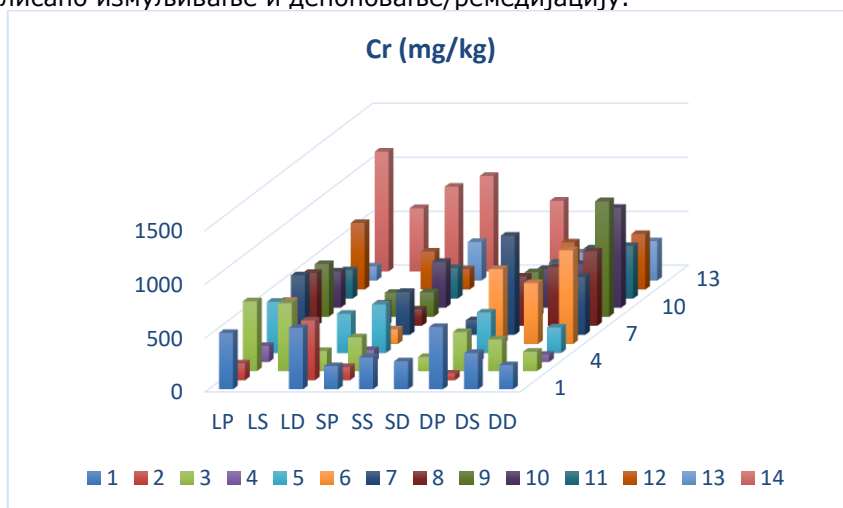
Слика 12. Садржај кадмијума у седименту Канала Бегеј

Бакар. Измерене су вредности од око 22 mg/kg до 600 mg/kg (слика 13.). Бакар представља један од највећих проблема у седименту Канала Бегеј. Класа 4 је одређена у чак 26 испитиваних узорака, а класа 3 у додатних 13, што је 51% свих анализираних узорака. Повишене концентрације су присутне на свим испитиваним профилима, осим на профилу 4. Присуство бакра у високим концентрацијама захтева контролисано измуљивање и депоновање/ ремедијацију.

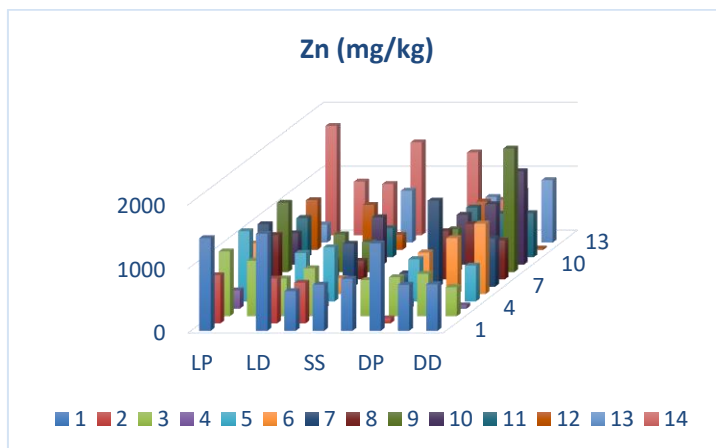
Слика 13. Садржај бакра у седименту Канала Бегеј

Хром. Измерене су вредности од око 61 mg/kg до чак око 1,100 mg/kg (слика 14.). Око 29 % свих анализираних узорака се по садржају хрома сврстава у класу 4. Хром је присутан у свим испитиваним слојевима, и на свим испитиваним профилима изузев 2, 4, 5 и 13. Присуство хрома захтева контролисано измуљивање и депоновање/ремедијацију.

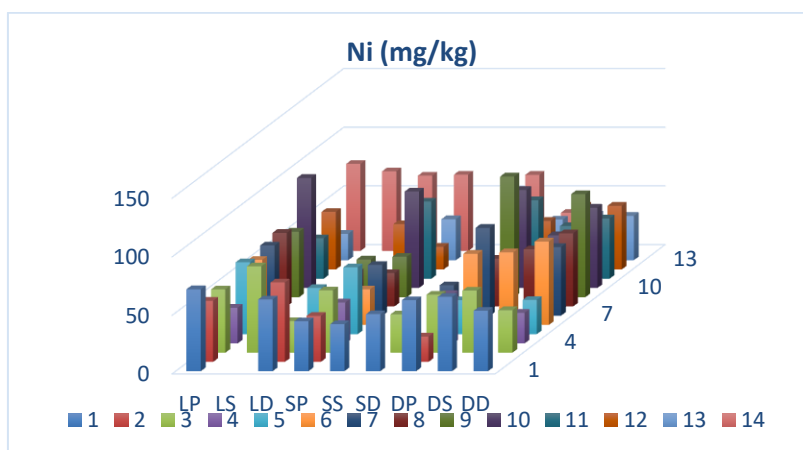
Слика 14. Садржај хрома у седименту Канала Бегеј

Цинк. Утврђено је да се садржај цинка у узорцима седимента креће од око 21 mg/kg до чак око 1.930 mg/kg (слика 15.). У 15 анализираних узорака регистрована је класа 4, на 9 од 14 анализираних профила, што значи да је цинк значајан за будућу депозицију и ремедијацију седимента.

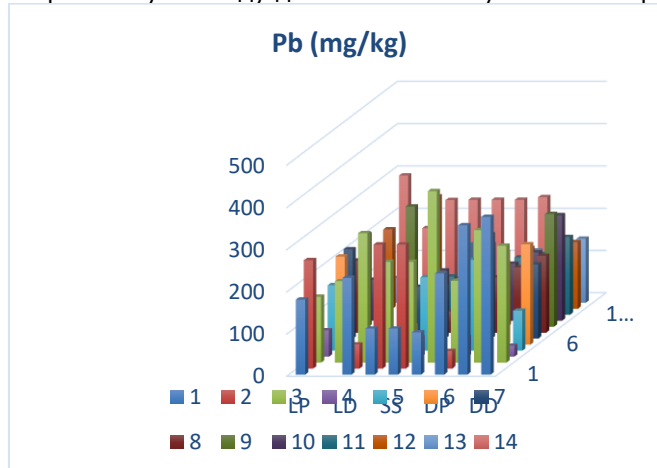
Слика 15. Садржај цинка у седименту Канала Бегеј

Никл. Концентрације никла су се кретале од око 20 mg/kg до око 100 mg/kg (слика 16.). Према садржају никла, свега 4 % анализираних узорака (укупно 3 узорка) се сврстава у класу 3, па никал у случају измуљивања и депоновања измуљеног материјала нема већи значај.

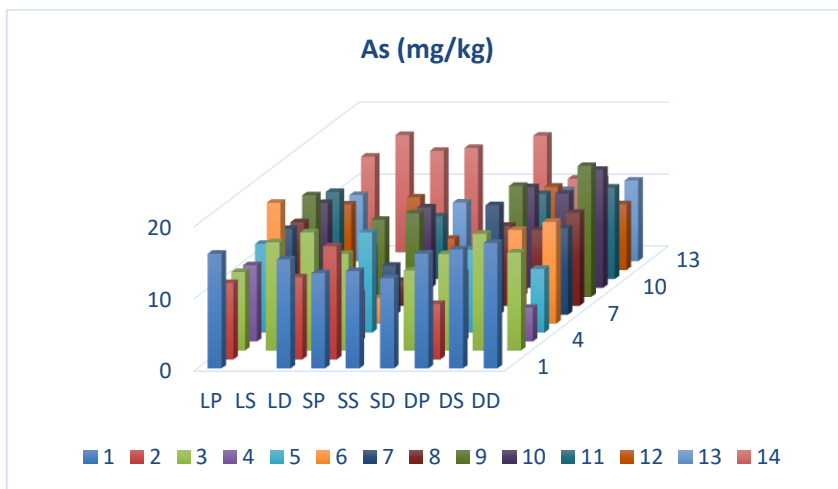
Слика 16. Садржај никла у седименту Канала Бегеј

Олово. Измерене концентрације олова су се кретале од око 26 mg/kg до око 410 mg/kg (слика 17.). Ниједан узорак седимента према садржају олова није класификован као загађен, што значи да олово не представља проблем у погледу депоновања измуљеног материјала.

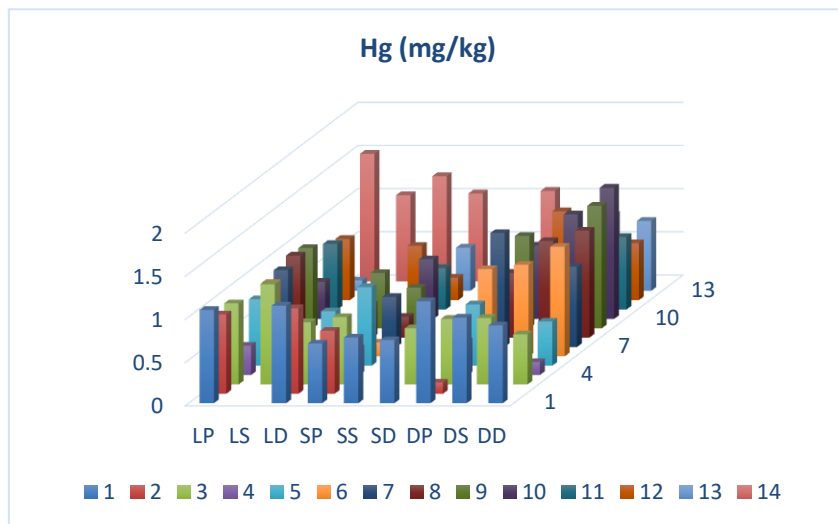
Слика 17. Садржај олова у седименту Канала Бегеј

Арсен. Садржај арсена се кретао од 3,50 mg/kg до 18 mg/kg (слика 18.). На основу резултата класификације датих у прилогу 1, може се закључити да је седимент у погледу садржаја арсена незагађен.

Слика 18. Садржај арсена у седименту Кнала Бегеј

Жива. Садржај живе се кретао од 0,12 mg/kg до 1, mg/kg (слика 19.). На основу резултата класификације, може се закључити да је седимент у погледу садржаја живе класификован као незагађен.

Слика 19. Садржај живе у седименту Канал Бегеј

Седименти су у погледу садржаја минералних уља сврстани у класу незагађених (класа 0). Садржај минералних уља креће се од мање од 1 mg/kg до око 11 µg/kg. Циљна вредност је 50 mg/kg, а вредност која захтева ремедијацију је чак 5.000 mg/kg. Може се закључити да је загађење минералним уљима незнатно, односно циљна вредност није прекорачена ни у једном испитиваном узорку.

Седимент Канала Бегеј није показао велико оптерећење органским микрополутантима. Од анализираних класа микрополутаната (полициклични ароматични угљоводоници, органохлорни пестициди и полихлоровани бифенили) утврђено је значајније присуство једино полихлорованих бифенила (PCB), који су у 14% анализираних узорака (у 4 површинска и 7 дубинских узорака седимента) класификовани као класа 3. Садржај полицикличних ароматичних угљоводоника се кретао у опсегу од 0,17 mg/kg до око 11,60 mg/kg, што је чак око 65% анализираних узорака сврстало у класу 2 (незнатно загађени). Вредност која захтева ремедијацију је 40 mg/kg.

С обзиром да су у земљишту метали присутни на нивоу природног фона, а није детектовано ни значајно присутно органских полутаната, свеукупни резултати указују на то да је присуство метала и полихлорованих бифенила у седименту Канала Бегеј вероватно антропогеног порекла.

Ако се трска посматра као материјал чије је одлагање такође потребно решити, има смисла применити исте критеријуме квалитета за оцену дозвољеног поступања са материјалом као и за седимент. У том смислу, поређен је садржај метала у појединим деловима трске са критеријумима датим у Уредби. У надземним деловима (стабљика и лист) садржај метала је у само два узорка прекорачио циљну вредност. Корен је акумулирао веће количине тешких метала. У 33 анализирана узорка прекорачена је циљна вредност (кадмијум, цинк, хром, бакар), али је верификациони ниво прекорачен у само три узорка корена за кадмијум (на локалитетима 3, 5 и 13). На основу свега наведеног, може се закључити да се трска може одлагати без посебних мера заштите.

На основу изложених резултата може се закључити:

- да у случају измуљивања седимента из корита Канала Бегеј треба посебну пажњу посветити имобилизацији тешких метала (Cd, Cu, Cr, Zn). Концентрације кадмијума, бакра, хрома и цинка одређују класу 4 седимента, што значи да се ради о изузетно загађеним седиментима. Ово загађење утврђено је дуж целог испитиваног тока, осим на профилу Базен Житиште - Клек – преводница/пумпна станица Житиште - Клек. Анализа оригиналних земљишних профила у појасу код Клека, Житишта и Новог Итебеја потврдила је да су повишене концентрације метала у седименту Канала Бегеј антропогеног порекла;
- органски полутанти генерално не представљају велики проблем у седименту Канала Бегеј. Прекорачене су вредности лимита једино за РСВ и то на половини испитиваних профила. Класа 3 је утврђена на деоницама Преводница Клек, Базен Житиште-Клек – преводница Равни брег, Базен Бегејци – преводница Житиште, Базен Бегејци – преводница Бегејци I, Базен Бегејци – преводница Бегејци II, Базен Јоргован – преводница Бегејци и у близини границе са Румунијом. То значи да треба обратити пажњу на потенцијално излуживање у случају измуљивања;
- будући да је обала канала зарасла у трску и да ће бар део трске (бар подземни део) бити уклоњен заједно са седиментом, анализиран је садржај метала у подземним и надземним деловима на свим испитиваним профилима, а резултати су поређени са критеријумима за седимент. Резултати анализе показују да је корен акумулирао тешке метале. Верификациони ниво прекорачен у само три узорка корена за кадмијум (на локалитетима Базен Житиште-Клек – преводница Равни брег, Базен Бегејци – преводница Житиште и после преводнице Итебеј). У надземним деловима (стабљика и лист) садржај метала је у само два узорка прекорачио циљну вредност. Трска се може одлагати без посебних мера заштите.

Сви резултати испитивања указују да евентуални начин поступања са седиментом током измуљивања и начин његове прераде или одлагања, услед овако дефинисаног хемијског састава мора у себи садржати принцип имобилизације и онемогућавања ширења полутаната у околину кроз површинску воду (током измуљивања због ресуспензије седимента), земљиште (цурење са депоније до подземних вода) и евентуално ваздух (семиволатилна органска једињења).

Класификација отпада

Поред претходно приказаних анализа спроведених на узорцима седимента из Канала Бегеј, извршене су и додатне анализе у циљу класификације отпада и то према Правилнику о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник РС“, број 56/10). Испитивање је извршено од стране акредитоване лабораторије „Институт за заштиту на раду АД Нови Сад лабораторија за испитивање“.

Узорковање је извршено на локацијама приказаним у табели 4.

Табела 4. Места узорковања

Р.Бр.	Стационар (km од Клека)	GPS координате		Локалитет
		N	E	
1	0	45°26'31"	20°27'33"	Преводница Клек
2	8.528	45°29'04"	20°32'13"	Базен Житиште-Клек, преводница Житиште
3	28.850	45°34'47"	20°45'22"	После преводнице Итебеј

За сва три узорка закључак је исти, а то је да је категорија отпада према Листи категорија отпада (Q листа) **Q16**, Индексни број отпада према Каталогу отпада је **01 05 99**, док је карактер отпада „неопасан“. Под неопасним отпадом се подразумева отпад који нема карактеристике опасног отпада.

Приказаним анализама су потврђени и резултати испитивања које је извршио Депарتمان за хемију, биохемију и заштиту животне средине, Природно-математичког факултета, Универзитета у Новом Саду. Ипак, приликом измуљивања биће потребно вршити испитивање више узорака како би се потврдио карактер отпада и дефинисала његова коначна диспозиција и третман.

Количине седимента за измуљивање

Запремина материјала за измуљење је одређена израчунавањем разлике између предложеног профила Канала Бегеј приказаног на слици 19. и стварног стања утврђеног у оквиру Елабората геодетског снимања Канала Бегеј, од државне границе са Румунијом до споја са каналом ДТД у дужини од 33 km, GeoGIS Consultants, Београд, јун 2018. године, који је био подлога за израду Генералног пројекта.

С обзиром на циљ да се обезбеди пловидбена функција Канала Бегеј, требало би да се уклоне накнадне количине материјала да би се добио шири и дубљи профил.

У циљу одређивања количина неопходних за измуљење извршена је анализа количина у деоницама од 500 m. Бојом су дефинисане категорије муља.

Табела 5. Приказ седимента по класама

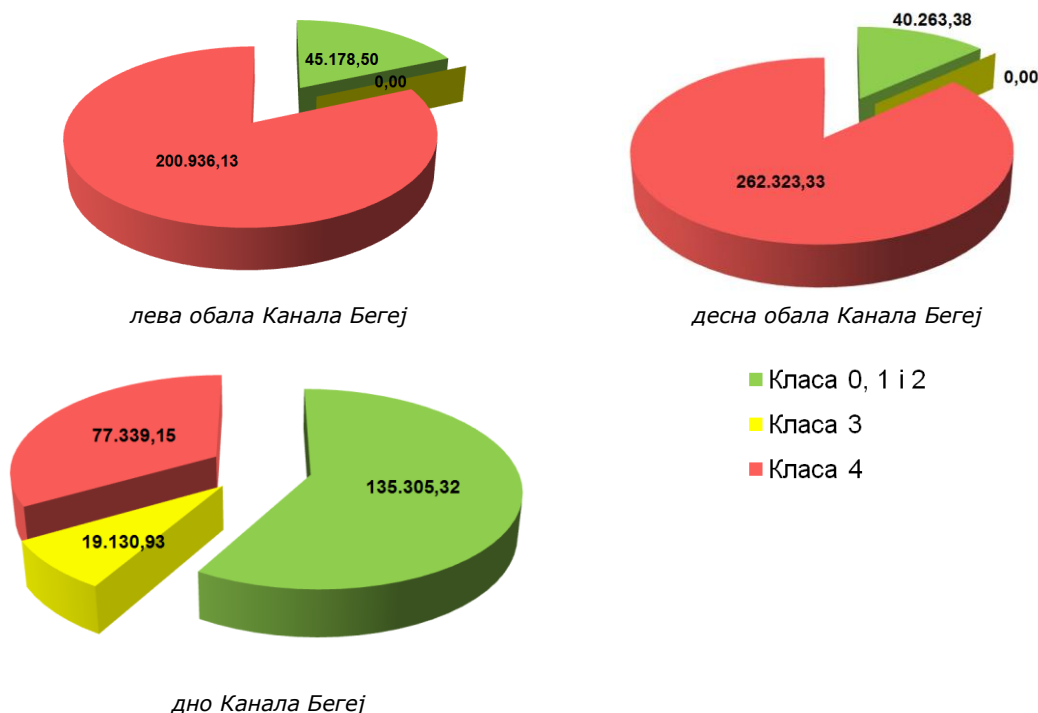
црвена боја		Муљ класе 4
жута боја		Муљ класе 3
зелена боја		Муљ класе 0, 1 и 2

У циљу лакшег сагледавања података у наредној табели 6. дата је рекапитулација података по класама муља и деловима профила за цео ток Канала Бегеј.

Табела 6. Приказ количина и класе седимента по деоницама и по деловима профила

	Лева обала	Дно	Десна обала	Укупно по класама	
Класа 0, 1 и 2	45.178,50	135.305,32	40.263,38	220.747,20	28,28%
Класа 3	0,00	19.130,93	0,00	19.130,93	2,45%
Класа 4	200.936,13	77.339,15	262.323,33	540.598,60	69,27%
Укупно по деловима корита	246.114,63	231.775,39	302.586,70	780.476,72	100,00%
	31,53%	29,70%	38,77%	100,00%	
Укупно за цео ток	780.476,72				

Како се сагледава у табели 6. највеће количине најзагађенијег муља налазе се на обалама Канала Бегеј, при чему укупна количина седимента који се мора третирати или депоновати износи преко 70% укупне количине. Интересантан је податак да се највеће количине незагађеног или умерено загађеног муља налазе на дну канала, а мање на обалама, слика 20.

Слика 20. Количине седимента према класама

Када се посматрају укупне количине седимента могуће је закључити да је седимент поприлично равномерно распоређен, што значи да ће бити неопходно ангажовање све врсте механизације за измуљење, другим речима користиће се механизација и са обале и са воде у виду пловних багера или сувоземних са понтона.

Највеће количине седимента леве обале Канала Бегеј налазе се на стационачима km 2– 3+000, km 12–12+500 и km 17–20+000.

Највеће количине седимента десне обале Канала Бегеј налазе се на стационачима km 3– 4+000, km 17+500–18+500, km 19+500–22+500 и km 29–32+000.

Када је у питању дно Канала Бегеј највеће количине седимента налазе се на стационачима km 13–15+500, km 21– 23+000 и km 29–32+000.

Анализирајући укупне количине седимента може се закључити да се највеће количине седимента налазе се на стационачима km 17–25+000 и km 29+500–32+000.

У погледу управљања отпадом, Град Зрењанин је са општинама Ковачица, Сечањ, Тител и Житиште оформио регион који има за циљ успостављања регионалног система управљања отпадом.

У постојећем стању, комунални отпад са територије подручја у окружењу обухвата Просторног плана, депонује се на постојећим локацијама депонија у Житишту и Зрењанину, ван обухвата Просторног плана, које је након успостављања система регионалног депоновања потребно санирати и рекултивисати у складу са Законом о управљању отпадом, а на основу пројеката санације и рекултивације.

У обухвату Просторног плана нема евидентираних севесо постројења према подацима надлежног Министарства.

На подручју обухвата Просторног плана, према прелиминарном списку надлежног Министарства нема идентификованих постројења која подлежу издавању интегрисане дозволе. Најближе постројење је фарма „Мат пиле“, које се налази на око 600 m од канала у КО Српски Итебеј. За постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе, која је дефинисана Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине прописано је да ће, за постојећа постројења и активности, оператер прибавити дозволу у складу са Програмом усклађивања појединих привредних грана са одредбама овог закона. Године 2008. донета је Уредба о утврђивању Програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе, којом се утврђују рокови у оквиру којих се подносе захтеви за издавање интегрисане дозволе, по врстама активности и постројења.

Сагласно члану 6. Закона о стратешкој процени утицаја („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10), у Извештају о стратешкој процени утицаја нису посебно разматрана следећа питања:

1. **Климатске промене** и девастација озонског омотача - с обзиром да садашња и очекивана продукција CO₂ и других гасова са ефектом стаклене баште, или са утицајем на озонски омотач, на планском подручју није меродавна у негативном или позитивном смислу са становишта обавеза према међународним споразумима у вези климатских промена и заштите озонског омотача;
2. **Нејонизујуће зрачење** - с обзиром да утицај Просторним планом предвиђених објеката који су извор таквог зрачења није идентификован као значајан на нивоу овог Плана и стратешке процене;
3. **Јонизујуће зрачење** - с обзиром да досадашња истраживања и сазнања о природном и другом зрачењу, те врсте и садржају радионуклида не индикују опасност по здравље људи, уз поштовање прописа и обавеза из тих прописа у вези постојања и руковања материјалима и опремом која је извор зрачења (планским решењима се не предвиђају мере и радови којима би се стање у овој области животне средине могло погоршати).

7. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА (НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА)

Заштита животне средине је један од приоритетних друштвених задатака. Негативни утицаји су углавном последица погрешно планиране изградње, испуштања непречишћених отпадних вода у водотоке, саобраћајних система, као и непознавања основних законитости из домена животне средине.

Циљ вршења Стратешке процене утицаја, чији је резултат израда Извештаја, је пре свега сагледавање могућих негативних утицаја на квалитет животне средине и предвиђених мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире, не стварајући конфликте у простору и водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору.

Да би се постављени циљеви остварили, потребно је сагледати планом предвиђене активности и мере за смањење потенцијално негативних утицаја.

Стратешка процена се бави генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења заштите животне средине у Просторном плану.

У стратешкој процени, акценат је стављен на анализу планских решења, која могу имати утицаја на животну средину.

У том контексту, у Стратешкој процени се анализирају могући утицаји планираних активности на животну средину и планске мере заштите које ће потенцијалне негативне ефекте плана довести на ниво прихватљивости, а који ће се вредновати у односу на дефинисане индикаторе.

Просторним планом нису предвиђена варијантна решења. Усвојена решења која се на директан и индиректан начин односе на заштиту животне средине, интерпретирана су у Просторном плану, а предметним елаборатом односно Извештајем о стратешкој процени утврђено је да су у складу са основним принципима одрживог развоја у погледу свих даљих активности на простору обухвата Просторног плана.

У случају нереализовања Просторног плана, тенденције у уређењу и коришћењу предметног простора ће се вероватно одвијати према следећем сценарију:

- Нереализовање смерница из плана вишег реда односно Просторног плана;
- Неадекватна узурпација и изградња простора, праћена повећањем загађивања земљишта, подземних и површинских вода и ваздуха;
- Даља деградација природних ресурса- ваздуха, подземних и површинских вода и земљишта и загађен канал који представља црну тачку ;
- Нереализовањем радова на измуљивању и ремедијацији Канала очекиван је сценарио угрожавања животне средине и природних вредности предметног простора и здравља становништва;
- Нереализовањем радова остаће проблем неповности овог дела система што представља велики економски проблем за регион.

8. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Према карактеристикама подручја у обухвату Просторног плана, непосредног и ширег окружења, постојећих и планираних намена и функција, у поступку израде Просторног плана обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења.

Услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су процесом стратешке процене вредновани и имплементирани у планска решења и саставни су део Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину.

Према Закону о планирању и изградњи, као фаза у изради планског документа предвиђена је израда Материјала за рани јавни увид, чиме се обезбеђује учешће заинтересованих, са могућношћу давања примедби и сугестија на концепцију планских решења.

Рани јавни увид (РЈУ) је и у случају овог Плана организован после доношења одлуке о изради планског документа, а пре формирања Нацрта планског документа.

У току израде Просторног плана и Стратешке процене прибављени су следећи услови и сагласности надлежних институција:

1. Транснафта, Панчево
2. ЈП Емисиона техника и везе, Београд
3. ЈКП Градска топлана, Зрењанин
4. ЈКП Водовод и канализација, Зрењанин
5. Министарство заштите животне средине
6. Министарство одбране, Београд
7. Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Београд
8. НИС, Нови Сад
9. Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај, Нови Сад
10. Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, Нови Сад
11. Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине-националне заједнице, Нови Сад
12. Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Нови Сад
13. Покрајински секретаријат за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу, Нови Сад
14. Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Нови Сад
15. Покрајински секретаријат за спорт и омладину, Нови Сад
16. Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Нови Сад
17. Покрајински секретаријат за здравство, Нови Сад
18. Републички хидрометеоролошки завод, Београд
19. Туристичка организација Града Зрењанина, Зрењанин
20. ВПД Горњи Банат, Кикинда
21. Електромрежа Србије, Београд
22. ЈП Путеви Србије, Београд
23. Покрајински завод за заштиту природе, Нови сад
24. СББ, Београд
25. Републички сеизмолошки завод, Београд
26. Завод за заштиту споменика културе, Зрењанин
27. Србијагас, Нови Сад
28. ЈП за урбанизам, Зрењанин
29. ЈП Војводинашуме, Петроварадин
30. ВИП, Нови Београд
31. Телеком, Београд
32. Електропривреда Србије, Огранак Електродистрибуција Зрењанин, Зрењанин

Извештај о стратешкој процени доставља се на мишљење заинтересованим органима и организацијама и обезбеђује се учешће јавности у његовом разматрању.

Након оцене Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину и Извештаја о учествовању заинтересованих органа и организација и јавности, који сачињава орган надлежан за припрему Просторног плана, орган надлежан за послове заштите животне средине може дати сагласност на Извештај о стратешкој процени.

II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Општи и посебни циљеви Стратешке процене дефинисани су на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, услова надлежних органа и институција, као и проблема и предлога у погледу заштите животне средине у Просторном плану.

1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Стратешка процена интегрише еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава Просторни план ка решењима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине.

Општи циљеви Стратешке процене утицаја постављају оквир за дефинисање посебних циљева и избор индикатора којима ће се оценити њихова оствареност, у контексту очувања животне средине, као и спровођење принципа одрживог развоја кроз планска решења.

Концепт одрживог развоја простора у обухвату Просторног плана огледа се у детаљнијој планској организацији и уређењу, вредновањем капацитета планираних садржаја у односу на потребе, као и усклађивање коришћења простора са природним и створеним потенцијалима и ограничењима, односно карактеристикама простора.

Плански основ за израду овог Просторног плана представља Регионални просторни план АП Војводине.

Општи циљ Стратешке процене представља одрживо коришћење простора приликом извођења радова на измуљивању Бегеја и изградњи и опремању бициклистичке стазе и након завршетка радова кроз активну примену мера заштите природних ресурса, животне средине и безбедности и здравља људи.

Основни разлог за израду Просторног плана је стварање услова за реализацију националних, регионалних и локалних интереса у оквиру граница посебне намене, у складу са условима надлежних органа и организација, усклађујући потребе свих актера на простору.

На основу наведеног општег циља Стратешке процене, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у Просторном плану, утврђују се посебни циљеви стратешке процене у појединим областима заштите.

Као посебни циљеви стратешке процене истичу се:

- А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса током радова на измуљивању Канала и изградњи и опремању бициклистичке стазе;
- Б. Безбедно управљање отпадом из Канала уз примену посебних мера заштите;
- В. Перманентно вршење мониторинга подземних вода и земљишта на локалитету депоније у КО Зрењанин
- Г. Перманентно вршење мониторинга квалитета седимента током радова на измуљивању а потом и узорковање и вршење категоризације и карактеризације отпада, пре третмана и коначне диспозиције отпадног материјала
- Д. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

На основу дефинисаних циљева стратешке процене Просторног плана, врши се избор одговарајућих индикатора стратешке процене утицаја на животну средину.

Сврха њихове примене је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

Индикатори представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица.

Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање активности у простору.

Приликом дефинисања индикатора, обрађивачи стратешке процене утицаја су се ослонили на индикаторе УН за одрживи развој, индикаторе дефинисане Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник РС”, број 37/11) и на елементарне еколошке индикаторе који се могу узети у обзир у односу на постојеће стање животне средине и карактер Плана и планираних активности.

На основу Правилника о Националној листи индикатора заштите животне средине, на територији Просторног плана релевантни су индикатори приказани у Табели 7.

Табела 7. Преглед Посебних циљева стратешке процене и индикатора заштите животне средине релевантних за подручје Просторног плана

Индикатори	
1.	% домаћинства прикључен на водовод и канализацију
2.	% отпадних вода које се пречишћавају
3.	БПК ₅ у водотоцима (mg/l кисеоника потрошеног у 5 дана, на константној температури од 20°C)
4.	Промена намене земљишта (%)
5.	ha (%) санираних и рекултивисаних подручја
6.	Површине под изабраним значајним екосистемима (km ² или ha) одабраних врста екосистема
7.	Стварање отпада (t/становнику)

Индикатори дефинисани у претходној табели дефинисани су са циљем праћења реализације планских, а не технолошких решења, у планском периоду, уколико се за то укаже потреба.

3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА

Многи међународни документи упућују на важност односа процеса планирања и процеса израде стратешке процене утицаја, те на неопходност интеграције овог инструмента у процес планирања. Истиче се и то да је стратешка процена делимично интегрисана у планове и програме уколико се израђују у одвојеним фазама.

Како би била потпуно интегрисана, процедура стратешке процене треба да се преплиће са процедуром израде Плана.

Табела 8. приказује принцип по којем се руководило при изради ова два елабората, односно приказана је веза између фаза израде Просторног плана и Стратешке процене.

Табела 8. Веза између фаза израде Плана и Стратешке процене утицаја

ИЗРАДА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	ИЗРАДА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (СПУ)	
Одлучивање о изради планског документа по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за стручну контролу, односно комисије за планове	Узајамни утицај ових фаза - пре доношења Одлуке о изради планског документа прибавља се мишљење о предлогу одлуке да се (не)израђује СПУ	Одлучивање о изради СПУ према претходно прибављеном мишљењу надлежног органа и др. заинтересованих органа и организација
Доношење Одлуке о изради Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Доношење Одлуке о изради Извештаја о СПУ
Израда материјала за рани јавни увид Просторног плана Израда Нацрта просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	СПУ планског документа на животну средину (анализа садржаја и основне документације, консултације са надлежним органима и организацијама...) - формулисање Извештаја о стратешкој процени
Стручна контрола Нацрта Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Мишљење заинтересованих органа и организација на СПУ

ИЗРАДА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА		ИЗРАДА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (СПУ)
Јавни увид у Нацрт Просторног плана	Узајамни утицај ове две фазе - у пракси се оба елабората истовремено излажу на јавни увид	Јавни увид у Извештају о СПУ
Доношење Просторног плана	Орган надлежан за израду планског документа не може исти упутити у процедуру усвајања без Сагласности на Извештају о СПУ	Оцена и сагласност на Извештају од стране надлежног органа
Спровођење Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Имплементација мера заштите и мониторинг према Извештају о СПУ

Циљеви стратешке процене су, с обзиром на паралелну израду ова два документа, у потпуности били усаглашени са циљем Нацрта Просторног плана. Као посебни циљеви стратешке процене истичу се:

- А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса током радова на измуљивању Канала и изградњи и опремању бициклическе стазе;
- Б. Безбедно управљање отпадом из Канала уз примену посебних мера заштите;
- В. Перманентно вршење мониторинга подземних вода и земљишта на локалитету депоније у КО Зрењанин
- Г. Перманентно вршење мониторинга квалитета седимента током радова на измуљивању а потом и узорковање и вршење категоризације и карактеризације отпада, пре третмана и коначне диспозиције отпадног материјала
- Д. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

У табели 9. приказана је компатибилност општих циљева Просторног плана и посебних циљева стратешке процене. У предметној стратешкој процени није утврђена компатибилност свих појединачних и посебних циљева Просторног плана и стратешке процене, јер су сви посебни циљеви Просторног плана усклађени са општим циљевима у Плану.

Табела 9. Компатибилност циљева Просторног плана и СПУ

ЦИЉЕВИ ПЛАНА	А	Б	В	Г	Д
Ревитализација Канала Бегеј, чиме ће се постићи квалитет воде у складу са европским стандардима, остваривање довољног протика којим би се обезбедила вода за пиће, индустрију, очување биодиверзитета на простору обухвата, а посебно уз Канал Бегеј.	+	+	+	+	+
Извођење радова на измуљењу канала у циљу уклањања муља са дна канала који је на појединим деоницама контаминиран, у складу са основним принципима одрживог развоја, ради обезбеђења свих услова здраве животне средине.	+	+	+	+	+
Обезбеђење услова за поновно активирање пловидбе са циљем употребе далеко еколошки безбеднијег начина превоза добара бродом у односу на транспорт путевима.	+	+	+	+	+
Стварање једне потпуно нове функције у овом делу региона - успостављање еколошког начина превоза бициклима све од града Зрењанина до границе са Румунијом чиме ће се повезати шест места: град Зрењанин, Клек, Житиште, Торак, Нови Итебеј и Српски Итебеј.	+	+	+	+	+
Обезбеђење трајног и интегрисаног коришћења и управљања водама	+	+	+	+	+

+ -позитивно, 0- неутрално, - негативно

III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Стратешком проценом се сагледавају могући негативни утицаји планских решења на квалитет животне средине, из чега следи дефинисање мера за превенцију или минимизацију истих.

Стратешком проценом се разматрају питања и проблеми везани за заштиту животне средине, који се односе на:

- утицај досадашњих стања активности на измуљивању канала и санацији и ремедијацији ове тзв „црне“ еколошке тачке у Републици Србији;
- утицај планираних радова на ремедијацији на животну средину;
- мере и услове заштите животне средине током извођења радова и након извођења радова и привођења простора планираној намени;
- питања и проблеме одлагања отпада у планском периоду како током измуљивања тако и након тога, у планском периоду.

У поступку стратешке процене могућих утицаја планских решења на животну средину, потенцијала и ограничења у простору и животној средини, планска решења су вреднована у односу на:

- природне карактеристике, постојеће стање и услове у простору;
- створене вредности, постојећу намену и досадашњи начин коришћења простора и планирано уређење;
- стање комуналне опремљености и уређености простора;
- стање и статус природних вредности;
- услове надлежних институција добијених у поступку израде Плана и Извештаја о стратешкој процени;
- циљеве планског документа вишег хијерархијског нивоа (РПП АПВ) и циљеве предметног Плана.

Планска решења формулисана су у складу са смерницама и циљевима плана вишег хијерархијског нивоа, као и условима надлежних институција, органа и предузећа, достављених за потребе израде овог Просторног плана, и другим значајним документима за овај простор.

У плански документ су интегрисане мере и услови заштите животне средине, ограничења и обавезе које се недвосмислено морају спроводити на предметном простору. Заштита животне средине је један од приоритетних задатака савременог друштва. Данас присутне негативне последице углавном су последица непоштовања планских докумената, испуштања непречишћених отпадних вода у реципијенте, недостатка еколошке свести и поштовања принципа „загађивач плаћа“, неконтролисане и неадекватне употребе енергије, непостојања система мониторинга квалитета параметара животне средине као и других непознавања основних законитости из домена животне средине.

Приоритетни циљ израде Стратешке процене је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање мера за минимизацију истих. У циљу остварења приоритетног циља, потребно је сагледати активности и планска решења предвиђена Просторним планом, као и мере за смањење потенцијално негативних утицаја планска решења на животну средину.

2. ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ РЕШЕЊА СА АСПЕКТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Приоритетни циљ израде Стратешке процене је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање мера за минимизацију истих.

У циљу остварења приоритетног циља, потребно је сагледати активности и планска решења предвиђена Планом, као и мере за смањење потенцијално негативних утицаја планских решења на животну средину.

Процена утицаја варијантних решења

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину не прописује шта су то варијантна решења Просторног плана која подлежу стратешкој процени утицаја, али у пракси се морају разматрати најмање две варијанте:

- Варијантно решење 1 - уколико не дође до спровођења планских решења;
- Варијантно решење 2 - уколико се реализују планска решења (варијанта одрживог развоја).

Стратешка процена се бави разрадом варијанте реализације, односно не реализације планских активности, док се пројектна документација односно студија процене утицаја на животну средину бави разматрањем техничких и технолошких варијанти.

Током израде генералног пројекта које је представљало основ за израду овог Просторног плана и дефинисања планских решења, разматрано је неколико варијанти у погледу избора технологије измуљивања као и третмана извађеног муља, односно отпада, у зависности од тога да ли он има карактер опасног или неопасног отпада. Техничком документацијом усвојена су решења која су третирана у овом Просторном плану а самим тим и у стратешкој процени која разматра утицаје планских решења на животну средину.

С обзиром на стање канала са еколошког аспекта, у даљим разматрањима посматрана су два варијантна решења 1 и 2. што је приказано у наредној табели.

Табела 10. Процена утицаја сектора Просторног плана у односу на циљеве стратешке процене утицаја у односу на варијантна решења

Циљеви стратешке процене

- А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса током радова на измуљивању Канала и изградњи и опремању бициклическе стазе;
Б. Безбедно управљање отпадом из Канала уз примену посебних мера заштите;
В. Перманентно вршење мониторинга подземних вода и земљишта на локалитету депоније у КО Зрењанин
Г. Перманентно вршење мониторинга квалитета седимента током радова на измуљивању а потом и узорковање и вршење категоризације и карактеризације отпада, пре третмана и коначне диспозитивне отпадног материјала
Д. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Сектор плана	Сценарио развоја	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ				
		А	Б	В	Г	Д
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, подземне воде)	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+
Заштита природних вредности	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+
Заштита животне средине и здравља становништва	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+
Управљање отпадом	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+
Унапређење водне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	-	0	0	0	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	0/+	0	0	+
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+

+ - укупно позитиван утицај, - - укупно негативан утицај, 0 - неутралан утицај

Разлози за избор најповољнијег варијантног решења

На основу члана 15. Закона о стратешкој процени утицаја обавезно је поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења. Резимирајући позитивне и негативне ефекте варијанти Просторног плана, може се констатовати следеће:

1. У варијанти да се Просторни план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати негативни ефекти са аспекта заштите животне средине и неадекватно и неодрживо коришћење предметног простора што би довело до даљег угрожавања природних ресурса, неконтролисаног испуштања отпадних материја у Канал, нарушавања здравља становништва и других негативних утицаја на подземне воде, земљиште итд;
2. У варијанти да се Просторни план имплементира могу се очекивати бројни позитивни ефекти у сваком сектору, посебно у области заштите животне средине, водне инфраструктуре, заштите земљишта и здравља становништва, а имајући у виду веома висок степен деградације у постојећем стању у Планском подручју.

На основу изнетог може се закључити да је варијанта доношења предложеног Просторног плана повољнија у односу на варијанту да се Просторни план не донесе.

3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И ОГРАНИЧАВАЊА НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

3.1. ОПШТЕ МЕРЕ У ТОКУ ИЗГРАДЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ ОБЈЕКТА

Током извођења радова на припреми терена и изградњи објекта потребно је планирати и применити следеће мере заштите:

- Носилац пројекта је дужан да поштује Закон о планирању и изградњи, као и подзаконска акта донета на основу овог Закона;
- Вршити редовно квашење запрашених површина и спречити расипање грађевинског материјала током транспорта;
- Утврдити обавезу санације земљишта, у случају изливања уља и горива током рада грађевинских машина и механизације;
- Отпадни материјал који настане у процесу изградње прописно сакупити, разврстати и одложити на за то предвиђену и одобрену локацију;
- Материјал из ископа одвозити на унапред дефинисану локацију, за коју је прибављена сагласност надлежног органа; транспорт ископаног материјала вршити возилима која поседују прописане кошеве и систем заштите од просипања материјала;
- Ако се у току радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког типа и минеролошко-петрографског порекла, за које се претпоставља да има својство природног споменика, извођач радова је дужан да о томе обавести надлежну организацију за заштиту природе.

3.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Водно земљиште

Водно земљиште, у смислу Закона о водама, јесте земљиште на коме стално или повремено има воде, због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Водно земљиште текуће воде, у смислу овог закона, јесте корито за велику воду и приобално земљиште. Водно земљиште стајаће воде, у смислу овог закона, јесте корито и појас земљишта уз корито стајаће воде, до највишег забележеног водостаја. Водно земљиште обухвата и напуштено корито и пешчани и шљунчани спруд који вода повремено плави и земљиште које вода плави услед радова у простору (преграђивања текућих вода, експлоатације минералних сировина и слично).

Под управљањем водним земљиштем у јавној својини, у смислу овог закона, сматра се одржавање водног земљишта потребног за редовну употребу водних објеката у јавној својини, одређивање начина коришћења водног земљишта и коришћење водног земљишта. Водним земљиштем управља јавно водопривредно предузеће основано за обављање водне делатности на одређеној територији.

Водно земљиште је намењено за одржавање и унапређење водног режима у складу са овим законом и актима донетим на основу овог закона, а посебно за:

- изградњу, реконструкцију и санацију водних објеката;
- одржавање корита водотока и водних објеката;
- спровођење мера које се односе на уређење водотока и заштиту од штетног дејства вода, уређење и коришћење вода и заштиту вода.

Осим за наведене намене, водно земљиште може да се, у складу са овим законом и актима донетим на основу овог закона, користи и за:

- изградњу и одржавање линијских инфраструктурних објеката;
- изградњу и одржавање објеката намењених одбрани државе;
- изградњу и одржавање бродоградилишта, као и лука, пристаништа, пловног пута и других објеката у складу са законом којим се уређује пловидба;
- изградњу и одржавање објеката за коришћење природних купалишта и за спровођење заштитних мера на природним купалиштима;
- изградњу и одржавање објеката за производњу електричне енергије коришћењем водних снага;
- обављање привредне делатности, и то:
 - формирање привремених депонија шљунка, песка и другог материјала;
 - изградњу објеката за које се издаје привремена грађевинска дозвола у смислу закона којим се уређује изградња објеката;
 - постављање мањих монтажних објеката привременог карактера за обављање делатности за које се не издаје грађевинска дозвола у смислу закона којим се уређује изградња објеката.

Ради очувања и одржавања водних тела површинских и подземних вода и заштитних и других водних објеката, спречавања погоршања водног режима, обезбеђења пролаза великих вода и спровођења одбране од поплава, као и заштите животне средине, у свему уважити одредбе члана 133. и 134. Закона о водама. Забрана вршења радњи из члана 133. Закона о водама, може се проширити и изван граница водног земљишта, ако би се тим радњама угрозио водни режим или водни објекти.

Границе и намена водног земљишта не могу се мењати без посебне сагласности ЈВП „Воде Војводине“. Планском и техничком документацијом предвиђена су одговарајућа решења којима ће бити спречено загађење подземних и површинских вода, као и промена постојећег режима воде.

Водећи рачуна о основним принципима заштите вода, на водном земљишту се могу градити следећи садржаји:

1. објекти у функцији водопривреде, одржавања и реконструкције водотока;
2. остали објекти инфраструктуре.

На водном земљишту и водном објекту у јавној својини може се установити право стварне службености за изградњу линијских инфраструктурних објеката, постављање цевовода, подземних и надземних водова, оптичких каблова и других инсталација, колектора, водозавхвата/преграде у кориту водотока, као и право службености пролаза.

Пољопривредно земљиште

Пољопривредно земљиште је једно од најзначајнијих природних ресурса, чија пренамена представља ненадокнадив губитак, па се примењује само у потпуно оправданим случајевима, од ширег друштвеног значаја. Реализација планираних садржаја у овире Просторног плана је управо такав случај, где се један девастирани пашњак претвара у одлагалиште суспендованог материјала, а по завршетку процеса се рекултивише и пренамењује у зелени појас.

Чињеница је, да су планским решењима одређене пашњачке површине бити пренамењене, али то неће имати штетан утицај на околину, шта више, одмуљавање Канала Бегеј пружиће могућност да се наводњавањем обрадивих површина, побољша производна вредност пољопривредног земљишта у окружењу.

Шуме и шумско земљиште

Под шумом, у смислу Закона о шумама, подразумева се простор обрастао шумским дрвећем минималне површине 5 ари, са минималном покривеношћу крунама дрвећа од 30%.

Под шумом се такође сматрају и младе природне и вештачке састојине, као и људским деловањем, или из природних разлога привремено необрасле површине, на којима се очекује да ће се природно или вештачки поново успоставити шума.

Шумама и шумским земљиштем, као добром од општег интереса треба газдовати на начин који ће омогућити да се трајно одржава и унапређује њихова производна способност, биолошка разноврсност, способност обнављања и виталност. Потребно је константно унапређивати њихов потенцијал за ублажавање климатских промена, као и њихову економску, еколошку и социјалну функцију, а да се при томе не причињава штета околним екосистемима.

Шумско земљиште, у складу са Законом о шумама, јесте земљиште на коме се гаји шума, земљиште на коме је због његових природних особина рационалније гајити шуме, као и земљиште на коме се налазе објекти намењени газдовању шумама, дивљачи и остваривању општекорисних функција шума и које не може да се користи у друге сврхе, осим у случајевима и под условима које прописује Закон.

Одговарајући избор станишта за пошумљавање, избор врста дрвећа, као и примена прописане технологије гајења шума, спада у најважније превентивне мере заштите шума и шумског земљишта. Шумским земљиштем у оквиру подручја посебне намене, треба газдовати у складу са мерама заштите биодиверзитета.

Газдовање природним и блиско-природним шумама унутар Просторног плана треба усмерити на очување темељних природних вредности и функционалност еколошке мреже. На шумским стаништима дуж Бегеја треба успоставити појас аутохтоне шумске вегетације, уз очување других, нешумских типова станишта. Планским мерама кроз газдовање шумама, на шумским стаништима повећати површине под аутохтоним врстама. Потребно је планирати одрживо управљање и газдовање шумских станишта, кроз поступну обнову девастираних/разређених природних шума на мањим површинама, уз очување група старих стабала едификаторских врста.

Шумама и шумским земљиштем на основу Закона о шумама, газдоваће се на основу планова газдовања шумама (план развоја шумске области и основа газдовања шумама) и програма газдовања шумама, који међусобно морају бити усаглашени. На шумском земљишту на коме се прогласи општи интерес, промена намене ће се вршити се у складу са Законом о шумама.

Ради очувања шума, осим у случајевима када је Законом о шумама другачије прописано, забрањене су следеће радње:

1. трајно смањивање површина под шумама;
2. пустошење и крчење шума;
3. чиста сеча шума која није планирана као редован вид обнављања шума;
4. сеча која није у складу са плановима газдовања шума;
5. сеча стабала заштићених и строго заштићених врста дрвећа;
6. подбељивање стабала;
7. паша, брст стоке, као и жирење у шуми;
8. сакупљање осталих шумских производа (гљива, плодова, лековитог биља, пужева и др.)
9. сеча семенских састојина и семенских стабала која није предвиђена плановима газдовања шумама;
10. коришћење камена, шљунка, песка, хумуса земље и тресета, осим за изградњу инфраструктурних објеката за газдовање шумама;
11. самоволно заузимање шума, уништавање или оштећивање шумских засада, ознака и граничних знакова, као и изградња објеката који нису у функцији газдовања шумама;
12. одлагање смећа и штетних и опасних материја и отпадака, као и загађивање шума на било који начин;
13. предузимање других радњи којима се слаби приносна снага шуме или угрожава функција шуме.

Промена намене шума и шумског земљишта није дозвољена осим:

1. када је то утврђено планом развоја шумске области;
2. ако то захтева општи интерес утврђен посебним законом или актом Владе;
3. ради изградње објеката за заштиту људи и материјалних добара од елементарних непогода и одбране земље;
4. у поступку комасације и арондације пољопривредног земљишта и шума;
5. ради изградње објеката за коришћење осталих обновљивих извора енергије малих капацитета (мале електране и други сл. објекти у смислу прописа којим се уређује област енергетике) и експлоатације минералних сировина, ако је површина шума и шумског земљишта за ове намене мања од 15 ha.

Промена намене шума у односу на последње три наведене тачке врши се искључиво уз сагласност надлежног Министарства.

Услови и мере заштите шума и шумског земљишта:

1. границе и намена чији је корисник ЈП „Војводинашуме“ Петроварадин, Шумско газдинство „Банат“ Панчево, не могу се мењати без сагласности ЈП „Војводинашуме“ Петроварадин;
2. забрањено је вршити, без одговарајућих дозвола и сагласности, било какве интервенције на земљишту на ком се налази шума;
3. забрањено је одлагање отпада на простору газдинске јединице „Мужљански рит“;
4. није дозвољено планирање ни извођење активности које би имале за последицу крчење шума и уклањање вегетације, осим у случајевима прописаним Законом о шумама;
5. за све друге активности на простору ове газдинске јединице потребно је предвидети неопходна решења у циљу санације могућих штета.

Геолошки ресурси

Геолошка истраживања, експлоатација резерви минералних сировина и ресурса, коришћење и одржавање рударских објеката, вршиће се на начин којим се обезбеђује оптимално геолошко, технички изводљиво и економски исплативо искоришћење лежишта минералних сировина и других геолошких ресурса, безбедност људи, објеката и имовине, а у складу са савременим стручним достигнућима и технологијама, прописима који се односе на ту врсту објеката и радова и прописима којима су утврђени услови у погледу безбедности и здравља на раду, заштите од пожара и експлозије и заштите вода, животне средине и заштите природних и културних добара, биодиверзитета и добара која уживају претходну заштиту.

Одлагање и управљање рударским отпадом вршити на основу дозволе за управљање рударским отпадом коју издаје надлежни покрајински орган, у складу са планом управљања отпадом и другом пратећом документацијом, којом се дефинише врста, начин управљања и извештавања, као и друге обавезе по питању управљања рударским отпадом.

Исплака и флуид из бушотине могу се испуштати у текуће воде и рибњаке тек пошто су погодним уређајима пречишћени у складу са важећим прописима.

Мере заштите животне средине

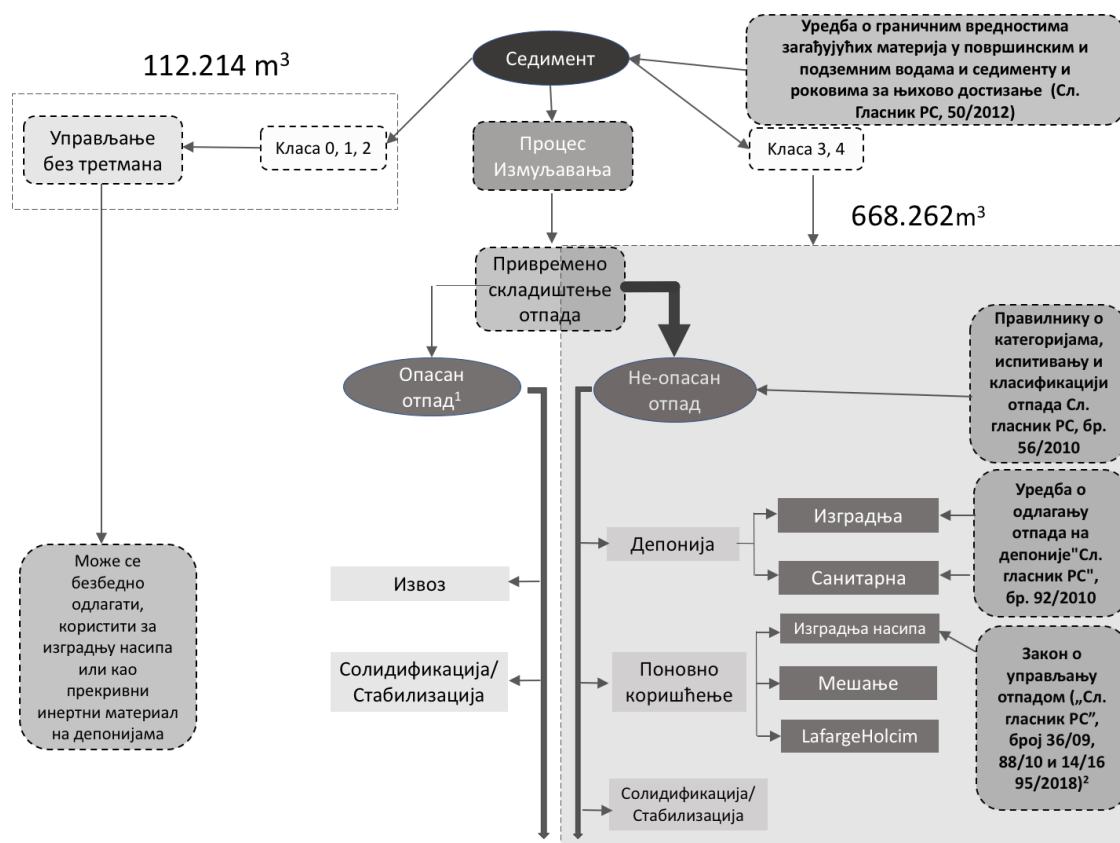
Активности предвиђене Просторним планом имаће дугорочно гледано веома позитивне утицаје на животну средину у планском подручју, као и на природне ресурсе. Ипак, сам процес измуљивања Канала Бегеј подразумева имплементацију великог броја активности које могу имати негативног утицаја на животну средину и медијуме животне средине.

Сходно томе, неопходно је применити адекватне мере заштите како би се минимизирали сви потенцијални негативни утицаји.

У току израде Просторног плана израђен је Генерални пројекат у оквиру које је урађена опциона анализа самог процеса управљања седиментом измуљеним из канала, односно отпадом, с обзиром на чињеницу да у моменту када се седимент екстрахује из канала, он постаје отпад.

На слици 21. приказане су могућности управљања седиментом/отпадом у два случаја:

- седимент је окарактерисан као опасан отпад;
- седимент је окарактерисан као неопасан отпад.

Слика 21. Могућности управљања измуљеним седиментима Канала Бегеј

- 1 Уколико током измуљивања седимента и управљања неопасним отпадом буду идентификоване одређене количине опасног отпада, управљање оваквом врстом отпада биће настављено у складу са законском регулативом – извоз или третман на одговарајући начин.
- 2 Према Члану 5, став 21, поновно искоришћење отпада је свака операција чији је главни резултат употреба отпада у корисне сврхе, када отпад замењује друге материјале које би иначе требало употребити за ту сврху или отпад који се припрема како би испунио ту сврху, у постројењу или шире у привредним делатностима (R листа представља неисцрпну листу операција поновног искоришћења).

R10 Излагање отпада процесима у земљишту који имају корист за пољопривреду или еколошки напредак. Непољопривредне примене које за резултат имају побољшање у еколошком смислу обухватају и коришћење отпада за обнову или оплемењивање пејзажних карактеристика простора, као и покривач на депонијама.

Извор: Упутство за одређивање ознака поступака поновног искоришћења (R) и депоновање отпада (D). Београд. Децембар 2010. Агенција за заштиту животне средине.

На основу Закона о управљању отпадом и Правилника о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник РС“, бр. 56/10 и 93/19) планирана је поступак категоризације и класификације отпада, те да се на основу тих анализа даље поступати са отпадом, као што је приказано на слици 21.

Приликом транспорта отпада потребно је, уколико се покаже да отпад има карактеристике **опасног отпада**, користити класификацију у складу са прописима о превозу опасних терета (UN-RTDG, ADR)³.

3 UN-RTDG (Препоруке UN за превоз опасних терета) представљају регулаторни модел којег је припремило експертско тело Економског и социјалног савета UN (ECOSOC). Основу представља „Наранџаста књига“ која садржи листу опасних терета (класификованих у 9 класа опасности и идентификованих четвороцифреним UN бројем). Наранџаста књига допуњена је „Приручником за испитивање и критеријуме“ (UN-T&C), који садржи методе испитивања за класификацију супстанци и смеша које нису поименице наведене. UN-RTDG се спроводи у Европи у области друмског саобраћаја кроз ADR споразум, за железнички кроз RDI, за унутрашњи водни саобраћај преко ADR, за ваздушни саобраћај преко IATA уредбе о опасним теретима (DGR), и за поморски саобраћај преко IMO међународног кодекса за опасне робе.

Приликом транспорта, потребно је поштовати и Правилник о обрасцу документа о кретању опасног отпада и упутству за његово попуњавање и друга законска и подзаконска акта. Класификација опасног отпада, као и уређивање превоза опасних терета (UN-RTDG, ADR) у основи је подударна са прописима о хемикалијама. Међутим, главни фокус АДР је на ризицима који се могу јавити у превозу (и краткотрајном складиштењу), док је фокус прописа о отпаду на заштити здравља људи и животне средине, укључујући и дугорочну перспективу.

Пре извођења радова на измуљењу, привредни субјект који ће вршити манипулацију отпадом, потребно је да исходује дозволу за управљање опасним отпадом, у складу са чланом 59. Закона о управљању отпадом, од стране надлежног органа, који је надлежан и за издавање грађевинске дозволе за исто постројење.

Произвођач, власник или други држалац отпада у обавези је да води дневну евиденцију о отпаду и да подноси редовне годишње извештаје Агенцији за заштиту животне средине. Правна лица, односно предузетници који учествују у промету отпадом у обавези су да Агенцији достављају податке о врсти и количини отпада, укључујући и секундарне сировине које се стављају на тржиште, на прописан начин.

У складу са чланом 45. Закона о управљању отпадом, сваки превоз отпада (осим отпада из домаћинства) мора да буде праћен документом о кретању отпада (који садржи податке о количини и врсти отпада који се превози). Произвођач, власник или други држалац отпада класификује отпад пре почетка његовог кретања. Превозник мора да има дозволу за превоз отпада у складу са чланом 59. Закона о управљању отпадом.

Осим тога, у складу са чланом 35. Закона о управљању отпадом, транспорт отпада врши се не само у складу са дозволом за превоз отпада (издате у складу са чланом 59. Закона о управљању отпадом), већ и у складу са релевантним прописима за превоз опасних терета (ADR/RID/ADN итд.). Споразум ADR ⁴ је у Србији имплементиран Законом о превозу опасног терета („Службени гласник РС“, бр. 104/2016 83/2018 (чл. 26-28. и 31. нису у пречишћеном тексту) 95/2018 - други закон и 10/2019 - други закон.).

У складу са ADR, постоји подељена одговорност пошиљалаца (компаније или лица које врши превоз у своје име или у име и за рачун трећих лица), пакера (компаније или лица које врши паковање и обележавање опасног терета), пунилаца (лица које пуни опасни терет у мобилни танк или контејнер), утоваривача (лица које опасни терет утовара у превозно средство), возача или превозника (лица или компаније која пружа услуге превоза). Компанија која пружа услуге превоза опасних терета мора да именује одговорно лице у складу са законом у примени.

Квалификовано лице одговорно за превоз отпада може да делује у складу са оба прописа. Одговорно лице у обавези је да исправно класификује отпад у складу са Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада. Ако је за правилну класификацију потребно извршити испитивање, отпад се шаље на анализу овлашћеној институцији у складу са Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада.

Када су доступне непотпуне информације, а испитивање отпада није опција, отпад се мора класификовати по принципу најгорег могућег сценарија, што значи да се отпад класификује у сродну ставку али као опасни отпад (све док се анализом или другим податком не докаже да отпад не показује опасне особине). У случају опасног терета, и у складу са ADR, бира се одговарајући UN број (Анекс А ADR), а отпад се мора упакovati у амбалажу испитану према UN стандардима, и обележити у складу са Анексом А ADR споразума (или на други прикладан начин у складу са специјалним одредбама). Како се АДР ажурира сваке две године, одговорно лице је у обавези да прати промене прописа. Надлежни орган за прописе о превозу опасних терета је Министарство саобраћаја, грађевинарства и инфраструктуре.

Уколико се покаже да је отпад по карактеру неопасан, предвиђено је да се он одлаже на планирану депонију, на делу парцеле бр.2058/1 у КО Зрењанин 3, или да се део материјала одвози на поновно коришћење као што је приказано на слици 25. Такође, као потенцијални терман предвиђен је процес солидификације и стабилизације муља/отпада на локалитету планиране депоније, или третман контаминираног седимента мешањем, у циљу минимизовања излучивања тешких метала у околину.

⁴ Европски споразум о међународном друмском превозу опасне робе (ADR) од 30. септембар 1957. године („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори“, бр. 59/72 и 8/77, „Службени гласник РС - Међународни уговори“, бр. 2/10 и 14/13).

Циљ солидификације је да се отпад конвертује у облик у коме се његови конституенти имобилишу, тако да не могу бити излучени у околину. Солидификацијом се мењају физичке карактеристике отпада, као што је повећање притисне чврстоће, смањење хидрауличке кондуктивности и физичка инкапсулација опасних материја.

Кроз израду идејног пројекта ће се утврдити оптималан начин крајње доспозиције насталог отпада, а у складу са законском регулативом.

Остале мере заштите животне средине

Одрживо просторно планирање подразумева, између осталог и заштиту, уређење и унапређење животне средине која подразумева примену мера и активности чијом реализацијом ће се зауставити и спречити негативни утицаји на животну средину које могу имати поједини оператери и активности.

Мере заштите ваздуха

Заштита ваздуха ће се обезбедити кроз примену следећих мера:

- поштовати Закон о заштити ваздуха и пратећа подзаконска акта;
- спроводити одговарајуће мере заштите, односно инсталирати опрему и извести одговарајућа техничка и технолошка решења, којима се обезбеђује да емисија загађујућих материја у ваздуху задовољава прописане граничне вредности;
- у случају прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, обавезно је предузимање техничко-технолошких мера или обустављање технолошког процеса, како би се концентрације загађујућих материја свеле на ниво прописаних вредности;
- уколико дође до квара уређаја којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите, или до поремећаја технолошког процеса, услед чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, носилац пројекта је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији, односно обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року;
- вршење сталног и/или повремених мерења/узимања узорака на фиксним локацијама и повремених мерења на мерним местима која нису обухваћена мрежом мониторинга квалитета ваздуха;
- дефинисање и других мера заштите квалитета ваздуха кроз поступак процене утицаја на животну средину.

Мере заштите вода

У циљу заштите вода (површинских и подземних) успостављају се следеће мере заштите:

- забрањено је испуштање отпадних вода у површинске и подземне воде, које прелазе граничне вредности емисије-квалитет пречишћеног ефлуента мора задовољавати прописане критеријуме за упуштање у канализациони систем насеља односно крајњи реципијент;
- обавезно очување квалитета површинских и подземних вода у складу са захтеваном класом;
- приликом израде пројектно техничке документације и пре непосредне реализације пројекта обавезна је израда студије о процени утицаја на животну средину за планиране радове;
- забрана трајног депоновања отпада, осим на локацији простора за одлагање неопасног отпада - отпадног седимента, на локалитету у КО Зрењанин, на целом подручју обухвата Просторног плана;
- успоставити програм мониторинга површинских вода, земљишта и седимента пре, током извођења радова на измуљавану и након завршетка радова, као и постављање пијезометара на локацији комплекса за одлагање неопасног измуљеног седимента у циљу праћења квалитета подземних вода;
- успоставити мониторинг процедурних вода на комплексу депоније.

Мере заштите земљишта

Заштита земљишта најуже је повезана са заштитом ваздуха и воде, јер се многи од загађивача преко падавина, нагиба и пукотина у тлу и сл. преносе из вода у земљиште.

Посебни услови и мере у функцији заштите земљишта у фази радова на измуљењу су:

- применити биоразградиве материјале у зимском периоду за одржавање паркинга, улица и манипулативних платоа у комплексу депоније за одлагање неопасног отпада;

- примењивати мере којима се спречава расипање и развејавање прашкастих материја и отпада по околини, приликом манипулисања или привременог чувања. У случају изливања опасних материја (гориво, машинско уље и сл.), загађени слој земљишта мора се отклонити и исти ставити у амбалажу која се може празнити само на, за ту сврху, предвиђеној локацији. На месту акцидента нанети нови, незагађени слој земљишта.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

Након завршетка радова, земљиште на месту комплекса је потребно санирати и извршити ремедијацију земљишта. Том приликом потребно је и успоставити мониторинг квалитета земљишта и подземних вода како би се могла дефинисати даља намена предметног земљишта.

Мере заштите од буке

Посебни услови и мере заштите од буке током извођења радова и у функцији истих су:

- пројектовати и извести одговарајућу звучну заштиту, којом се обезбеђује да бука, која се емитује при прописаним условима коришћења и одржавања уређаја и опреме, не прелази прописане граничне вредности;
- након почетка радова или при пробном раду извршити контролно мерење нивоа буке на граници комплекса депоније на којој ће се вршити одлагање и/или солидификација муља и извршити оцену ефикасности примењених мера заштите, при чему се узима као меродаван критеријум за ноћ, будући да емитована бука не зависи од доба дана, већ од режима рада погона.

Приликом израде студије процене утицаја на животну средину пројектно техничке документације, потребно је утврдити детаљније мере заштите за саму технологију процеса и мерна места за повремена мерења нивоа буке у фази извођења радова.

Такође, потребно је применити и адекватне мере заштите при извођењу радова на изградњи бициклистичке стазе.

Мере заштите при управљању отпадом

Сваки генератор отпада је обавезан да изврши карактеризацију и категоризацију отпада код надлежних организација и да се у зависности од његове природе са њим поступа у складу са законским прописима.

Обавеза генератора отпада је да, у складу са Законом о управљању отпадом и осталим законским и подзаконским актима, који непосредно регулишу ову област: обезбеди потребан простор за одлагање отпада, обезбеди потребне услове и опрему за сакупљање, разврставање и привремено чување различитих отпадних материја, а да секундарне сировине, опасан и други отпад, предаје субјекту који има одговарајућу дозволу за управљање отпадом (складиштење, одлагање, третман и сл.).

Посебне мере и услови су:

- комунални отпад који настаје на локацији планиране депоније и дуж бициклистичке стазе потребно је сакупљати и обезбедити његову редовну евакуацију на локацију која је утврђена од стране комуналне службе;
- привремено складиштење евентуално присутног опасног отпада вршити у складу са Законом о управљању отпадом. Отпад мора да буде прописно обележен и привремено складиштен на прописан начин до његовог коначног збрињавања;
- разношење чврстог отпада спречити његовим систематским прикупљањем и депоновањем на за то уређеним локацијама;
- примењивати опште и посебне санитарне мере предвиђене законом и другим прописима којима се уређују послови санитарног надзора.

Приликом транспорта, потребно је поштовати и Правилник о обрасцу Документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за њихово попуњавање („Службени гласник РС“, број 17/17), Правилником о обрасцу Документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање („Службени гласник РС“, број 114/13), у зависности од тога шта покажу анализе према Правилнику о категоријама, испитивању и класификацији отпада.

Преузимање опасног отпада од произвођача или власника отпада подразумева његово сакупљање и паковање у одговарајућу амбалажу којом би се спречило цурење или расипање отпада и његов транспорт до примаоца отпада, Сакупљање опасног отпада врши овлаштени оператер који има дозволу за сакупљање опасног отпада издату од надлежног органа.

Транспорт опасног отпада јесте превоз отпада ван постројења који обухвата утовар, превоз (као и претовар) и истовар отпада, и овим се може бавити само лице које има дозволу за транспорт опасног отпада издату од надлежног органа. Отпад се транспортује у затвореном возилу, контејнеру или на други одговарајући начин како би се спречило расипање или испадање отпада приликом транспорта, утовара или истовара и како би се спречило загађење ваздуха, воде, земљишта и животне средине.

Транспорт опасног отпада може се вршити само АDR опремљеним возилима и сертификованим возилима (цистерна) којим управљају возачи са сертификатом о стручној оспособљености за транспорт опасног терета - АDR. Кретање опасног отпада увек прати Документ о кретању отпада који попуњава произвођач, односно власник и свако ко преузима опасан отпад.

Произвођач, односно власник опасног отпада дужан је да трајно чува копију документа којим се потврђује да је кретање отпада завршено и који садржи потпис и печат примаоца отпада. Према закону о управљању отпадом, опасан отпад не може преузети на управљање лице које нема одговарајућу дозволу.

3.3. МЕРЕ ЗАШТИТЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

3.3.1. Заштита археолошких локалитета

На посматраном подручју, у оквиру границе обухвата Просторног плана евидентирана су два археолошка локалитета, на чијем подручју (наведеним парцелама) се условљавају сви будући грађевински захвати и земљани радови обавезом инвеститора да обезбеди стручни надзор и заштита археолошка истраживања, а у зависности од значаја налазишта и систематска ископавања.

3.3.2. Заштита добра под претходном заштитом

За сва евидентирана добра под претходном заштитом, примењују се одредбе Закона о културним добрима. Власници и корисници ових објеката обавезни су да пре предузимања било каквих радова прибаве услове од Завода за заштиту споменика културе Зрењанин, на основу којих се израђује пројектна документација неопходна за радове, као и сагласност на пројектну документацију.

Према Закону о културним добрима, добра под претходном заштитом имају исти третман као непокретна културна добра и за њих важе исте мере техничке заштите:

- очување оригиналног хоризонталног и вертикалног габарита, примењених материјала, конструктивног склопа;
- очување основних вредности функционалног склопа и ентеријера (декоративног молераја и сл.);
- очување или рестаурација изворног изгледа, стилских карактеристика, декоративних елемената и аутентичног колорита објекта;
- на овим објектима се не дозвољава надоградња, али је дозвољено осавремењавање објекта у циљу бољег коришћења, што подразумева следеће интервенције које се морају извести уз услове и под надзором надлежне установе заштите:
 - (а) увођење савремених инсталација, под условом да се не нарушавају ентеријерске вредности објекта;

- (б) уређење поткровља могуће је решити само у постојећем габариту крова са приступом из постојећег степенишног простора или неке друге просторије на више етаже, али само у случају да се тиме не нарушавају изворно функционална решења објеката. Осветљење остварити путем кровних прозора орјентисаних према дворишном простору. Уређење подрума могуће је остварити са приступом из постојећег степенишног простора. Извршити претходна испитивања тла и носеће конструкције објекта;
- остали објекти на парцели не подлежу режиму главног објекта, решавају се у складу са валоризацијом, али тако да не угрозе главни објекат. Накнадно дограђени неестетски делови грађевине и неадекватни помоћни објекти са парцеле и из окружења се уклањају. Дворишни простор у свему ускладити са главним објектом;
 - све наведене интервенције се могу изводити искључиво према условима надлежне установе заштите споменика културе.

За хидротехничке комплексе „Клек“ и „Српски Итебеј“ постоје мере техничке заштите, издате од стране Завода за заштиту споменика културе Зрењанин, за израду идејних пројеката за радове на текућем одржавању – санацији, који се могу предузети на основу следећих услова:

- израдити пројектну документацију којом ће бити предвиђена санација свих оштећења објеката хидротехничког комплекса (бродске преводнице и уставе, као и функционални/пратећи објекти – техничке зграде, магацини са радионицама, стамбени објекти за раднике);
- утврдити сва оштећења и где је то могуће утврдити и узроке њиховог настанка;
- пројектном документацијом обухватити санацију објеката и њихово враћење у функционално стање;
- спољашњи изглед објеката комплекса не сме се нарушавати било каквим изменама;
- постојећа форма и ликовност се задржавају.

3.4. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ

Адекватна имплементација планских решења у области заштите животне средине, пре свега, препоруке и обавеза израде студија процена утицаја пројеката на животну средину, студија утицаја на здравље људи и др. и стратешких процена планова на животну средину, као и успостављање мониторинга параметара животне средине и инспекцијски надзор имају важну улогу у очувању квалитета живота и здравља људи на подручју Просторног плана.

Одрживо управљање животном средином је кључни фактор у сузбијању бројних болести чији су директни изазивачи фактори животне средине, пре свега антропогени утицаји и њихово синергијско дејство са природним, као и њихови међусобни утицаји.

Утицаји животне средине на здравље људи су велики и представљају последичну реакцију те је становништво у обухвату Просторног плана свакодневно изложено низу физичких, хемијских и биолошких агенаса, природног и антропогеног порекла.

У Републици Србији, заштита здравља дефинише се са пет нивоа мера и активности усмерених на: унапређење и очување здравља, спречавање и сузбијање обољења, рано откривање болести, благовремено лечење и рехабилитацију.

Јавно здравље подстиче одговорност државе и друштва у обезбеђењу добробити за све грађане путем унапређења здравља и очувања здраве животне средине.

Здравствена заштита је организована и свеобухватна делатност друштва са основним циљем да се оствари највиши могући ниво очувања здравља грађана и породице. Здравствена заштита је све оно што једна држава или друштво (заједница) у целини, као и здравствена служба посебно, чине да заштите и побољшају здравље становништва. То могу бити разноврсне активности и мере на различитим нивоима.

Мере заштите живота и здравља људи могу се поделити у неколико кључних области дејства, према доминантном утицају у складу са законском регулативом из појединих области:

- обезбеђење околине неопходне за здрав живот становништва, посебно деце, кроз заштиту и очување квалитета животне средине;
- елиминисање загађења ваздуха које настаје као продукт сагоревања чврстих горива и услед егзистенције постојећих привредних комплекса у обухвату Просторног плана и контактної зони, које може бити у вези са многим обољењима;
- благовремено упозоравање и превенција од штетних ефеката дејства хемикалија које представљају потенцијални ризик за здравље људи;

- заштита здравља људи од електромагнетног зрачења;
- заштита живота и здравља људи у ванредним ситуацијама планирањем превенције и адекватним реаговањем на насталу ситуацију, чиме би се смртност и болести од последица ванредних ситуација, несрећа и избијања епидемија који су повезани са факторима ризика животне средине значајно смањили;
- заштита живота и здравља људи од последица климатских промена као глобалне опасности по здравље људи, које изазивају оштећења озонског омотача, губљење биодиверзитета и др.

Стратегија управљања ризиком у циљу смањења изложености негативним ефектима на људско здравље у току санације седимента подразумева административну контролу, техничке мере и мере личне заштите.

Административна контрола и техничке мере: спроводи се у складу са српским законодавством (Закон о безбедности и здрављу на раду, „Службени гласник РС“, бр. 101/05, 31/15 и 113/17 и др.закон, Уредба о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима, „Службени гласник РС“, бр. 14/09, 95/2010 и 98/18 и сви остали релевантни национални здравствени и безбедносни прописи) и законодавством ЕУ (Директиве 92/57/ЕЕС и 89/391/ЕЕС).

Мере за безбедност и заштиту здравља на градилишту, према Уредби сврстане су у две групе (Прилог 4. Уредбе):

- а. Општи захтеви за безбедан и здрав рад на градилиштима (Опште мере) и
- б. Специфични захтеви за радна места на градилиштима (Посебне мере).

Све мере морају бити предвиђене и дефинисане Планом превентивних мера који израђује Координатор за безбедност и здравље на раду за пројектовање (оне мере које се морају предвидети у фази пројектовања) и Координатор за безбедност и здравље на раду за извођење, уколико их није израдио послодавац (оне мере које су оперативног карактера, односно које се односе на сам рад и технолошки поступак рада – грађења; дакле, уређење градилишта и специфичне мере за безбедан и здрав рад на градилишту). У случају било каквих измена у условима рада, које могу утицати на безбедност, па самим тим и на мере за безбедност, те промене се морају унети и у План превентивних мера, односно, морају се изменити или допунити и превентивне мере.

План превентивних мера треба да садржи све податке који утичу на безбедност и здравље радника који обављају грађевинске радове, опште и специфичне мере за безбедан рад, а специфичне мере су, за грађевинске радове, дате у посебним правилницима, на које се позива Закон о безбедности и здрављу на раду. То су: Правилник о заштити на раду при извођењу грађевинских радова, „Службени гласник РС“, број 53/97, Правилник о садржају елабората о уређењу градилишта, „Службени гласник РС“, бр. 121/12 и 102/15 и други правилници који дефинишу правила струке у одређеним ситуацијама, па самим тим и превентивне мере.

Мере личне заштите: Правилником о превентивним мерама за безбедан и здрав при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду, „Службени гласник РС“, бр. 92/08 и 101/18, прописани су минимални захтеви које је послодавац дужан да испуни у обезбеђивању примене превентивних мера при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду. Средства и опрема за личну заштиту на раду јесу сва средства и опрема које запослени носи, држи или на било који други начин користи на раду, са циљем да га заштити од једне или више истовремено насталих опасности и/или штетности, односно да отклони или смањи ризик од настанка повреда и оштећења здравља. Свакако, специфични планови заштите здравља и безбедности за дати локалитет (са историјским загађењем и акумулираним опасним материјама) треба да обезбеде заштиту радника од негативних ефеката по здравље у току измуљивања, ремедијације и одлагања седимента. Људски ресурси ангажовани у датим активностима могу преко воде, седимента и ваздуха бити изложени хазардним супстанцама (хемијски и биолошки агенси). Опрема за личну заштиту подразумева употребу партикуларних маски-респиратора и хируршких маски, рукавица, заштитних одела и потребно је да буде коришћена поред спроведених административних и техничких мера. Опрема која се користи мора одговарати стандардима, правилно се користи а пре употребе потребна је едукација за њену примену (заштитна одећа може довести до тзв. топлотног стреса). Исто непожељан је било какав физички контакт са загађеним седиментом и водом у којој се седимент налази.

3.5. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ТЕХНИЧКО ТЕХНОЛОШКИХ НЕСРЕЋА, ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И ОДБРАНА

Мере заштите од **земљотреса** су правилан избор локације за градњу објеката, примена одговарајућег грађевинског материјала, начин изградње, спратност објеката и др., као и строго поштовање и примена важећих грађевинско техничких прописа за изградњу објеката на сеизмичком подручју. Такође, мере заштите од земљотреса обезбеђују се и поштовањем регулационих и грађевинских линија, односно прописаном минималном ширином саобраћајних коридора и минималном међусобном удаљеношћу објеката, како би се обезбедили слободни пролази у случају зарушавања. Применом принципа асеизмичког пројектовања објеката, односно применом сигурносних стандарда и техничких прописа о градњи на сеизмичким подручјима, обезбеђује се одговарајући степен заштите људи, минимална оштећења грађевинских конструкција и континуитет у раду објеката од виталног значаја у периоду након земљотреса.

Заштита објеката од **атмосферског пражњења** обезбедиће се извођењем громобранске инсталације, у складу са одговарајућом законском регулативом.

Заштита од **града** се обезбеђује лансирним станицама, са којих се током сезоне одбране од града испуштају противградне ракете. Организована одбрана од града, нарочито током лета, значајна је за заштиту пољопривредних култура које су у том периоду и најосетљивије. Изградња нових објеката на одстојању мањем од 500 m од лансирних станица система одбране од града могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења РХМЗС.

Слика 22. Локације лансирних (противградних) станица

Основне мере заштите од **олујног ветра** су дендролошке мере. Смањење ризика и штете од јаких ветрова остварује се подизањем ветрозаштитног зеленила одговарајуће ширине уз саобраћајнице, канале и као заштита пољопривредног земљишта.

Мере заштите од **пожара** обухватају урбанистичке и грађевинско-техничке мере заштите. Урбанистичке мере заштите се односе на планирање простора у насељу кроз урбанистичке показатеље (намена површина, индекс заузетости парцеле) и правила изградње (регулациона линија, грађевинска линија, висина објекта, удаљеност објекта од суседних, ширина саобраћајница, паркиралишта и др.). Грађевинско-техничке мере заштите се односе на стриктну примену прописа о изградњи објеката, електроенергетских и гасних постројења, саобраћајне инфраструктуре, мреже противпожарних хидраната и др.

Заштита пољопривредног земљишта од пожара врши се применом мера заштите које прописују општине, у складу са Законом о пољопривредном земљишту. Како би се умањео ризик од појаве пожара предвиђено је да се шумске састојине уреде тако да се створе услови за ефикасну просторну заштиту, а посебним мерама да се заштити и пољопривредно земљиште.

За простор који је предмет израде Просторног плана подручја посебне намене, **нема посебних услова и захтева** за прилагођавање потребама одбране земље коју прописује надлежни орган.

У случају евентуалних акцидентних ситуација (ратних разарања) евакуација људи, обезбедиће се у оквиру објекта, изградњом ојачане плоче изнад подрумских просторија која може да издржи урушавање објекта, или ће се тој сврси прилагодити постојећи и нови инфраструктурни објекти погодни за заштиту и склањање.

3.6. НАЧИН НА КОЈИ СУ ВРЕДНОВАНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ УТИЦАЈА

У Прилогу I Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинисани су критеријуми за одређивање могућих карактеристика значајних утицаја.

Критеријуми се односе, са једне стране на процену планских решења са аспекта значаја плана за заштиту животне средине и начина на који су проблеми заштите животне средине превазиђени са становишта могућих утицаја на чиниоце животне средине, а са друге стране критеријуми се односе на вредновање карактеристика тих утицаја (вероватноћа, интензитет, временска и просторна димензија итд.).

У поступку анализе утицаја планских решења у складу са Законом анализирале су карактеристике утицаја према следећим критеријумима приказаним у табели 11, 12 и 13:

Табела 11. Вероватноћа настанка утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	И	утицај извесан
више од 50%	В	утицај вероватан
мање од 50%	М	утицај могућ

Вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности такође представља важан критеријум за доношење одлука у току израде Просторног плана. Вероватноћа утицаја може бити од потпуно извесне (100%), до ситуације у којој је утицај готово немогућ.

Ова чињеница је посебно важна јер тако одређено планско решење које генерално има изразито јак нпр. негативан утицај, у конкретном случају може бити потпуно невероватно, па се самим тим његов утицај не може окарактерисати као стратешки значајан.

Табела 12. Интензитет и значај утицаја

Величина утицаја	Ознака	Опис
Критичан	- 3	Јак негативан утицај
Већи	- 2	Већи негативан утицај
Мањи	-1	Мањи негативни утицај
Нема или нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података или није примењиво
Позитиван	+1	Мањи позитивни утицај
Повољан	+2	Већи позитиван утицај
Врло повољан	+3	Јак позитиван утицај

Табела 13. Просторне размере утицаја

Размере утицаја	Ознака	Опис
Могућ утицај ван граница државе	ТГ	Трансгранични
Могућ утицај на националном нивоу	Н	Државни
Могућ утицај на регионалном нивоу	Р	Регионални
Могућ утицај на нивоу општине	О	Општински
Могућ утицај у некој зони, делу општине	Л	Локални

4) Сложеност /реверзибилност

- Реверзибилан - повратан процес (**Р**) - ефекти утицаја у окружењу се могу ануирати сукцесивним процесом;
- Иреверзибилан - неповратан утицај (**И**) - штете су толико велике да се првобитно стање не може вратити.

5) Временска димензија

Према времену трајања утицаји се могу поделити на:

- **Привремен (П)** - утицај траје краћи временски период;
- **Повремен (ПО)** - утицај се повремено јавља и кратко траје;
- **Трајан (Т)** - последице утицаја су трајног карактера.

6) Број изложених становника

7) Прекогранична природа утицаја.

Утицаји планираних активности у обухвату Просторног плану, немају прекограничне утицаје.

Вредновања карактеристика утицаја извршено је према критеријумима дефинисаним Законом о стратешкој процени утицаја а на основу презентованих матрица (табела 14).

Табела 14. Карактеристике утицаја у фази измуљивања Канала и других објеката и активности који су саставни део планских решења

Врста утицаја	Вероватноћа	Интензитет и значај	Просторне разmere	Сложеност/реверзибилност	Временска димензија	Број изложених људи
Загађење ваздуха	М	-2	Л	Р	П	≥100
Загађење површинских и подземних вода	М	-2	Р	Р	П	≥10000
Девастација и загађење земљишта	М	-2	Л	Р	Т	≥100
Девастација станишта и биљног покривача	И	-3	Л	Р	П	-
Угрожавање фауне	М	-1	Л	Р	ПО	-
Угрожавање природних добара	М	-2	Л	Р	ПО	-
Угрожавање културних добара	М	0	-	-	-	-
Нарушавање предеоних вредности	М	-1	Л	И	Т	-
Угрожавање здравља и безбедности људи	М	-1	Л	Р	ПО	≥10000

Табела 15. Карактеристике утицаја у фази Плана након завршетка радова на измуљивања Канала и у фази експлоатације других објеката и активности који су саставни део планских решења

Врста утицаја	Вероватноћа	Интензитет и значај	Просторне разmere	Сложеност/реверзибилност	Временска димензија	Број изложених људи
Загађење ваздуха	М	-1	Л	Р	П	≥100
Загађење површинских и подземних вода	М	0	Л	Р	П	-
Девастација и загађење земљишта	М	0	Л	Р	П	-
Девастација станишта и биљног покривача	-	0	-	-	-	-
Угрожавање фауне	-	0	-	-	-	-
Угрожавање природних добара	-	0	-	-	-	-
Угрожавање културних добара	-	0	-	-	-	-
Нарушавање предеоних вредности	М	-1	Л	И	Т	-
Угрожавање здравља и безбедности људи	-	0	-	-	-	-

3.7. ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА, КУМУЛАТИВНА И СИНЕРГЕТСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА ПЛАНА

У складу са Законом о стратешкој процени утицаја (члан 15.), стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергетских ефеката.

Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих планираних активности на планском подручју.

Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат.

Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

Имајући у виду да опште дефинисана планска решења обухватају и посебна планска решења, а са аспекта заштите животне средине односно циљева СПУ, нема суштинске разлике у вредновању посебних циљева у односу на посебне циљеве СПУ који се свакако свде на правила уређења и коришћења простора.

У табели 16 приказана су због поједностављености поступка, области планских активности и посебна планска решења, а након тога су у вредновањима оцењене само области планских активности.

Табела 16. Планска решења у Нацрту плана обухваћена проценом утицаја

Бр.	ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ ПО ОБЛАСТИМА
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, подземних вода)	
1.	Успостављање катастра загађивача на територији у обухвату Просторног плана, као дела интегралног катастра загађивача општине Зрењанин и Житиште и Републике Србије
2.	Успостављање континуираног мониторинга квалитета ваздуха, подземних и површинских вода, земљишта и буке на подручју обухвата Просторног плана у фазама измуљивања Бегеја
3.	Употреба БАТ технологија при избору технолошког поступка ремедијације канала и третмана отпада
4.	Формирање заштитних појасева зеленила на простору планиране депоније, и у заштићеним подручјима и дуж еколошких коридора односно њихових заштитних зона у складу са условима за заштиту природе, и израда пројекта санације и ремедијације земљишта на којем је комплекс-депонија за прераду муља
Заштита природних вредности	
5.	Заштита станишта строго заштићених врста спровођењем забране коришћења, уништавања и предузимања свих активности којима се могу угрозити дивље врсте и њихова станишта, као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама
6.	Заштита еколошких коридора у складу са условима и мерама Покрајинског завода за заштиту природе.
7.	Спречавање фрагментације станишта, а за уништени део станишта прописују се компензацијске мере на основу Закона о заштити природе, а у складу са решењем које доноси надлежно Министарство на предлог Покрајинског завода за заштиту природе
Заштита животне средине и здравља становништва	
8.	Ескавација (ископавање) муља из канала, транспорт до депоније уз примену мера заштите животне средине и принципа безбедности и здравља на раду током вршења радова
9.	Санација и рекултувација простора на којем се врши прерада муља/отпада и депонија
10.	Успостављање мониторинга параметара животне средине на подручју посебне намене Просторног плана како током извођења радова тако и након завршетка извођења радова
Управљање отпадом	
11.	Поступање са отпадним муљем у складу са претходно извршеном категоризацијом и класификацијом отпада
12.	Приликом транспорта отпада потребно је, уколико се покаже да отпад има карактеристике опасног отпада, користити класификацију у складу са прописима о превозу опасних терета (UN-RTDG, ADR)
Унапређење водне инфраструктуре	
13.	Обезбедити одговарајуће услове за ревитализацију и даље одржавање оптималног водног режима у заштићеном подручју, а у смислу комуналне опремљености простора обезбедити квалитетно водоснабдевање и уређење и обезбеђење водних ресурса од даљег загађивања и расипања

Бр.	ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ ПО ОБЛАСТИМА
14.	Снабдевања водом у границама обухвата Просторног плана, засновано је на захватању воде за пиће из водовода/бунара
15.	Чишћење корита Канала Бегеј на деоници од граница са Румунијом до Хидрочвора Клек од седимента и одлагање седиментног материјала на безбедан начин по околину.
16.	Реконструкција водних објеката на Каналу
17.	Канал је обрастао трском и пре почетка радова на рефулисању се врши сечење и уклањање трске.
Унапређење остале инфраструктуре	
18.	Прилагођавање остале инфраструктуре обезбеђењу пловности канала
19.	Изградња остале неопходне инфраструктуре у функцији ревитализације канала, депоновања и третман седиментног материјала, одвијање бицикличког саобраћаја и унапређења туристичке понуде
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	
20.	Обезбеђење пловности Канала Бегеј чиме ће се омогућити пловидба у туристичке и привредне сврхе
21.	Изградња двонаменаске и бицикличког стазе и повезивањем са Реп.Румунијом, омогућавање бицикличког саобраћаја
22.	Изградња граничног прелаза у сврху одвијања пловидбе и бицикличког саобраћаја
23.	За потребе несметаног транспорта седиментног материјала до Комплекса за третман (Целина 2) изградиће се следећи инфраструктурни објекти и то: приступне саобраћајнице у Целини 2,
24.	Изградња интерних саобраћајница у оквиру Целине 2 са циљем повезивања свих инфраструктурних елемената за третман седиментног материјала и пратећу инфраструктуру у оквиру Комплекса за третман седимента
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	
25.	Примена мера заштите у складу са мерама заштите од ванредних ситуација

Изградња школа, или других објеката јавне намене нема суштинског значаја са аспекта заштите животне средине који би се за овакав тип плана требао посебно вредновати кроз циљеве СПУ овако специфичног подручја, као и мрежа јавних служби.

Кумулативни и синергетски ефекти

У складу са Законом о стратешкој процени утицаја (члан 15.), стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергетских ефеката.

Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих планираних активности на подручју Плана. Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат.

Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

У Табели 18 на основу вредновања дефинисаног у Табели 17 извршена је анализа кумулативних и синергетских утицаја планских решења.

Табела 17. Вредновање карактеристика утицаја планских решења

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Природа утицаја	Интензитет активности у простору	Временска димензија	Просторна димензија
Позитиван (+) Негативан (-) Неутралан (Н)	Известан (И) Могућ (М) Није могућ(НМ)	Кумулативан (К) Кумулативан синергетски (КС) Синергетски (СИ) Појединачан-спорадичан (ПС)	Јак позитиван (ЈП) Позитиван (П) Мањи негативан (МН) Негативан (НГ)	Краткорочан (Кр) Средњорочан (Ср) Дугорочан (Др)	Локални (Л) Регионални(Рег) Национални (Нац)

Табела 18. Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката

Циљеви стратешке процене

- А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса током радова на измуљивању Канала и изградњи и опремању бициклическе стазе;
Б. Безбедно управљање отпадом из Канала уз примену посебних мера заштите;
В. Перманентно вршење мониторинга подземних вода и земљишта на локалитету депоније у КО Зрењанин
Г. Перманентно вршење мониторинга квалитета седимента током радова на измуљивању а потом и узорковање и вршење категоризације и карактеризације отпада, пре третмана и коначне диспозиције отпадног материјала;
Д. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Области планских решења	Циљеви стратешке процене														
	А			Б			В			Г			Д		
Заштита природних ресурса	+	И	КС	+	И	КС	+	И	СИ	+	И	СИ	+	И	СИ
Заштита природних вредности	ЈП	Др	Н	ЈП	Др	Р	ЈП	Др	Н	ЈП	Др	Р	ЈП	Др	Р
	+	И	КС	+	И	КС	+	И	КС	+	И	КС	+	И	КС
	П	Ср	Р	П	Ср	Р	ЈП	Др	Р	П	Ср	Р	ЈП	Др	Р
Заштита животне средине и здравља становништва	+	И	КС	+	И	КС	+	И	КС	+	И	ПС	+	И	КС
	ЈП	Др	Р	ЈП	Др	Р	ЈП	Др	Р	ЈП	Ср	Р	ЈП	Ср	Р
Управљање отпадом	+	М	КС	+	И	КС	+	М	С	+	И	С	+	И	КС
	П	Ср	Л	ЈП	Ср	Р	П	Ср	Р	П	Ср	Р	ЈП	Ср	Р
Унапређење водне инфраструктуре	+	НМ	КС	Н	НМ	ПС	+	И	С	Н	НМ	ПС	+	М	ПС
	П	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Др	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	+	НМ	К	Н	НМ	К	Н	НМ	К	Н	НМ	К	Н	НМ	ПС
	П	Ср	Л	П	Ср	Л	МН	Ср	Л	П	Ср	Л	П	Ср	Л

На основу вредновања величине утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја, по секторима Просторног плана може се закључити да ће утицаји планских решења имати врло повољан, односно повољан утицај са аспекта животне средине. Са аспекта просторних размера велики број планских решења, по областима, имаће како регионални, тако и национални значај, док ће унапређење и изградња потребних елемената водне и саобраћајне инфраструктуре имати локални значај, само на територији обухвата Просторног плана. У односу на вероватноћу утицаја, највећи број планских решења, по областима има изванредно позитиван утицај на заштиту животне средине предметног подручја и ширег окружења.

IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У складу са Законом о планирању и изградњи, Просторни план се спроводи у подручју посебне намене:

- 1) директно, за површине под режимом посебне намене дефинисане за директно спровођење, издавањем локацијских услова и изградњом урбанистичких пројеката и пројеката препарцелације и парцелације (Реферална карта број 3.: „Карта спровођења“);
- 2) важећим плановима у надлежности Града Зрењанина и Општине Житиште, за оне просторе са садржајима који нису предмет посебне намене;
- 3) даљом планском разрадом, односно изградњом одговарајуће планске документације или изменама и допунама важећих планова у надлежности Града Зрењанина и Општине Житиште, уз обавезну примену смерница и мера заштите утврђених овим Просторним планом.

Овим Просторним планом дефинисани су уређење, коришћење и заштита подручја обухвата за садржаје дефинисане као посебна намена, које је обавеза уградити приликом израде просторнопланске и урбанистичке документације.

Правила уређења, грађења и коришћења подручја посебне намене, спроводиће се сагласно решењима из овог Просторног плана и обавезујућа су за израду просторних и урбанистичких планова нижег нивоа.

Овај Просторни план ће се спроводити за активности на:

- ревитализацији и ремедијацији предметне деонице Канала Бегеј;
- формирању и изградњи Комплекса депоније за одлагање и третман седиментног материјала и
- изградњи двонаменске/бициклистичке стазе.

У случају када се посебна намена преклапа или преклопи са посебном наменом другог просторног плана (чија предмет израде може бити развој инфраструктурних система, заштита природе итд.), у имплементацији планских докумената важиће правила и мере заштите који се односе на предметну посебну намену, због тога што сваки план има тежиште на својој посебној намени. У циљу стварања услова за спровођење наведених активности, у плановима чија је израда у току, морају се уважити правила и смернице дефинисане овим Просторним планом.

Ступањем на снагу овог Просторног плана престају да важе следећи планови у делу који се односи на посебну намену дефинисану овим Просторним планом:

- Просторни план Града Зрењанина („Службени лист Града Зрењанина“, бр. 11/11 и 32/15);
- Просторни план Општине Житиште („Службени лист Општине Житиште“, број 11/17);
- Генерални план Зрењанина 2006-2026 („Службени лист Града Зрењанина“, бр. 19/07, 1/08, 24/08 и 17/09);
- План генералне регулације насеља Житиште („Службени лист општине Житиште“, бр. 33/14 и 43/19);

У случају неподударности текстуалног и графичког дела Просторног плана примењује се графички део Просторног плана.

Планска документа нижег реда неопходно је усагласити са овим Просторним планом.

1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Овим Просторним планом за делове посебне намене прописује се:

- обавезна израда плана детаљне регулације, тамо где је то дефинисано овим Просторним планом или где је неопходно разграничити јавно од осталог грађевинског земљишта, односно дефинисати додатне мере заштите и уређења простора,
- основна планска решења мреже коридора на основном путном правцу државног пута I реда бр. 24 (Суботица – Зрењанин – Ковин), као и правила уређења и грађења из Просторног плана подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу ДП првог реда бр. 24 Суботица -Зрењанин-Ковин („Службени лист АПВ“, број 19/17) ће се примењивати и у делу преклапања са Просторним планом.
- обавезно усаглашавање планова у надлежности локалних самоуправа са смерницама датим овим Просторним планом за посебну намену.

1.1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА У НАДЛЕЖНОСТИ ЛОКАЛНИХ САМОУПРАВА У ОКВИРУ ЦЕЛИНЕ 1

На водном земљишту дозвољено је формирање и рекреативно-туристичког комплекса **комплекса плаже** - са наменом која је директно везана за активности на води, уз обавезну заштиту континуитета еколошког коридора Канала.

Сви будући садржаји, који нису дефинисани овим Просторним планом у оквиру Подцелине 1 ће се спроводити на основу планске документације која је у надлежности локалних самоуправа, а уз услове заштите природе и водопривредне услове дате овим Просторним планом.

1.2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ОДГОВАРАЈУЋЕ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ У ОКВИРУ ЦЕЛИНЕ 2 НАКОН ИСКОРИШЋЕЊА СВИХ КАПАЦИТЕТА ДЕПОНИЈЕ

Након попуњавања капацитета депоније и окончања свих активности у оквиру Комплекса депоније, простор Целине 2 је потребно санирати у смислу ремедијације земљишта, а у оквиру чега је неопходно успоставити мониторинг земљишта и подземних вода. Пројекат санације ће указати на могућности безбедног коришћења простора, у складу са чим ће се, кроз израду одговарајућег планског документа у надлежности Града Зрењанина, дефинисати начин коришћења и намена ове Целине.

Израдом одговарајућег планског документа могу се задржати приступне саобраћајнице предвиђене овим Просторним планом. У зависности од намене простора који ће бити дефинисан у оквиру Комплекса депоније након престанка рада и рекултивације, приступне саобраћајнице ће добити одговарајући режим и функцију. На околном земљишту уз саобраћајницу је могуће формирати појас заштитног зеленила.

2. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину је урађен у складу са одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10), а за потребе израде предметног Просторног плана.

Чланом 5. Закона о стратешкој процени, „стратешка процена врши се за планове, програме, основе и стратегије (у даљем тексту: планови и програми) у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, електронских комуникација, туризма, очувања природних станишта и дивље флоре и фауне, којима се успоставља оквир за одобравање будућих развојних пројеката одређених прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину.“

За наведене планове и програме којима је предвиђено коришћење мањих површина на локалном нивоу или у случају мањих измена планова и програма које не захтевају прописани поступак усвајања, као и за планове и програме који нису наведени у претходном пасусу, одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана и програма ако, према критеријумима прописаним овим законом, утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

„Министар надлежан за послове заштите животне средине, ближе утврђује листе планова и програма за које је обавезна стратешка процена утицаја на животну средину и листе планова и програма за које се може захтевати стратешка процена утицаја на животну средину.“

Чланом 7. Закона дефинисано је да се „Стратешка процена утицаја на животну средину ради на основу нивоа, врсте, циљева и садржаја плана или програма.

Ако је план или програм саставни део одређене хијерархијске структуре, стратешка процена утицаја на животну средину, ради се у складу са смерницама стратешке процене утицаја на животну средину плана или програма вишег хијерархијског нивоа.“

За планове нижег реда, у складу са чланом 9. Закона о стратешкој процени утицаја „Одлуку о изради стратешке процене доноси орган надлежан за припрему плана и програма по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих органа и организација.“

3. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Чланом 3. Закона о процени утицаја на животну средину дефинисано је да су „Предмет процене утицаја пројекти који се планирају и изводе, промене технологије, реконструкције, проширење капацитета, престанак рада и уклањање пројекта који могу имати значајан утицај на животну средину.

Предмет процене утицаја су и пројекти који су реализовани без израде студије о процени утицаја, а немају одобрење за изградњу или се користе без употребне дозволе (у даљем тексту: процена утицаја затеченог стања).

Процена утицаја врши се за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водне инфраструктуре, управљања отпадом и комуналних делатности, као и за пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра.

У складу са наведеним Законом и одредбама Уредбе о утврђивању Листе пројекта, за које је обавезна процена утицаја и Листе пројекта, за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 114/08) инвеститори су дужни да се обрате, пре подношења захтева за издавање одобрења за изградњу објекта са Листе II, надлежном органу. Надлежни орган ће одлучити о потреби израде студије о Процени утицаја на животну средину, односно донети Решење о потреби изради или ослобађању од израде студије.

Поступак процене утицаја треба спровести по фазама у поступку процене утицаја, како је то прописано поменутиим Законом. Начелни садржај студије о Процени утицаја на животну средину прописан је чланом 17. поменутог Закона, а егзактан обим и садржај студије се одређује одговарајућим решењем од стране надлежног органа.

За техничку документацију која се израђује за потребе извођења радова на ремедијацији Канала и изградњу бицикличичке стазе, потребно је урадити студије процене утицаја на животну средину.

За остале радове и активности у планском периоду након ремедијације канала, надлежни орган ће на основу поднетих Захтева донети Решења о изради/неизради студије процене утицаја на животну средину.

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се све предложене мере заштите животне средине у Просторном плану могле успешно имплементирати у планском периоду.

Чланом 17. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10), програм праћења стања животне средине у току спровођења Просторног плана садржи нарочито:

1. Опис циљева плана и програма;
2. Индикаторе за праћење стања животне средине;
3. Права и обавезе надлежних органа;
4. Поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја;
5. Друге елементе у зависности од врсте и обима плана.

Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09 и 72/09) дефинисано је да Република односно јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине, у складу са овим и посебним законима.

Према члану 69. наведеног Закона, циљеви Програма праћења стања животне средине су:

- Обезбеђење мониторинга;
- Дефинисање садржине и начина вршења мониторинга;
- Одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга;
- Дефинисање мониторинга загађивача;
- Успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача;
- Увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају звештаја о стању животне средине.

1. ОПИС ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Полазећи од посебне намене и специфичности подручја Просторним планом су дефинисани циљеви који су током израде Стратешке процене разматрани и анализирани у односу на дефинисане Индикаторе и циљеве саме стратешке процене.

Општи циљ израде Просторног плана је ревитализација Канала Бегеј, чиме ће се постићи квалитет воде у складу са европским стандардима, остварити довољан протицај којим би се обезбедила вода за пиће, индустрију, очување биодиверзитета на простору обухвата, а посебно уз Канал Бегеј, што подразумева обезбеђење одговарајућих еколошких услова у поступку ревитализације овог канала.

Примарни циљ радова на измуљењу је уклањање муља са дна канала који је на појединим деоницама контаминиран, у складу са основним принципима одрживог развоја, ради обезбеђења свих услова здраве животне средине.

Секундарни аспект односи се на поновно активирање пловидбе са циљем употребе далеко еколошки безбеднијег начина превоза добара бродом у односу на транспорт путевима.

Према IANIS класификацији, Канал Бегеј се може сврстати у II класу водних путева. У складу са овом класификацијом, користе се величине брода предвиђене за ову класу за одређивање одговарајућих попречних димензија водног пута за профил Канала. Пошто се утврди профил, може да се израчуна запремина материјала који треба да се уклони.

Терцијарни аспект подразумева стварање једне потпуно нове функције у овом делу региона а то је успостављање еколошког начина превоза бициклима све од града Зрењанина до границе са Румунијом чиме ће се повезати шест места: град Зрењанин, Клек, Житиште, Торак, Нови Итебеј и Српски Итебеј. С обзиром на 150.000 становника и чињеницу да је Војводина један од европских региона у којем је број становника који користе бицикл изузетно велик идеја изградње ове стазе је више него оправдана.

2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Мониторинг стања животне средине се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине, које обухвата праћење природних фактора, односно промене стања и карактеристика животне средине.

Имајући у виду дефинисане циљеве, врши се избор одговарајућих индикатора у изради стратешке процене, који је у планском периоду неопходно пратити како би се могла вршити оцена планских решења односно њихов позитиван утицај на подручје обухваћено Просторним планом.

Предлог индикатора за праћење стања животне средине предлага се на основу дефинисаних циљева стратешке процене и дат је у табели бр. 7.

Имајући у виду обухват Плана, постојеће и будуће садржаје, као и могућа загађења, мониторинг се односи на:

- Анализу квалитета ваздуха у зони канала и бициклистичке стазе пре почетка радова и током извођења радова, и на локацији депоније у КО Зрењанин;
- Анализу воде у каналу непосредно по почетка радова, током радова и након завршетка радова на измуљењу;
- Анализу седимента током извођења радова, као и категоризација и класификација отпада током извођења радова правилним узорковањем отпадног материјала;
- Анализу квалитета земљишта и подземних вода на локалитету депоније у КО Зрењанин.

Мониторинг квалитета ваздуха

Законом о заштити ваздуха дат је законски оквир за проучавање и праћење квалитета ваздуха које за циљ има контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивање тренда загађења, како би се правовремено деловало ка смањењу штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине.

Подаци добијени у мрежама аутоматског и мануалног мониторинга квалитета ваздуха обрађују се анализирају и интерпретирају у складу са важећим прописима:

- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 10/13);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 11/10, 75/10, 63/13);
- Уредба о одређивању зона и агломерација („Службени гласник РС”, бр. 58/11 и 98/12);
- Уредба о утврђивању програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи („Службени гласник РС”, број 58/11);
- Правилник о начину размене информација о мерним местима у државној и локалној мрежи, техникама мерења, као и о начину размене података добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама („Службени гласник РС”, број 84/10).

У складу са чланом 8. Закона о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 10/13) оцењивање квалитета ваздуха врши се за следеће полутанте: **сумпор диоксид, азот диоксид и оксиде азота, суспендоване честице, олово, бензен, угљенмоноксид, приземни озон, арсен, кадмијум, никл и бензо(а)пирен.**

Захтеви квалитета ваздуха дефинисани за полутанте, који имају потврђен штетан утицај на здравље популације (граничне вредности, толерантне вредности, границе оцењивања и толеранције, циљне вредности и дугорочни циљеви) ближе су прописани Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 11/10, 75/10, 63/13).

Додатно, прописане су и границе (критични ниво, циљне вредности) за поједине полутанте за заштиту вегетације (сумпор диоксид, азотни оксиди, озон).

Уредбом су дефинисани и прагови обавештавања и прагови упозорења за поједине полутанте, као и критични ниво за заштиту вегетације.

За наменска мерења појединих полутаната, у зонама и агломерацијама у којима се налазе различити извори емисије полутаната који могу утицати на ниво загађености ваздуха, прописане су максимално дозвољене концентрације (гасовите неорганске, органске и канцерогене материје, укупне суспендоване честице, укупне таложне материје и чађ).

Оцењивање квалитета ваздуха, на основу измерених концентрација загађујућих материја у ваздуху, врши се применом критеријума за оцењивање у складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

Мониторинг квалитета ваздуха врши се према закону и на основним руралним локацијама ван непосредног утицаја значајних извора загађења ваздуха.

У складу с тим предметним Извештајем сугерише се обавеза вршења контрола квалитета ваздуха у зони извођења радова односно у зони Пловног Бегеја пре почетка радова и током извођења радова на измуљивању канала и изградњи бициклистичке стазе, и на локацији депоније у КО Зрењанин.

Додатно, Студијом процене утицаја на животну средину по мишљењу надлежне службе за област заштите животне средине, а у складу са технологијом рада, утврдиће се тачна потреба вршења мониторинга.

Мониторинг квалитета воде

Законом о заштити животне средине су дате и основне смернице заштите вода. Чланом 23. овог закона дефинисано је да се заштита и коришћење вода остварује интегралним управљањем водама, предузимањем мера за њихово очување и заштиту у складу са посебним законом.

У циљу предузимања мера за ограничавање даљег загађивања и евентуално побољшање вода, од значаја је стално и систематско контролисање параметара квалитета површинских и подземних вода.

Оцену еколошког и хемијског статуса вода потребно је вршити у складу са:

- Правилником о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Службени гласник РС“, број 96/10);
- Правилником о референтним условима за типове површинских вода („Службени гласник РС“, број 67/11);
- Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС“, број 74/11);
- Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 24/14) и
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12).

За реке и језера одређује се еколошки статус, а за вештачка водна тела еколошки потенцијал.

Анализа квалитета подземних вода које се користе за водоснабдевање врши се на основу Правилника о хигијенској исправности воде за пиће („Службени лист СРЈ“, бр. 42/98 и 44/99).

У обухвату Просторног плана не врши се системско праћење квалитета површинских вода. Предметном стратешком проценом предвиђа се потреба за анализом воде у Пловном Бегеју, као и анализа подземних вода на локалитету планиране депоније у КО Зрењанин, а у складу са детаљним мониторингом који ће прописати Студија утицаја техничке документације на животну средину.

Мониторинг квалитета земљишта и анализа отпада

Обавеза успостављања систематског мониторинга земљишта на простору Републике Србије дефинисана је Законом о заштити животне средине, Законом о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15), Уредбом о граничним вредностима загађујућих штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС“, бр. 30/18 и 64/19) и Уредбом о системском праћењу стања и квалитета земљишта („Службени гласник РС“, број 88/20).

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници, који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта, дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта, тзв нулто мерење за утврђивање нултог стања квалитета земљишта. Сходно томе, пре почетка извођења радова на измуљивању а потом и солидификацији муља/отпада, или пак, депоновању на локалитету у КО Зрењанин, потребно је утврдити нулто стање квалитета земљишта на неколико локалитета а у складу са препорукама Студије утицаја на животну средину.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета у складу са његовом наменом.

Праћење параметара квалитета земљишта је неопходно вршити у континуитету дуги низ година, на одређеним местима за које се утврди евидентна угроженост параметара стања животне средине.

Уредбом о системском праћењу стања и квалитета земљишта дефинисана је методологија за системско праћење квалитета и стања земљишта и критеријуми за одређивање броја и распореда мерних места. Такође, дефинисана је листа параметара за одређени тип земљишта која обухвата физичке, хемијске и микробиолошке параметре за утврђивање квалитета и стања земљишта.

Даље, чланом 6 Уредбе дефинисани су индикатори за оцену ризика од деградације земљишта:

- 1) степен угрожености земљишта од ерозије;
- 2) степен угрожености земљишта од смањења органске материје;
- 3) степен угрожености земљишта од збијања;
- 4) степен угрожености земљишта од заслањивања и/или алкализације;
- 5) степен угрожености земљишта од клизишта, осим клизишта и одрона који могу настати рударским активностима за време трајања активности;
- 6) степен угрожености земљишта од ацидификације;
- 7) степен угрожености земљишта од хемијског загађења.

Индикатори за оцену ризика од деградације земљишта прате се у државној мрежи.

Избор индикатора за оцену ризика од деградације земљишта врши се на основу очекиваног стања или резултата претходних истраживања. Подаци добијени мониторингом на нивоу државне и локалне мреже, достављају се у форми извештаја о мониторингу земљишта, у складу са Законом којим се уређује заштита земљишта.

Прилогом 1 дефинисани су критеријуми за одређивање броја и распореда мерних места за мониторинг у државној мрежи, односно у локалној мрежи.

Прикупљање података и израда индикатора везаних за ерозију земљишта и садржај органског угљеника у земљишту врши се у складу са методологијом датом у Техничком упутству за прикупљање података за ерозију земљишта и података о органском угљенику у земљишту за Европу кроз ЕИОНЕТ мрежу.

Додатно, предметном Стратешком проценом на основу Закона о управљању отпадом и Правилника о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник РС“, број 56/10) предвиђа се вршење категоризације и класификације отпада, односно екхавираног материјала из канала пре његовог превоза на локацију на којој ће се, за одређене количине отпадног муља за који се укаже потребе, вршити солидификација или други вид обраде. Такође, након процеса солидификације, потребно је урадити анализа добијеног солидификата пре привременог складиштења (односно крајње диспозиције) на предвиђеној локацији депоније у КО Зрењанин, или на некој другој санитарној депонији у окружењу, од зависности од тога шта покажу анализе отпада, односно категоризација и класификација.

3. ЗАКОНСКИ ОКВИР

Законски оквир за мониторинг квалитета параметара животне средине су следећи правни акти:

- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15);

- Закон о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др закон);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 11/10, 75/10 и 63/13);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Службени гласник РС”, број 6/16);
- Уредба о класификацији вода („Службени гласник РС”, број 5/68);
- Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, број 24/14);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, број 50/12);
- Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС”, број 75/10);
- Уредба о системског праћењу стања и квалитета земљишта („Службени гласник РС”, број 88/20);
- Правилник о хигијенској исправности воде за пиће („Службени лист СРЈ”, бр. 42/98, 44/99 „Службени гласник РС”, број 28/19);
- Правилник о опасним материјама у водама („Службени гласник РС”, број 31/82);
- Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Службени гласник РС”, број 72/10);
- Правилник о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Службени гласник РС”, број 96/10);
- Правилник о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС”, број 74/11);
- Правилник о начину размене информација о мерним местима у државној и локалној мрежи, техникама мерења, као и о начину размене података добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама („Службени гласник РС”, број 84/10) и др.

4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Када су питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине, иста произилазе из Закона о заштити животне средине.

Обезбеђење мониторинга

Република Србија, Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене законом обезбеђују континуалну контролу и праћење стања животне средине (у даљем тексту: мониторинг), у складу са овим и посебним законима.

Мониторинг је саставни део јединственог информационог система животне средине. Влада доноси програме мониторинга на основу посебних закона.

Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији, који мора бити у складу са програмима вишег реда.

Садржина и начин вршења мониторинга

Мониторинг се врши систематским праћењем вредности индикатора, односно праћењем негативних утицаја на животну средину, стања животне средине, мера и активности које се предузимају у циљу смањења негативних утицаја и подизања нивоа квалитета животне средине.

Влада утврђује критеријуме за одређивање броја и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података, на основу посебних закона.

Овлашћена организација

Мониторинг може да обавља и овлашћена организација ако испуњава услове у погледу кадрова, опреме, простора, акредитације за мерење датог параметра и СРПС стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података, у складу са законом.

Мониторинг загађивача

Оператер постројења, односно комплекса који представља извор емисија и загађивања животне средине дужан је да, у складу са законом, преко надлежног органа, овлашћене организације или самостално, уколико испуњава услове прописане законом, обавља мониторинг, односно да:

- 1) прати индикаторе емисија, односно индикаторе утицаја својих активности на животну средину, индикаторе ефикасности примењених мера превенције настанка или смањења нивоа загађења;
- 2) обезбеђује метеоролошка мерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику Србију, аутономну покрајину или јединицу локалне самоуправе.

Загађивач је дужан да изради план обављања мониторинга, да води редовну евиденцију о мониторингу и да доставља извештаје, у складу са овим законом.

Влада утврђује врсте активности и друге појаве које су предмет мониторинга, методологију рада, индикаторе, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података, на основу посебних закона.

Загађивач планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга, као и за друга мерења и праћење утицаја своје активности на животну средину.

Достављање података

Државни органи, односно организације, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке добијене мониторингом достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин.

5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

Неочекивани негативни утицаји могу се јавити у виду следећих појава:

- могућих негативних утицаја у случају неусвајања Просторног плана;
- могућих негативних утицаја током извођења радова на измуљивању Бегеја;
- могућих негативних утицаја у фази након изведених радова на реализацији планираних намена а под претпоставком повишене деградације природних ресурса као последице непоштовања мера заштите предвиђених планом (трајна деградација простора депоније).

Неочекивани негативни утицаји у случају неусвајања Просторног плана представљају велику опасност јер је Бегеј идентификован као водоток са изузетно високим степеном загађења.

У случају неочекиваних негативних утицаја у поступку имплементације планских решења односно приликом извођења радова на измуљивању, радове је потребно зауставити и потребно је у складу са насталим проблемом, предузети мере заштите предвиђене просторним планом, али и студијом процене утицаја на животну средину која се израђује за техничку документацију на основу које ће исходovati дозволе за извођење радова.

За предметни Просторни план, од фазе припреме, израде материјала за рани јавни увид и нацрта Просторног плана до коначног усвајања, укључен је процес процене утицаја стратешког карактера, у коначном циљу безбедне реализације планираних намена простора. У наведеном процесу утврђено је да постоји вероватноћа појаве неочекиваних негативних утицаја са негативним ефектима и последицама по животну средину, те је прописан и начин поступања у случају таквих појава.

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Основни методолошки приступ и садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја одређен је Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину. Извештај је израђен на основу просторно планске документације, расположивих статистичких података, као и података добијених за потребе израде Просторног плана и Стратешке процене, као и валоризације терена.

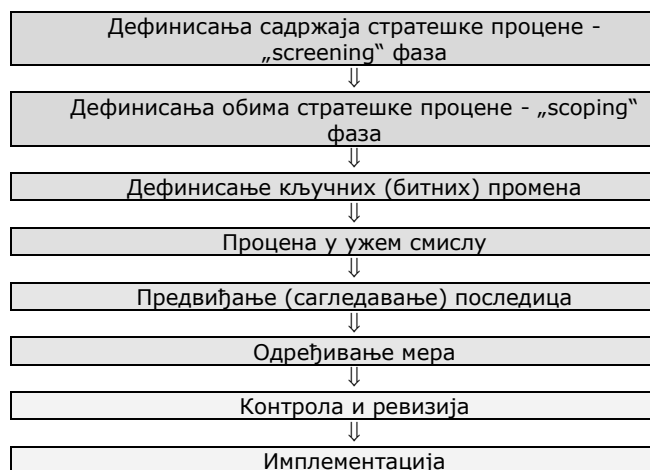
У Елаборату су анализиране све Просторним планом предвиђене активности, извршена је синтезна процена њихових утицаја и интеракција са утицајима окружења на природне ресурсе и живи свет, као и на животну средину и на основу утврђених валидних параметара дат је предлог адекватних превентивних и санационих мера заштите животне средине, у контексту реализације концепта одрживог развоја овог подручја.

Примењени метод рада заснива се на континуираном поступку усаглашавања процеса планирања са процесом идентификације проблема, предлога решења за спречавање и ублажавање, односно предлога мера заштите животне средине у свим фазама израде и спровођења планског документа. Методологија се базира на поштовању Закона о заштити животне средине, а пре свега Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, који утврђује услове, начин и поступак процењивања утицаја појединих садржаја Просторног плана на животну средину.

Фазе израде Стратешке процене утицаја на животну средину су:

- Одлучивање о изради стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одлуке о изради стратешке процене утицаја на животну средину као саставног дела одлуке о изради планског документа;
- Одређивање садржаја стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одговарајућег програмског основа за израду стратешке процене утицаја на животну средину (тзв. „scoring report“) у оквиру Просторног плана;
- Израда Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Општи методолошки поступак који се користи приликом израде стратешке процене и припреме Извештаја о стратешкој процени састоји се из неколико општих фаза, и то:

Методолошки основ, за израду Извештаја, у ужем смислу представљају методе научног истраживања (анализа и синтеза, компаративни метод, индукција и дедукција, статистички метод, картографски метод и др.), односно примењене методе праћења стања објеката, односно појава и процеса у простору, од извора загађења, притисака, стања и одговора (планског решења).

Истовремено са применом метода научног истраживања, коришћена су страна и домаћа искуства и упутства за примену „Стратешке директиве“, пре свега искуства из Европске Уније. Посебно су значајне методе из „Практичног упутства за примену ЕУ Директиве 2001/42/ЕС на урбанистичке и просторне планове“.

Анализирајући поступак израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, може се закључити да се он састоји, условно говорећи, из четири фазе:

- Полазне основе, анализа и оцена стања;
- Процена могућих утицаја на животну средину;
- Мере заштите животне средине и
- Програм праћења стања животне средине.

Не улазећи у детаљније елаборирање појединих фаза потребно је нагласити да свака фаза има своје специфичности и никако се не сме запоставити у поступку интегралног планирања животне средине.

Ограничења у спровођењу предложеног метода, посебно у фази приказа постојећег стања је недостатак квантификованих података за поједине параметре животне средине у обухвату Плана.

Примењени метод рада

Стратешка процена предметног Просторног плана ради се са циљем обезбеђивања заштите животне средине и одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме, израде и доношења Просторног плана, а на основу донете Одлуке о изради Стратешке процене.

Главни задатак Стратешке процене је да олакша благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на нивоу стратешког доношења одлука о плановима и програмима уважавајући принципе одрживог развоја. Интегрисањем поступка стратешке процене утицаја у процес припреме, израде и доношења Просторног плана омогућава се ефикаснија инструментализација стратешке процене утицаја на животну средину у просторном и урбанистичком планирању.

Садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, дефинисан је Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10) и Одлуком о изради стратешке процене.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину планског документа представља завршни документ стратешке процене и саставни је део планског документа.

Садржина Извештаја дефинисана је у складу са одредбама члана 12. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину и има следећа поглавља:

1. Полазне основе стратешке процене;
2. Општи и посебни циљеви стратешке процене и избор индикатора;
3. Процена могућих утицаја плана на животну средину;
4. Смернице за израду стратешких процене на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину;
5. Програм праћења стања (мониторинг) животне средине у току спровођења Просторног плана;
6. Приказ коришћене методологије у изради Стратешке процене и тешкоће у изради Стратешке процене;
7. Приказ начина одлучивања;
8. Закључна разматрања до којих се дошло током израде Извештаја.

2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У току израде Извештаја, поред недостатака одговарајућих смерница и упутстава, обрађивач се сусрео и са проблемом информационог система о животној средини, у којем су били доступни само подаци о квалитету воде и седимента у каналу али не и подаци о квалитету подземних вода у обухвату Просторног плана. Такође, за предметно подручје није формиран локални регистар извора загађивања, као ни за преостали део простора у обухвату Просторног плана.

Такође, тешкоћу у спровођењу стратешке процене и изради Извештаја о стратешкој процени представљао је недостатак званичне, детаљно прописане јединствене методологије, на нивоу Правилника о изради овог документа.

При оцени планских решења уочен је проблем у практичној примени индикатора, имајући у виду да за планско подручје нису доступни систематизовани подаци и да нису вршења мерења одређених параметара животне средине, те да није утврђено нулто стање животне средине простора који је у обухвату Просторног плана и да на предметном простору и у ширем окружењу не постоји континуитет у мониторингу животне средине.

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Након доношења Одлуке о изради Просторног плана, као прва фаза израде Просторног плана урађен је за Материјал за рани јавни увид, који је на основу Закона о планирању и изградњи, изложен јавности у периоду од 16.07.2017. до 30.07.2017. године у Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине, а био је доступан јавности у аналогном и дигиталном облику у просторијама органа јединица локалне самоуправе надлежног за послове просторног планирања и урбанизма и у дигиталном облику на званичној интернет адреси Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине. Јавна презентација материјала за израду Просторног плана одржана је у Житишту, дана 20.07.2017. године, на којој су присуствовали представници заинтересованих институција и органа. Након завршеног раног јавног увида Носилац израде Просторног плана је упутио захтеве за услове институцијама и органима на републичком, покрајинском и локалном нивоу.

У процесу одлучивања током израде материјала за рани јавни увид и Нацрта плана била је укључена Влада АП Војводине, учешћем ресорних секретаријата, јавних предузећа и стручних органа и организација и локалних самоуправа у обухвату Просторног плана, а сви су координисани од стране ЈП Завода за урбанизам Војводине кроз низ састанака и активности одржаних у циљу усклађивања свих захтева у простору. Активности су дате у поглављу **Резултати претходних консултација са надлежним органима и организацијама у поглављу I.8.**

Стратешка процена утицаја Просторног плана на животну средину, интегрисана је као процес у све фазе израде Просторног плана чиме је било омогућено интегрисање циљева и принципа одрживог развоја у све фазе израде Просторног плана (од почетних циљева, преко дефинисања стратешких опредељења и утврђивања планских решења), а са циљем спречавања или ограничавања негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна и друга створена добра.

Сходно члану 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину омогућено је учешће заинтересованих органа и организација у току израде Извештаја о стратешкој процени, односно орган надлежан за припрему плана доставља на мишљење извештај о стратешкој процени органу надлежном за заштиту животне средине, заинтересованим органима и организацијама. Заинтересовани органи и организације дужни су да доставе мишљење у року од 30 дана од дана пријема захтева.

Такође, чланом 19. дефинисано је да је орган надлежан за припрему плана и програма обавезан да обезбеди учешће јавности у разматрању извештаја о стратешкој процени.

Јавни увид и јавна расправа за Извештај организује се по правилу у оквиру излагања Просторног плана на јавни увид и одржавања јавне расправе у складу са Законом о планирању и изградњи и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Проблематика заштите животне средине разматрана је у оквиру планског документа, али и Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину. Примењена методологија је описана у претходном поглављу и сагласна је са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину, којим се дефинише садржина Извештаја о стратешкој процени утицаја.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја предметног Просторног плана на животну средину је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквири (границе) дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати постојеће стање животне средине и планом предвиђене активности.

Стратешка процена утицаја Просторног плана на животну средину интегрише еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава План ка решењима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине.

Анализа и процена потенцијалних утицаја стратешког карактера превентивно делује у смислу спречавања еколошке штете у простору. На нивоу Просторног плана, процењени су потенцијални утицаји планираних намена и ефекти на животну средину, укључена је јавност и заинтересоване институције у процес одлучивања, а приликом доношења коначне одлуке биће узети у обзир добијени резултати и укључени у Извештај о стратешкој процени утицаја предметног Просторног плана на животну средину.

Основни разлог за израду и доношење Просторног плана је стварање услова за реализацију ревитализације Канала Бегеј, чиме ће се постићи квалитет воде у складу са европским стандардима, остваривање довољног протицаја којим би се обезбедила вода за пиће, индустрију, очување биодиверзитета на простору обухвата Просторног плана, а посебно уз Канал Бегеј, што подразумева обезбеђење одговарајућих еколошких услова у поступку ревитализације овог канала. На основу вредновања планских решења процењује се да планиране намене и имплементација Просторног плана неће импликовати неповољне, еколошки неприхватљиве ефекте по природне вредности и животну средину, , него ће, шта више, планска решења довести до решавања већег броја конфликтних активности у простору и вишедеценијског еколошког и саобраћајног проблема у простору.

Предметни Извештај о стратешкој процени утицаја не може дати експлицитне одговоре на прихватљивост појединих планских решења. Таква планска решења морају се разрађивати и детаљно оцењивати приликом израде пројектне документације и студија оправданости. Већи ниво детаљности, којим ће се анализирати појединачни објекти и њихови утицаји на животну средину, разматраће процене утицаја појединачних објеката на животну средину.

IX ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Оцена Извештаја о стратешкој процени врши се на основу критеријума садржаних у Прилогу II Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10).

На основу оцене Извештаја, орган надлежан за послове заштите животне средине даје сагласност на Извештај о стратешкој процени, у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Извештај о стратешкој процени саставни је део документационе основе плана, сходно члану 24. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

